55/95

СКУПШТИНА СФРЈ
SKUPŠTINA SFRJ
СОБРАНИЕ НА СФРЈ

SKUPŠČINA SFRJ
KUVENDI I RSFJ
A JSZSZK KÉPVISELŐHÁZA

СТЕНОГРАФСКЕ БИЉЕШКЕ

STENOGRAFSKE BILJEŠKE

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

STENOGRAFSKI ZAPISKI

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ

SHËNIMET STENOGRAFIKE

GYORSÍRÓI JEGYZETEK

ВИЈЕЋЕ РЕПУБЛИКА И ПОКРАЈИНА
VIJEĆE REPUBLIKA I POKRAJINA
СОБОР НА РЕПУБЛИКИТЕ И ПОКРАИНИТЕ
ZBOR REPUBLIK IN POKRAJIN
ВЕЋЕ РЕПУБЛИКА И ПОКРАЈИНА
DHOMA E REPUBLIKAVE DHE KRAHINAVE
KÖZTÁRSASÁGOK ÉS TARTOMÁNYOK TANÁCSA

3. СЈЕДНИЦА
3. SJEDNICA
3. СЕДНИЦА
3. SEJA
SEANCA E 3
3. ÜLÉS

15. и 16. ЈУЛА 1982.
15. i 16. JULA 1982.
15. i 16. SRPNJA 1982.
15 и 16 ЈУЛИ 1982
15. i 16. JULIJA 1982
15 e 16 KORRIK 1982
1982. JÚLIUS 15. és 16.

ГОДИНА XLI
GODINA XLI
LETO XLI
VITI XLI
XLI. ÉVFOLYAM

БЕОГРАД, 1982.
BEOGRAD, 1982
БЕЛГРАД, 1982
BELGRÁD, 1982.

СВЕСКА 3.
SVESKA 3.
SVEZAK 3.
2. ZVEZEK
FLETORJA 3
2. FÜZET

UREĐIVAČKI ODBOR:

Dragutin Harmadi, predsednik

Janez Čamernik
Aslan Fazlija
Sašo Ivanovski
Milan Lukić
dr Branislav Ostojić
Jože Pacek
Đorđe Radojev
Bojan Selić
dr Miladin Stevanović
Mira Šestanović
Vukosava Vučković
Metodi Zvrcinov

Izdaje: Služba za informativno-dokumentalističke poslove Skupštine SFRJ
Odgovorni urednik Branislav Ilić
Beograd, Trg Marksa i Engelsa 13 – Tel. 339–651

Štampa: TANJUG – OOUR Grafička delatnost, Beograd, Obilićev venac 2

TREĆA SEDNICA VEĆA REPUBLIKA I POKRAJINA

(Održana 15. jula 1982. godine, početak u 9 časova i 15 minuta)

PREDSEDAVA
PREDSEDNIK VEĆA REPUBLIKA I POKRAJINA NIKOLA KMEZIĆ

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ */САП Војводина/:*

Другарице и другови, отварам 3. седницу Већа република и покрајина Скупштине СФРЈ.

Констатујем да постоји кворум и да Веће може пуноважно одлучивати.

Чланови Већа др Љубомир Бакић, Момчило Цемовић и Кершеван Ана–Нуша пријавили су одсуство с ове седнице Већа.

Члановима Већа достављен је записник 2. седнице Већа република и покрајина, одржане 17. јуна 1982. године.

Да ли има примедаба на овај записник? */Нема/*

Пошто примедаба нема записник ће бити потписан.

С обзиром на одређене промене које су у међувремену уследиле од сазива ове седнице, члановима Већа подељен је пречишћен текст предлога дневног реда ове седнице, у коме су садржана питања која данас Веће треба да разматра.

Да ли има предлога за измену или допуну предложеног дневног реда? */Нема/*

Пошто примедаба нема, објављујем да је Веће усвојило предложени дневни ред. Пошто сте дневни ред добили уз акт о сазиву, нећу га читати.

Као што сте у позиву обавештени, за ову седницу, у складу с договором на састанку с председавајућим делегација и председницима радних тела Већа, као и председником Савезног већа Скупштине СФРЈ, предлажем, да пре него што пређемо на претрес питања према усвојеном дневном реду, заједно с делегатима Савезног већа саслушамо експозе друга Лазара Мојсова, члана Савезног извршног већа и савезног секретара за иностране послове о актуелној међународној ситуацији и активности СФРЈ.

Да ли се Веће слаже с овим предлогом? */Слаже се/*

Пошто смо се сагласили с овим предлогом, обавештавам вас да ћемо у 10 часова у великој сали саслушати експозе друга Мојсова заједно с делегатима Савезног већа, а након тога ћемо наставити рад у овој сали по нашем усвојеном дневном реду.

(Sednica je prekinuta u 9 časova i 25 minuta)

SEDNICA VEĆA REPUBLIKA I POKRAJINA ZAJEDNO SA DELEGATIMA SAVEZNOG VEĆA

(Početak u 10 časova i 4 min.)

PREDSEDAVA

PREDSEDNIK VEĆA REPUBLIKA I POKRAJINA NIKOLA KMEZIĆ

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Другарице и другови делегати, сагласно одговарајућим одредбама у пословницима, Савезно веће и Веће република и покрајина Скупштине СФРЈ одлучили су да заједно саслушају експозе друга Лазара Мојсова, члана Савезног извршног већа и савезног секретара за иностране послове о актуелној међународној ситуацији и активности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Реч има друг Лазар Мојсов, члан Савезног извршног већа и савезни секретар за иностране послове.

ЛАЗАР МОЈСОВ, *члан СИВ-а и савезни секретар за иностране послове:*

Друже председниче, другарице и другови, на XII конгресу Савеза комуниста Југославије темељито смо размотрили и оценили развој међународних односа и одредили правце спољнополитичке активности Југославије. Пред нама су дуторочни и крупни задаци да у веома погоршаној, лабилној и повремено драматичној међународној ситуацији и у условима борбе за економску стабилизацију у земљи наставимо с политиком независности и несврставања коју смо зацртали с Титом на челу, и да развијамо непрекидну и упорну активност, заједно с несврстаним и другим земљама, за попуштање међународне затегнутости и стварање повољнијих услова, упркос свих тешкоћа и противречности које стоје на том путу, за мир и развој у свету, а тиме и за наш даљи сопствени напредак. То су задаци на којима треба да се ангажујемо сви, читаво наше друштво, будући да оно што се данас дешава на међународној сцени интересује све наше радне људе, јер се непосредно одржава на судбину света, а тиме и на нашу будућност.

Садашњи неповољни развој међународних односа с разлогом изазива озбиљну забринутост у нас и широм света, јер смо суочени с једном од највећих криза после II светског рата, која је захватила целину постојећег система међународних односа и озбиљно угрожава одржавање и до сада несипурног мира у свету. Овакво стање, истина, погађа најтеже несврстане и друге земље у развоју, али од последица нису поштеђене ни развијене земље, нити велике силе.

Политика детанта, у коју је човечанство полагало велике наде, не само да је замрла, већ се све више дегенерише и претвара у своју супротност – хладни рат. Показало се тачним оно на шта смо толико пута указивали – да нема трајнијег побољшања међународне ситуације ако крхки процес детанта, схваћеног у уском блоковском оквиру, не превазиђе ту своју ограниченост и не обухвати целину међународних односа и ако у том процесу не учествују све земље, велике и мале, на равноправној основи.

Криза у свету која се током последњих година продубљавала, испољава се данас у све јачем заоштравању и надметању између блокова и великих сила, сталном убрзавању нове трке у наоружавању, у разбуктавању кризних жаришта у разним деловима света и даљем погоршавању свих видова међународне економске ситуације. Сведоци смо растуће конфронтације различитих

фактора на међународној сцени у борби за ширење свог утицаја и стицања предности и надмоћи. При том се користе све разноврснији методи и средства застрашивања и дестабилизације, од војно-политичких до економско-финансијских, који представљају велику опасност за све земље које желе да сачувају своју независност од блокова и одбране право на несметани и самостални пут свог развитка.

Ово заоштравање и надметање праћено је до сада незабележеном, квантитативном и квалитативном ескалацијом трке у наоружавању, испробавањем у појединим кризама ефикасности нових оружја и појавом нових војно-стратешких теорија које се на основу тога формирају. Звецкање оружјем и демонстрирање снаге на бројним маневрима војних пактова постала је дневна појава и поприма размере којима је тешко наћи примера у савременим међународним односима.

Нуклеарне силе наставиле су с увећањем својих арсенала, увођењем модернијих оружја и њиховим распоређивањем на нове локације. Упоредо с трком у нуклеарном наоружању, даље се унапређује и умножава конвеционално наоружање, уз посебно гомилање и развој нових хемијских, биолошких и других оружја за масовно уништење. Управо распрострањена употреба конвенционалног оружја у локалним сукобима и кризама и коришћење лиферације оружја као средства за стицање утицаја и предности, представљају данас један од основних извора опасности по мир и сигурност великог броја земаља.

Свесна опасности од даље трке у наоружавању, наша земља се, заједно са другим несврстаним земљама, залагала за предузимање мера у циљу разоружања и смањења међународне затегнутости. Придајући највећи значај II специјалном заседању Генералне скупштине Уједињених нација о разоружању, као наставку иницијативе коју је на V конференцији несврстаних земаља 1976. године у Коломбу покренуо председник Тито, наша делегација на челу с председником Председништва Социјалистичке Федеративне Републике Југославије другом Петром Стамболићем је на Специјалном заседању Генералне скупштине Уједињених нација изразила дубоку забринутост због садашњег стања међународне безбедности, необуздане ескалације наоружавања и изложила основе југословенског прилаза разоружању.

Упркос томе што је Специјално заседање показало да огромна већина човечанства тражи и очекује мере које ће заштитити његов опстанак, Друго специјално заседање се завршило ових дана неуспехом. Оно није могло дати жељене резултате због одсуства спремности и политичке воље поседника највећих нуклеарних и конвенционалних арсенала за предузимање мера које би омогућиле заустављање трке у наоружавању и отпочињање процеса стварног разоружања.

Овакав исход Специјалног заседања, као и одсуство одлучне акције Организације уједињених нација да се заустави брутална израелска агресија на Либан и палестински народ и његову Ослободилачку организацију, још једном указују на неодложну потребу оспособљавања Организације уједињених нација да служи интересима читаве међународне заједнице у складу с циљевима Повеље Уједињених нација.

Иако напори за разоружање и јачање међународне безбедности наилазе на велике отпоре и тешкоће, што на многе делује обескрабрујуће, ми ћемо и даље наставити да делујемо у том правцу и да користимо сваку прилику за остварење постављених циљева.

Блоковско сукобљавање и трка у наоружавању су најинтензивнији на простору Европе, где се и иначе налази највећа концентрација војних потенцијала. То је, наравно,. један од главних разлога погоршане ситуације на овом континенту и дубоке кризе у коју је запао процес детанта у Европи, која се манифестовала, између осталог, и у блокирању рада Мадридског састанка КЕБС-а.

Мадридски састанак КЕБС-а, односно оно што се на њему дешавало, драстичан је пример како једно вредно достигнуће на европском, па и светском плану, може бити угрожено повезивањем кључних питања европске сарадње и безбедности с идеолошким и хладноратовским прилазима. Само захваљујући активностима европских неутралних и несврстаних земаља, овај негативни развој је донекле заустављен.

Напори европских несврстаних и неутрал-

них земаља се настављају. На управо одржаним радним консултацијама у Београду договорено је сазивање састанка министара иностраних послова за крај августа у Штокхолму. Овај министарски састанак требало би да буде политичка манифестација воље и одлучности неутралних и несврстаних земаља Европе да учине све са своје стране да се Мадридски састанак успешно заврши усвајањем садржајног и уравнотеженог документа, што би обезбедило наставак процеса јачања сарадње и безбедности у Европи.

Са безбедношћу Европе тесно је повезано стање и безбедност у подручју Медитерана, где је створена сложена и потенцијално опасна ситуација. Стварање услова за отклањање постојећих кризних жаришта и јачање сарадње између земаља овог региона допринело би превазилажењу овакве ситуације и омогућило претварање Медитерана у зону мира, безбедности и сарадње.

Велики значај придајемо и унапређењу билатералне и мултилатералне сарадње на одређеним подручјима на Балкану, као путу за јачање поверења, добросуседских односа и безбедности и претварање Балкана у зону мира и сарадње, без нуклеарног оружја. То претпоставља стриктно придржавање принципа поштовања суверенитета и територијалног интегритета, немешања и мирољубиве коегзистенције, као и забрану претње силом и њене употребе против било које балканске државе.

Једна од најтежих последица политике надметања, одсуства преговарања и све чешћег посезања за силом је распламсавање и ширење кризних жаришта и подручја повећане напетости. Уместо поштовања независности и легитимних права независних земаља, настоји се, под разним изговорима, оправдати мешање у њихове унутрашње ствари и примена силе.

Најопаснија међународна криза у садашњем тренутку је криза на Блиском истоку, која је кулминирала бруталном и безобзирном агресијом Израела на либански и палестински народ. Циљ израелске инвазије на Либан је угрожавање и саме физичке егзистенције палестинског становништва и војна и политичка ликвидација Палестинске ослободилачке организације, као јединог легитимног представника палестинског народа у борби за остварење његових националних права. Ова најновија агресија, као и ранија анексија Голана и Јерусалима, и припреме анексије западне обале Јордана, показују да нема краја израелској експанзионистичкој политици и да Израел не престаје да крши све одлуке Уједињених нација и норме међународног понашања. Мислимо да је крајње време да међународна заједница предузме одлучне мере да се већ једном стане на пут таквој агресивној и арогантној политици Израела. Председништво Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Скупштина, Савезно изврно веће и друштвено-политичке организације и сви наши радни људи, најоштрије су осудили ову најновију израелску агресију, која нас је подсетила на сличне бруталне агресивне поступке нацистичких армија у другом светском рату, изразивши безрезервну подршку и солидарност с либанским и палестинским становништвом и Палестинском ослободилачком организацијом, захтевајући безусловно и хитно повлачење Израела из Либана, очување суверенитета и територијалног интегритета и обустављање масакра палестинског и либанског становништва. Крајње је време да међународна заједница предузме енергичне мере у правцу успостављања мира и стабилности у том региону и стварања услова за праведно, трајно и свеобухватно решење кризе на Блиском истоку и остварење легитимних права палестинског народа. С тим у вези, Председништво Социјалистичке Федеративне Републике Југославије упутило је и поруке једном броју државника у свету, а наша земља, преко својих дипломатских представника, у том правцу делује у Уједињеним нацијама и у покрету несврстаних земаља.

У акцији коју су несврстане земље предузеле за подршку Палестинске ослободилачке организације и палестинског народа, данас на Кипру, као што вам је познато, отпочиње рад ванредни министарски састанак Координационог бироа несврстаних земаља. Југословенска делегација ће на том састанку, заједно са другим несврстаним земљама, које ће у великом броју учествовати у његовом раду, дати нови допринос акцији за ширење и јачање међународне подршке и помоћи Палестинској ослободилачкој ор-

ганизацији и палестинском народу у једном од најтежих часова њихове дугогодишње борбе за своја основна и неотуђива права.

Трагичан и крајње опасан развој на Блиском истоку служи као најозбиљније упозорење да је у интересу међународне безбедности да се што пре приђе политичком и праведном решавању кризних жаришта у Азији, на Средњем истоку, на Медитерану, на југу Африке и у Централној Америци. Ако се не буду решавале, ове кризе ће се и даље компликовати и доводити до великих сукоба и још тежих последица.

Заоштравање политичких прилика у свету неминовно води даљем продубљивању кризне ситуације у светској привреди и повећању међународне економске затегнутости, што све, опет, повратно делује на међународне односе и води избијању нових криза. Отуда можемо рећи да растућа политизација међународних економских односа, појачана политичка и идеолошка конфронтација и све чешће прибегавање економским рестрикцијама и притисцима у међународним односима утичу не само на погоршање светске привредне ситуације, већ угрожавају и развој и стабилност највећег броја земаља.

Наравно да ударе криза и заоштравање стања у међународним економским односима највише осећају економски најслабије земље, односно земље у развоју. Њихов положај у светској привреди се стално погоршава и њихови проблеми се све више заоштравају, тако да се ове неизмерне економске тешкоће и њихове социјалне последице све више искоришћавају примењивањем низа притисака да се наметне утицај и доминација са стране.

Иако се тежина и акутност свих ових проблема сагледава и од стране развијених земаља Запада, њихово решавање се стално одлаже. Штавише, економска политика развијених земаља се тако подешава да се највећи део терета привредне кризе и неопходних прилагођавања ових земаља преваљује на земље у развоју и друге економски слабије и мање развијене земље.

Највише забрињава што развијене земље избегавају стварни дијалог са земљама у развоју о овим питањима. Оне заузимају веома рестриктиван став, оријентишу се на билатерална решења и заобилазе мултилатералан прилаз проблемима, иако природа светске кризе захтева глобалан прилаз. То је разлог што се питање отпочињања глобалних преговора у оквиру Уједињених нација већ пуне три године није померило с мртве тачке и што се стално изналазе разлози за њихово одлагање. Међутим, најновија реаговања развијених земаља на последње предлоге Групе 77 дају извесне наде да би ипак могло доћи до договора о отпочињању ових преговора.

Излаз из овако тешке ситуације је, по нашем мишљењу, само у одлучној оријентацији на изградњу нових међународних економских односа, пре свега кроз глобалне преговоре у Уједињеним нацијама, у оквиру дугорочног процеса решавања најважнијих међународних проблема развоја. То, такође, подразумева неопходност ширег отварања процеса структуралних промена у светској привреди и односима, како би се створио већи простор за убрзанији развој земаља у развоју. Изградња новог међународног економског поретка захтева, пре свега, шире структуралне промене у развијеним земљама. Очигледно је да се владајућа економска криза не може ставити под контролу само путем употребе снага и механизама тржишта и искључиво акцијама унутар круга развијених земаља. Излазак из ње захтева ширу међународну сарадњу, а у првом реду јачање сарадње са земљама у развоју као динамичним фактором развоја светске привреде.

Истовремено, земље у развоју би требало да што више интензивирају своју узајамну и међусобну економску сарадњу, како би ојачале свој међународни положај, своје привредне потенцијале и олакшале свој економски и друштвени развој.

Другарице и другови, и у овако погоршаној међународној ситуацији, широм света активне су снаге које се боре за мир, безбедност, развој — једном речју, за прогрес читавог човечанства. Све је теже обезбедити блоковску дисциплину и кохезију у Европи, а низ малих и средњих земаља показују стремљење ка самосталнијој позицији. Паралелно се шире масовни мировни покрети који будућност човечанства не подређују стратегији, тактици и интересима великих сила.

Посебно нас охрабрује што, без обзира на притиске, тешкоће, субјективне и објективне проблеме, стално јача и шири се покрет и политика несврстаности. Несврстаност, која је израсла из историјског процеса еманципације народа и која служи том процесу, постала је трајна оријентација велике већине земаља.

Управо данас, када се налазимо у кризи укупних политичких и економских односа у свету, посебно је нужна велика и свеобухватна активност несврстаних земаља. Несврстаност представља једину брану даљем развоју међународне ситуације у негативном правцу и пружа за то једину позитивну алтернативу.

Стога су у овом тренутку потребни посебни напори са обезбеђење заједничке акције несврстаних земаља. Покрет и политика несврстаности су увек били изложени притисцима споља. Ти притисци су још израженији данас, у тренутку појачане затегнутости у односима између великих сила. Присутни су стални покушаји да се несврстане земље сврстају уз једну или другу блоковску формацију, или да се посредно ставе у службу њихових циљева. Међутим, чак и у несретним околностима, када се поједине несврстане земље нађу у међусобном оружаном сукобу, оне не изражавају намеру да се одвоје од покрета, да приступе неком од блокова и да на тај начин обезбеђују своје интересе. Данас, као и раније, без обзира на кризе и тешкоће које потресају свет, покрет несврстаности као целина не представља да се супротставља свим притисцима и покушајима да се он скрене са свог основног усмерења, потврђујући тиме своју зрелост и суштинско опредељење за мир, безбедност, независност и самостални развој.

У овом тренутку постоје само два могућа правца даљег развоја међународне сиутације. Један правац је конфронтација и надметање, политика империјализма, хегемонизма, доминације и експлоатације. Други правац је политика мира, безбедности и сарадње равноправних и независних међународних субјеката, развоја и прогреса за све, а то је спровођење платформе политике несврстаности.

Због тога је, не само несврстанима, већ и свету у целини, управо због ове једине позитивне алтернативе и заустављања све негативнијег тренда блоковских заоштравања, неопходна нова конференција шефова држава или влада несврстаних земаља, за коју је на VI конференцији несврстаних земаља 1979. године одлучено да се одржи у Багдаду, почетком септембра ове године.

На недавном састанку Кооридинационог бироа на нивоу министара иностраних послова у Хавани, који је био у функцији припрема за VII самит, потврдило се да су несврстане земље свесне места и улоге која им припада у савременом свету. На том састанку, као и на неколико претходних скупова, посебно на оном у Делхију, 1981. године, показало се да је покрет несврстаних земаља постао не само свеобухватни глобални фактор, већ да је он ушао у доба своје зрелости. Несврстане земље су данас свесне да је њихова активност и демократски дух разговора и заузимања ставова о свим текућим проблемима унутар самог покрета један од предуслова да одиграју ону историјску улогу у овом тренутку међународних односа коју од њих очекује цело прогресивно и мирољубиво човечанство.

У вези с тим морам посебно истаћи потребу да се обуставе борбе и ратне операције, које се поново распламсавају и да се што пре оконча трагичан рат између Ирана и Ирака, који је већ нанео велику штету и једној и другој земљи, а и покрету несврстаности у целини. Смиривање овог сукоба и отпочињање преговора за његово мирно решење, на принципима Повеље УН и покрета несврстаних земаља, био би велики допринос успешном одржавању VII самита, а самим тим и миру и безбедности у том виталном региону, који се одражава и на укупно стање односа у свету.

Од VII самита очекујемо да поново потврди основне заједничке прилазе и предлоге за решавање свих крупних светских проблема – од питања развоја, изградње новог међународног економског поретка, захтева да се обустави трка у наоружавању и да се најзад отпочне с процесом разоружања, до ликвидације кризних жаришта и последњих остатака колонијализма и мера за јачање способности Уједињених нација да испуне своју историјску мисију.

Уверени смо да би успешно одржавање VII самита представљало крупан допринос превазилажењу садашње тешке међународне ситуације, као и јачању акционог јединства и позитивне међународне улоге несврстаних земаља.

Другарице и другови, с обзиром на добру за учвршћење и даље јачање међународног положаја Југославије водимо у условима озбиљне кризе политичких и економских односа у свету, објективно је још више у фокусу свих међународних фактора регионално-стратешки и глобални политички значај наше земље.

Данас је Југославија, због овог географског положаја, самоуправног социјалистичког система и места и улоге у покрету несврстаности, појачано изложена и покушајима притиска и коришћења њених садашњих економских тешкоћа. Постоје снаге у иностранству којима је увек сметала, а посебно сада смета, социјалистичка, несврстана, ванблоковска позиција Југославије, њено супростављање сили и свим облицима интервенције, агресије, притисака, мешања у унутрашње ствари, њено доследно заступање права свих народа на слободу и самосталан развој.

Сви они којима није по вољи овака Југославија су сада разочарани што одласком с историјске сцене великог вође наше револуције није дошло до слабљења спољнополитичке активности и одступања од изворних принципа наше независне и несврстане спољне политике. Они би желели да елеминишу признату међународну улогу југословенске спољне политике и да смање њену активност и ангажованост у свим активним збивањима на међународној сцени. То им није успело, нити ће им икада успети.

И у овако погоршаној међународној ситуацији, у отежаним условима суочени с низом објективних и субјективних проблема, посебно на економском плану, очували смо наш високи углед и престиж у свету и стабилан међународни положај Југославије. Свакако да ће успешно остваривање политике економске стабилизације и наше све активније укључивање у међународну поделу рада, кроз ширење равноправне економске сарадње са свим земљама, уз сталне напоре и будност да се онемогуће покушаји примене финансијског оружја као средства притиска, остати међу важним чиниоцима безбедности и међународног положаја наше земље.

Стално унапређујемо билатералну и мултилатералну сарадњу с несврстаним земљама, имамо стабилне односе с великим силама, динамичну и широку сарадњу са свим европским земљама и са већином суседа. Залажемо се за даљи развој тих односа, као и за решавање појединих отворених проблема на бази уважавања независности, суверенитета и равноправности, територијалног интегритета и неповредивости државних граница, немешања у унутрашње послове и доследног извршавања међународних уговорних обавеза и поштовања принципа реципроцитета.

Томе су, у протекле две године, као и раније, велики подстицај и допринос дали бројни контакти и размене посета које смо на највишем и високом нивоу имали с низом несврстаних и других земаља Европе, Африке, Азије, Северне и Јужне Америке. Постигнути степен политичких односа представља солидну основу за проширење наше економске сарадње са низом земаља. При том посебан значај придајемо остваривање концепције ослањања несврстаних и других земаља у развоју на сопствене снаге, кроз истраживања могућности и програмирања наше што свестраније економске, научно-техничке и других облика сарадње с тим земљама.

Дозволите, другарице и другови, да подвучем да је остварени чврсти међународни положај наше земље резултат борбе, напора и акција које смо, на челу са другом Титом, водили више од четири деценије. Спољна политика Југославије је не само део наше револуције и социјалистичке самоуправне стварности, већ и свакодневне активности и преокупација свих наших радних људи који, подруштвљавањем спољне политике, добивају све већу улогу у њеном креирању и спровођењу.

У реализацији наше спољне политике и односа с иностранством посебну одговорност, обавезу и задатке имају спољнополитичка служба и наша дипломатско-конзуларна представништва. Данас, када је међународна ситуација погоршана, а суочени смо и с озбиљним тешкоћама у економским односима са другим земљама,

њихове се обавезе умножавају, и наше друштво, које им је поверило одговорне и сложене задатке заступања политичких и економских интереса Југославије у иностранству, очекује од њих максимално залагање и нове позитивне резултате.

Социјалистичка Федеративна Република Југославија ће и у наредном периоду наставити да се доследно бори за поштовање Повеље ОУН, Финалног акта из Хелсинкија и изворних принципа и циљева покрета и политике несврстаности. У складу с тим, залагаћемо се за развијање и унапређење односа са свим земљама на познатим принципима, за равноправно учешће у међународној размени и за већи обим међусобне економске сарадње несврстаних и земаља у развоју, за јачање улоге Уједињених нација, демократизацију постојећих и стварање нових, праведнијих међународних односа, за превазилажење кризе детанта путем његовог универзалног развоја, за заустављање трке у наоружавању и отварање процеса разоружања, као и за уклањање вапијуће неправедног јаза између развијених и земаља у развоју. Подржаваћемо сваку земљу и народ чија се независност или право на самосталан друштвени развој угрожава, пружати помоћ и подршку ослободилачким покретима и залагати се за гашење ратних и кризних жаришта мирољубивим путем, полазећи од неотуђивог права сваког народа да слободно и самостално одлучује о својој судбини.

Тиме ћемо као и до сада наставити да доприносимо миру и борби за праведне политичке и економске односе у свету, а на тај начин уједно најбоље и најефикасније и даље јачати и свој међународни положај и безбедност. */Аплауз/*

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Захваљујем другу Мојсову на поднетом експозеу.

Завршили смо заједнички рад.

Обавештавам вас да ће већа наставити рад на разматрању питања према усвојеним дневним редовима својих седница, после десетак минута паузе.

(Zajednički deo sednice završen u 10 časova i 38 minuta)

NASTAVAK SEDNICE VEĆA REPUBLIKA I POKRAJINA

(Posle pauze, nastavak u 10 časova i 55 min.)

PREDSEDNIK NIKOLA KMEZIĆ:

Nastavljamo rad.

Pre nego što pređemo na pretres pitanja prema usvojenom dnevnom redu, saslušaćemo odgovor na delegatsko pitanje koje je postavljeno prošle sednice.

Odgvor na ovo pitanje, koje je postavljeno u ime Delegacije Sabora Hrvatske, koje je postavio Saveznom izvršnom veću delegat Stipe Tojčić, daće Nazmi Mustafa, član Saveznog izvršnog veća i predsednik Saveznog komiteta za saobraćaj i veze.

Reč ima drug Nazmi Mustafa.

Мр НАЗМИ МУСТАФА, *члан СИВ-а и председник Савезног комитета за саобраћај и везе:*

Питање се односи на девизну ликвидност бродарства.

Пошто је Савезно извршно веће закључило да се усмено да одговор, ја бих покушао да одговорим шта је до сада урађено око овог проблема.

Проблем девизне неликвидности поморског бродарства заоштрио се због престанка рада девизног тржишта с једне стране, а с друге стране због непримењивања института предвиђених чланом 127. Закона о девизном пословању и кредитним односима с иностранством. Наиме, поморско бродарство, услед нефункционисања девизног тржишта, није могло да динаре девизног порекла конвертује у ефективна девизна средства, док истовремено с овим није заживео ни институт самоуправног споразумевања између бродарства, као даваоца услуга превоза на иностраним релацијама, и извозника, као корисника тих услуга по учешћу у оствареном девизном приливу.

Савезно извршно веће је на више седница у току ове године разматрало проблеме девизне неликвидности поморског бродарства у циљу изналажења позитивних решења за превазилажење проблема и стварање услова за нормално функционисање поморског бродарства. У том смислу размотрени су и предлози које је дало Извршно веће Сабора СР Хрватске, а који су у одређеној мери идентични, са предлозима које је раније дала Пословна заједница поморских бродара Југославије, за трајније решење наведених проблема девизне неликвидности поморског бродарства, који раде на иностраним релацијама на превозу домаће робе. До сада су предузете следеће мере и предложене су следеће измене и допуне прописа:

Пре тога бих напоменуо да је, такође, код потпредседника Борислава Сребрића, 18. VI 1982. године одржан састанак с представницима поморских бродара Југославије, на ком састанку су учествовали одговорни људи из Комитета за саобраћај и везе, Савезног секретаријата за финансије и Народне банке Југославије, где су разматрани проблеми и усаглашене мере које треба даље да ради Заједница бродарства и оно што је у надлежности Савезног извршног већа.

Цитирао бих мере које је Савезно извршно веће предузело у циљу решавања проблема девизне неликвидности бродара:

Прво, предложена је допуна члана 127. Закона о девизном пословању и кредитним односима с иностранством, којом се предвиђа обавезност закључивања самоуправних споразума између домаћег превозника на иностраним релацијама и домаћег корисника тих услуга превоза, како би се по основу ових споразума утврђивало учешће у оствареним девизама између извозника и превозника робе. Напомиње се да је тачком 2. подтачка 8. став 3. Одлуке о условима под којима се динари остварени пружа-

њем услуга домаћим лицима у међународном робном и путничком промету обрачунавају као девизни прилив, предвиђено је да организације удруженог рада – корисници услуга, имају обавезу да истовремено с динарским плаћањем услуга организацији удруженог рада, то значи даваоцу услуга, за износ плаћене услуге издају банци налог да им се у моменту остваривања девизног прилива умањи основица за обрачун девиза остварених тим извозом.

Међутим, како се одредбе ове Одлуке не спроводе на адекватан начин, неопходна је била наведена допуна члана 127. Закона о девизном пословању и кредитним односима с иностранством.

Друго, такође је урађена допуна Одлуке о условима под којима се динари остварени пружањем услуга домаћим лицима у међународном робном и путничком промету обрачунавају као девизни прилив у 1982. години, којом се предвиђа обавеза оранизација удруженог рада, корисника превозних услуга на иностраним релацијама да део девизног прилива који се односи на трошкове превоза пренесу на девизне рачуне домаћих превозника. На тај начин, домаћем превознику обезбедила би се девизна средства за покриће експлоатационих трошкова које има у иностранству превозом извезене робе за домаће кориснике.

Треће, урађен је предлог за допуну Одлуке о критеријумима за закључивање самоуправних споразума из члана 69. Закона о девизном пословању и кредитним односима с иностранством, којим се предвиђа обавеза да се усаглашеним плановима прилива и одлива девиза СР и САП утврђује обим девиза неопходних за покриће експлоатационих трошкова које домаћи превозници имају код превоза робе из увоза.

Четврто, урађен је предлог за допуну Упутства Народне банке Југославије за примену Одлуке о начину вођења евиденције о платном промету са иностранством и о роковима за достављање извештаја и података о платном промету, којим се предвиђа спровођење решења предложених у Одлуци о условима под којима се динари остварени пружањем услуга домаћим лицима у међународном робном и путничком промету обрачунавају као девизни прилив у 1982. години.

Такође је урађен предлог решења да се у складу с девизним могућностима земље из резерви Народне банке Југославије обезбеде девизна средства за подмиривање најнужнијих обавеза организација удруженог рада поморског бродарства према иностранству. За измирење ових доспелих обавеза поморског бродарства према иностранству, а на основу садашњих девизних могућности земље, Савезно извршно веће је на XIV седници, одржаној 1. јула 1982. године, донело Одлуку о одобравању привремене продаје девиза из сталних девизних резерви, у износу од 7 милиона УСА долара за плаћање трошкова експлоатације бродова на иностраним релацијама код превоза робе из националне размене.

Оцењује се да ће се овим предузетим и предложеним мерама створити могућности за трајније решавање питања девизне неликвидности домаћих превозника када врше превоз домаће робе на иностраним релацијама, под условом да се усвојене мере доследно поштују и примењују од стране учесника у овим пословима.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли друг Тојчић или неко од чланова Делегације Сабора СР Хрватске жели да постави допунско питање?

STIPE TOJČIĆ *(SR Hrvatska)*:

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi, zahvalio bih drugu predsjedniku Komiteta na iscrpnom odgvoru posebno oko mjera koje su najavljene. Međutim, iz odgovora nije jasno koje su od tih mjera već operativne, a posebno, vezano uz izmjene – člana 127. Zakona o deviznom poslovanju – jer taj akt još nije stigao u Skupštinu i nije jasno kada će se to poduzeti, pa bih molio, ako je moguće, da se i na to odgovori.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли друг Мустафа жели да одговори на ово питање?

Има реч Мустафа Назми.

Мр МУСТАФА НАЗМИ, *председник Савезног комитета за саобраћај и везе:*

Морам да кажем да мере које су оперативне, осим ових 7 милиона долара, сви предлози одлука су упућени у процедуру према Скупштини и да је рад, што се тиче СИВ-а, завршен. Мислим да су неке већ у процедури. Вероватно је да ће убрзо доћи до примењивања неких; иначе, ако до тога не дође, онда неће имати ни ефекта.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли ко од делегата жели да постави питање Савезном извршном већу или функционерима који руководе савезним органима управе или савезним организацијама? /*Не жели*/

Прелазимо на претрес питања према усвојеном дневном реду.

Прва тачка дневног реда гласи,

Предлози закона из надлежности Савезног већа /ради давања мишљења/:

а/ Предлог закона о привременој забрани давања гаранције по основу будућих прилива средстава инвеститора и по основу планираних кредита из иностранства по привременој забрани давања кредита за покриће прекорачења и о привременој забрани коришћења краткорочних извора средстава за финансирање инвестиција;

б/ Предлог закона о изменама Закона о привременој забрани коришћења друштвених средстава за финансирање непривредних и непроизводних инвестиција у 1982. години;

ц/ Предлог закона о границама у којима друштвено-политичке заједнице могу утврђивати приходе из дохотка организација удруженог рада и промета производа и услуга у 1982. години;

д/ Предлог закона о привременој забрани располагања делом друштвених средстава самоуправних интересних заједница за потрошњу у 1982. години.

Члановима Већа су достављени предлози ових закона, које је Савезно извршно веће предложило Скупштини СФРЈ у склопу допунских мера за остваривање утврђене економске политике у овој години. Такође је члановима Већа достављен и извештај Одбора за финансије о разматрању ових закона.

Отварам претрес.

Да ли известиоц Одбора жели да нешто каже?

Реч има делегат Антун Бубић.

ANTUN BUBUĆ, *izvestilac Odbora za finansije:*

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, Odbor Vijeća republika i pokrajina za financije na svojoj 3. i 4. sjednici, održanoj 6. i 14. ovog mjeseca, razmatrao je pomenute prijedloge zakona u vezi s preduzimanjem interventnih mjera za ostvarivanje utvrđene ekonomske politike u ovoj godini, čije donošenje spada u djelokrug Saveznog vijeća, te kao zainteresirano radno tijelo predlaže Vijeću republika i pokrajina da u smislu člana 311. Poslovnika, dostavi Saveznom vijeću Skupštine SFRJ sljedeće mišljenje:

Vijeće republika i pokrajina smatra da značajan dio uzroka donošenja interventnih mjera leži i u nedovoljnom poštovanju propisa koje je u proteklom periodu donijela Skupština SFRJ radi suzbijanja prekomjerne potrošnje.

Istovremeno, Vijeće konstatuje da aktuelna ekonomska situacija nalaže neodložno poduzimanje interventnih mjera za stabilizaciju privrednih tokova putem ograničavanja i racionalizacije svih vidova društvene potrošnje u skladu sa stvarnim ekonomskim mogućnostima zemlje.

S tim u vezi, Vijeće republika i pokrajina ocjenjuje da postoji puna društvena opravdanost da Savezno vijeće usvoji po hitnom postupku zakonske projekte, koje je predložilo Savezno izvršno vijeće u vezi s ograničavanjem investicione opće i zajedničke potrošnje u 1982. godini.

Vijeće republika i pokrajina, međutim, smatra da bi u Zakonu o privremenoj zabrani davanja garancija po osnovu budućih priliva sredstava investitora i po osnovu planiranih kredita iz inostranstva o privremenoj zabrani davanja kredita za pokriće prekoračenja i o privremenoj zabrani korištenja kratkoročnih izvora sredstava za financiranje

investicija u članu 1. stav 1. trebalo preciznije izraziti šta se podrazumjeva pod prilivom budućih sredstava ivnestitora a u stavu 2. otkloniti svaku mogućnost tumačenja da se zakon primjenjuje i retroaktivno.

U članu 2. stav 3 ovog Zakona treba preciznije formulisati šta se podrazumeva pod realnim sredstvima banaka.

U članu 1. Zakona o izmjenama Zakona o privremenoj zabrani korišćenja društvenih sredstava za financiranje neprivrednih i neproizvodnih investicija u 1982. godini treba precizirati da Zakon ne može imati retroaktivno dejstvo. U Zakonu o granicama, u kojima društveno-političke zajednice mogu utvrđivati prihode iz dohotka organizacija udruženog rada i prometa proizvoda i usluga u 1982. godini, treba precizirati da se iz ograničenja izuzimaju sredstva za podsticanje izvoza i intervencije u privredi, odnosno da ta sredstva ne mogu imati isti tretman kao sredstva opće potrošnje u smislu ograničenja.

SIV treba za narednu sjednicu Vijeća republika i pokrajina da pripremi konkretne prijedloge za smanjenje prihoda i rashoda budžeta Federacije.

U Zakonu o privremenoj zabrani raspolaganja dijelom društvenih sredstava samoupravnih interesnih zajednica za potrošnju u 1982. godini treba istaći da ova ograničenja ne bi trebalo da se odnose na samoupravne interesne zajednice materijalne proizovdnje. Vijeće, međutim, smatra da bi kod privremene zabrane raspolaganja dijelom sredstava samoupravnih interesnih zajednica trebalo da budu imobilisani samo ostvareni viškovi sredstava i time sproveden diferencirani pristup prema onim interesnim zajednicama koje su se pridržavale planskih dokumenata i utvrđenih okvira.

Razmatrajući odgovarajuće prijedloge zakona, delegacije republičkih i pokrajinskih skupština su postavile mnogo pitanja predstavnicima Saveznog izvršnog vijeća i dale niz pojedinačnih primjedbi i sugestija koje je Odbor za financije, u smislu člana 313. Poslovnika Vijeća republika i pokrajina dostavio nadležnom radnom tijelu Saveznog vijeća Skupštine SFRJ.

Na kraju, prilikom rasprave o Prijedlogu zakona o granicama, u kojima društveno-političke zajednice mogu utvrđivati prihode iz dohotka organizacija udruženog rada i prometa proizvoda i usluga u 1982. godini, delegacija Skupštine SR Crne Gore je iznijela zahtjev da se ostvareni prihodi za SR Crnu Goru u 1980. godini uvećaju srazmjerno iznosu sredstava obezbjeđenih posebnim saveznim zakonom, kao nadoknadu za manje ostvarene prihode zbog psoljedica katastrofalnog zemljotresa koji je zadesio SR Crnu Goru u 1979. godini.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли ко жели реч поводом овог извештаја и мишљења на ове законе које наше Веће треба да усвоји и предложи Савезном већу? /*Нико*/

Пошто нико не жели да учествује у расправи око овог предлога мишљења, приступимо изјашњавању о предлогу мишљења.

Ко је за предложено мишљење, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/.

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/.

Објављујем да је Веће прихватило предлог мишљења о овим законима, које је поднео Одбор за финансије. Ово мишљење ће бити достављено Савезном већу Скупштине СФРЈ с молбом да га има у виду приликом одлучивања о овим законима.

Прелазимо на *другу* тачку дневног реда.

Извештај Савезног извршног већа о остваривању Друштвеног плана Југославије за период од 1981. до 1985. године у 1981. и 1982. години са проценом могућности остваривања плана у 1983. години.

Поред овог Извештаја, члановима Већа достављен је већи број аналитичких и документационих материјала, Анализа о остваривању плана, Основни индикатори развоја, Остваривање политике бржег развоја привредно недовољно развијених република и САП Косово, Остваривање инвестиционе политике, Информација о кретању опште и заједничке потрошње, кретању цена и извршењу буџета Федерације у о. г. Извештај о спровођењу заједничке девизне политике и о остваривању платног и девизног би-

ланса Југославије у 1981. години, као и преглед доношења мера за спровођење Резолуције у 1982. години.

Поред овога, члановима Већа достављени су извештаји свих одбора Већа о разматрању овог Извештаја и аналитичких и документационих материјала, као и Резиме расправе одржане у Савезној конференцији Социјалистичког савеза радног народа Југославије, поводом мера које је СИВ предложило за решење привредне ситуације.

На прошлој седници Већа, заједно с делегатима Савезног већа, у вези с овим Извештајем, саслушали смо и експозе потпредседника Савезног извршног већа.

Ради учествовања у раду ове седнице Већа, приликом разматрања овог Извештаја, обавестили смо друштвено-политичке организације у Федерацији и Привредну комору Југославије.

Отварам претрес.

Ко жели реч?

За реч се јавио делегат Родољуб Станић.

РОДОЉУБ СТАНИЋ /*СР Србија*/:

Другарице и другови делегати, друже председниче, задржао бих вашу пажњу само на једном од прилога уз Извештај Савезног извршног већа, који носи наслов „Преглед доношења мера за спровођење Резолуције о политици остваривања Друштвеног плана Југославије у овој години".

Из овог Предлога се види да је донето 8 најзначајнијих мера заједно с Резолуцијом, као и да је до краја јуна донето осталих 33 закона, одлука, договора и споразума. У току је доношење 38 мера предвиђених Резолуцијом и програмом.

Од укупно 79 мера, дакле, приближно половина донета је у предвиђеном року или с релативно сношљивим закашњењем, док ће друга половина каснити 3 до 9 месеци. Међу овим, с чијим се доношењем касни, су и 10 закона односно измена и допуна постојећих 11 договора и друштвених договора, 3 самоуправна споразума, 5 мера које је требало самостално да донесе Савезно извршно веће или у сарадњи с надлежним органима република и покрајина, и 10 мера које је требало да донесу савезни органи управе или други надлежни органи и организације у Федерацији.

Може се пажљивим разматрањем закључити да су оне, а посебно закони, договори и споразуми и неке друге мере далеко значајније за спровођење економске политике у овој години, од мера које су донете.

Сва закашњења су, разуме се, опасна због својих последица, а нека су и недопустива. Најопасније је сигурно то што целовито предвиђени инструментарији за спровођење мера економске политике за ову годину, заправо, ми нисмо ни имали.

Не упуштајући се у квалитет донетих мера, ни у разлоге закашњења, треба констатовати забрињавајуће низак степен способности да се реално предвиди бар динамика утврђивања мера за које је иначе постигнута сагласност да треба да буду донете. Не мање забрињава и ноншалантан однос обрађивача овог Прегледа према прецизно одређеним носиоцима појединих поослова и роковима за њихово извршавање.

Разуме се, ни Скупштина СФРЈ не може бити амнестирана свог дела одговорности због изостајања политичке контроле над спровођењем њених закључака. Исто важи и за Савезно извршно веће у оквиру његове надлежности.

Ради тога предлажем да се од Савезног извршног већа затражи мишљење о оправданости разлога и евентуалној одговорности носилаца послова за кашњење у доношењу предвиђених мера да би се на основу тога оценила потреба отварања скупштинске дебате и расправе у радним телима Већа, како би се отклониле сметње, посебно око закључивања договора, и убрзало њихово доношење.

Поред тога, предлажем да се у закључцима које ће Веће донети у вези с Извештајем унесе да се заједно с Нацртом резолуције за наредну годину припреми Оријентациони програм мера и активности за њено спровођење и, друго, да се заједно с Резолуцијом донесе највећи део мера или утврде преднацрти који ће омогућити њихово доношење у јануару, или најкасније током првог квартала наредне године.

У истом Прегледу под III дато је и 13 мера које је СИВ већ предузео на основу Мајске анализе у својој надлежност, као и 4 закона који се налазе у скупштинској процедури по основу члана 267. Устава СФРЈ и још 17 других мера, измена и допуна закона које ћи бити предузете, или предложене у I половини, или у току јула месеца, дакле, укупно их је 34.

Подржавам доношење ових мера, иако су неке од њих, /као нпр. она о критеријумима за задуживање банака у иностранству/, већ раније биле предвиђене па нису донете. Дакле, заједно с поменутим мерама из ранијег програма, то чини 113 мера у овој години. Количина мера је таква да јој се тешко може приговорити.

Покушао бих да укажем на квалитет неких мера које су донете у овој години, или је требало да буду предузете, или се сада предлажу а односе се на област потрошње.

О проблемима инвестиција је много пута, на многим местима, много говорено. У тачки 14. Резолуције су, у вези с тим, договорени и утврђени прецизни ставови који се у основи своде на инсистирање да се инвестиције реално смање за 6% у односу на прошлу годину, средства преусмере на завршавање започетих објеката у оквиру сужених приоритета, првенствено за производњу која повећава извозне могућности или рационално супституише увоз, прецизно су одређене обавезе органа и организација у Федерацији, републикама и покрајинама. Поновна расправа, по мом мишљењу, вероватно не би могла да унесе битније промене у овај текст. Врло прецизно су договорене и одређене обавезе носилаца инвестиција република и покрајина, банака, статистике, Службе друштвеног књиговодства итд. Јасно је речено, што је требало рећи, и о гаранцијском потенцијалу банака и о третману будућег прилива у формирању средстава за инвестиције као и о прекорачењима.

Поред замашне законске и самоуправне, условно речено, регулативе у републикама и покрајинама, у Федерацији су крајем прошле и почетком ове године донета три закона која ову материју регулишу – Одлука о утврђивању гаранцијског потенцијала банака, два самоуправна споразума банака која директно регулишу материју инвестиција. Поред тога, донето је још 6 одлука и самоуправних споразума који на посредан начин, кроз кредитно-монетарну политику, обим и динамику пласмана банака и каматних стопа треба да утичу на обим, ефикасност и структуру инвестиција. Нису донета два договора о друштвеној верификацији инвестиционих одлука и о евидентирању намераваних инвестиционих улагања, пар самоуправних споразума банака о усмеравању расположивих средстава и условима кредитирања објеката у оквиру договорених сужених приоритета и за развој агро-комплекса, нити је извршено преиспитивање и ревизија пласмана банака и обавезе по основу инвестиција. Рокови су били у I кварталу ове године.

Кретања у инвестиционој потрошњи нису у складу с опредељењима утврђеним у Резолуцији, нити с интенцијама утврђених мера. Да је сва ова законска регулатива /договори, самоуправни споразуми/, по квалитету решења у њима на потребној висини, свакако не би Савезно извршно веће, користећи члан 267. Устава, предложило два нова закона, од којих један о непривредним и непроизводним инвестицијама, значи само прецизирање и поправка већ постојећег закона који је донет пре 6 месеци.

У тачки 12. Резолуције договорена је и утврђена политика у области опште и заједничке потрошње у оној мери колико је то потребно у Федерацији, у складу са системом.

Раст средстава у овим областима у овој, као и у протеклим годинама, покушавао се обуздавати одређивањем стопа пораста реално нижих од раста друштвеног производа и дохотка. У неким срединама таква политика је дала и одређене резултате.

Оваква ограничења, међутим, и с најефикаснијим системом и имобилизације евентуалних вишкова без ревизије права корисника услуга и постојеће мреже организација у друштвеним делатностима и службама показало се да могу да дају само ограничене ефекте. Привреда, међутим, нарочито у новим отежаним условима привређивања не може, и неће моћи да поднесе постојећи обим потрошње. Конфликтна ситуација се

заоштрава и тиме што радни људи у друштвеним делатностима с правом постављају питања вредновања њиховог рада и реализацију принципа слободне размене рада. Чини се да темељно преиспитивање структура мреже, програмске оријентације, као и повећање ефикасности рада организација у друштвеним делатностима и службама, и могућа, пажљиво одмерена, ревизија права корисника њихових услуга, могу бити у данашњим условима једини излаз који би био у духу политике економске стабилизације.

За то је, међутим, потребно време, али се одлуке не могу одлагати.

Општа потрошња у класичном смислу мора имати сличан третман од општине до Федерације. У сваком разматрању система финансирања и висине средстава за општу потрошњу мора се водити рачуна о њеној структури. Због различитих уставних решења у републикама и покрајинама, различити обим средстава којима се преко буџета врше одређене интервенције у привреди, стимулације извоза итд. Интервенције у привреди не смеју се третирати као општа потрошња без обзира на то што би неке од њих могле и требало да буду у већој мери алиментиране самоуправним удруживањем средстава. Високо учешће тих обавеза у Србији, на пример, у буџетима конституисано је договорима о Основама плана, који је прихватио највећи део заинтересоване привреде, више од неколико стотина потписника и ступио је на снагу доношењем плана прошле године. Савезни закон па и интервентни, о таквим специфичносима мора да води рачуна и не треба све што се исказује као општа потрошња да се третира на исти начин.

Поред утврђивања највише стопе раста опште и заједничке потрошње у Резолуцији у Федерацији за ову годину донет је у Федерацији Закон о располагању вишковима. У републикама и покрајинама утврђено је мноштво договора и споразума којима се уређује начин формирања средстава, различите стопе раста по делатностима и систем контроле формирања и повраћаја вишкова.

У погледу доношења мера, на које се стално позивам, под тачком 18. донетих мера у вези са законом који гласи: „преиспитивање и по потреби измена прописа о образовању средстава опште и заједничке потрошње, порезима на промет, односно доприносима" констатује се да је на седници Савезног извршног већа од 25. марта о. г. размотрена Информација о овом питању и задатак брисан из Програма рада Савезног извршног већа. Крајем јуна, дакле после три месеца Скупштини су предложена по хитном поступку, на основу члана 267. Устава два закона о ограничавању раста средстава опште и заједничке потрошње, од којих један значи имобилизацију вишкова, о чему је донет закон пре шест месеци што само по себи говори о квалитету мера које се предузимају.

Другарице и другови, из овога што сам изложио у вези с квалитетом политичког одлучивања и спровођења мера економске политике намећу се неке констатације.

Наиме, прво, ако су законска и самоуправна регулатива тако обимне и разуђене да се може говорити о инфлацији мера, а њихов утицај је на стварна кретања и односе тако скроман, онда њихов квалитет није примерен ситуацији и незадовољава.

Друго, не би се смеле доносити мере, а нарочито закони, посебно савезни закони који се непосредно примењују, ако је могуће да се оне не спроводе или спроводе парцијално.

Морала би се битно појачати одговорност обрађивача и предлагача мера економске политике, разуме се и оних који доносе посебно законе за њихово спровођење и практичне ефекте и вероватно треба знатно појачати санкције и ојачати контролу њиховог спровођења за то надлежних организација.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Друже председниче, другарице и другови делегати, у Извештају и Анализи о остваривању Друштвеног плана реално су изнети проблеми друштвено-економског развоја, оцене стања су доста критичне и оштре. Међутим, нису сагледани свеобухватније узроци испољених проблема и тешкоћа, нити је дат целовитији концепт мера с проценама ефеката. Стиче се утисак да постоји

несклад између оцена стања и предлога решења како да се изађе из оваквог стања. Ситуација је до те мере сложена да захтева предузимање краткорочних мера, додатних мера за остваривање плана у 1982. години, као и утврђивање дугорочнијих мера у свим доменима, што укључује и потребу доградње инструмената привредног система.

У првих 5 месеци ове године индустријска производња Југославије расте по стопи од 1,6% а у Војводини по стопи од свега 0,2%, што је у оба случаја знатно ниже од планираних стопа за ову годину. Узроци споријег раста индустријске производње су недовољна снабдевеност сировинама и репродукционим материјалима, пре свега из увоза, а и из домаће производње, услед неостваривања планираног извоза и великих обавеза према иностранству. Не функционисање девизног система доводи у изузетно неповољан положај организације удруженог рада с подручја Војводине у односу на друге делове земље због специфичности структуре привреде, што се одразило, пре свега, на знатно спорији раст индустријске производње.

Поред подстицања извоза ради повећања девизног прилива, залажемо се да се постојеће стање у функционисању девизног система доведе у склад са законима и договорима и да се обезбеди остваривање права по признатом платном дефициту.

Предложене мере за оживљавање индустријске производње треба што пре учинити оперативним, како би се могле користити. Испољени проблеми у успоравању раста и опадању индустријске производње су такви да, поред предложених мера, треба предузети и додатне ради бољег снабдевања сировинама и репроматеријалом организација удруженог рада које су главни носиоци производње, пре свега, за извоз на конвертибилно тржиште.

Повећање извоза на конвертибилно тржиште оправдано се поставља као приоритетан задатак у 1983. години. Међутим, акценат се мора ставити на повећању производње за извоз. Један од најтежих задатака у 1983. години биће изналажење начина и метода за подстицање производње у врло сложеним условима платног и девизног биланса. Треба преиспитати предложене стопе раста привредне активности за наредну годину, јер су досадашња кретања показала да се у условима ниског обима производње веома тешко може остварити експанзија извоза.

Залажемо се да се за наредну годину, до септембра, разраде и добију централно место мере за динамизирање индустирјске производње, да би се избегли пропусти који су се испољили у овој години.

Излаз за превазилажење сложене економске сиутације види се у повећању пољопривредне производње, што је изражено кроз предложену стопу раста од 4% за 1983. годину. У Друштвеном плану и годишњим резолуцијама на пољопривреду се увек рачунало као значајном фактору стабилизације, па су у складу с тим предлагане амбициозне стопе раста. Међутим, по правилу ова предвиђања се нису остваривала, јер нису створени предуслови за планирани раст пољопривредне производње, већ су присутне упола спорије стопе раста од планираних и стагнантне тенденције у развоју пољопривреде. Ово упућује на потребу радикалних мера за подстицање производње. Ако изостану мере, предложену стопу раста пољопривредне производње треба преиспитати, јер је она, према садашњим условима, оптимистичка.

У овој години се очекује мања производња пшенице, шећерне репе и сунцокрета од прошлогодишње.

Тешкоће у обезбеђењу протеинских хранива и неконтролисани токови на тржишту кукуруза отежавау развој сточарства. Једино се код кукуруза може очекивати већа производња по основу више засијаних површина.

У Анализи о остваривању Друштвеног плана Југославије оцене узрока и испољени проблеми у пољопривреди и правцу за разрешавање, у основи су исти, као у Полазним основама дугорочног програма економске стабилизације. Полазне основе су учиниле значајан заокрет у третману пољопривреде, као производне делатности, а не као делатности која треба да обезбеди снабдевање – цитирам: „њен неекономски третман био је мотивисан потребом очувања животног стандарда станов-

ништва, међутим, изгубило се из вида да њено неминовно заостајање у тим условима, не само што не може да допринесе порасту стандарда, већ га фактички угрожава. Промена друштвеног и економског третмана пољопривреде и њен убрзани развој је материјална и друштвена потреба земље, заснована на реалним потенцијалним могућностима које се не би смеле пропустити".

Међутим, у Извештају о остваривању Друштвеног плана истиче се потреба комплексног сагледавања узрока неостваривања планираног обима пољопривредне производње. У Прегледу активности и мера, решења за пољопривреду нису довољно разрађена и траже се, мање-више, на стари начин.

Узроци неостваривања планиране пољопривредне производње у основи се своде на мала инвестициона улагања у овој области, на неповољан економски положај пољопривреде у примарној расподели, на непостојање паритета цена између појединих производа у пољопривреди, као и да се нису формирале материјалне резерве пољопривредних производа на потребном нивоу, да би се производима интервенисало на тржишту.

Пољопривреда има дут циклус производње и у условима бржег раста цена, редовно се дешава да је остварена цена коштања историјска категорија и да се продајном ценом која се постигне за производ на тржишту не може обновити процес производње. Због тога, политика цена у пољопривреди мора да обезбеди одвијање производње на планираном нивоу. Она мора бити таква да прати све промене на тржишту и уважава кретања цена, елемената производње, односно цене треба да одређује удружени рад као и за остале производе привреде.

Због досадашње политике у пољопривреди недовољна је доходовна повезаност тако да се односи успостављају на купопродајним основама на кратак рок. Неусклађеност цена између појединих производа у пољопривреди неповољно се одражава на структуру сетве и пољопривредну производњу у целини. Све ово има за последицу краткорочне односе, недовољну производњу и увоз хране и поред значајних могућности и компаративних предности које има ова производња.

У овом, а и претходном планском периоду утврђени су амбициозни задаци у пољопривредној производњи, али нису створени потребни предуслови да се ти плански задаци и реализују. У протеклом планском периоду, усвојени Договор о развоју агроиндустријског комплекса није примењиван, а у овом планском периоду још није донет.

С обзиром да је економска мотивисаност за повећање пољопривредне производње била недовољна, предузимане су мере за снабдевање тржишта. Тако су усвојени: Друштвени договор о организовању откупа тржишних вишкова кукуруза рода 1981. године и Друштвени договор о мерама за снабдевање југословенског тржишта производима од посебног значаја за непосредну потрошњу радних људи и грађана, где су укључени и поједини пољопривредно-прехрамбени производи.

Како откупне цене пољопривредних производа од њиховог доношења у време откупа нису биле реалне због осетног повећања трошкова производње, у време откупа усвајани су програми откупа појединих производа и предузимане и друге мере.

Из изнетог се да закључити да су се предузимане мере сводиле на обезбеђење потрошње, док је подстицање производње занемарено јер предузимане мере нису економски мотивисале произвођаче на већу производњу.

Искуства из претходног периода такође јасно указују на то да се административним мерама није оебзбеђивало повећање производње, као и да је пољопривредна производња брже и стабилније повећавана, када су у њу инвенстирана значајна средства, када се водила дуторочнија политика цена и када су одржавани паритети цена између појединих производа у пољопривреди. Суштина проблема је у обезбеђивању веће производње и стварању предуслова за остваривање исте. Да би се обезбедио планирани развој пољопривредне производње, неопходно је мењати њен друштвени и економски третман а и потребно је водити дуторочну политику која

треба да обезбеди потребна средства за улагања у одводњавање, наводњавање и мелиорацију са циљем да се пољопривредна производња учини мање зависном од климатских услова, успоставе и одрже економске цене пољопривредних производа и на тај начин у пољопривреди обезбеде просечни услови привређивања, обезбеде неопходна средства за кредитирање пољопривредне производње јер ова област има незнатна сопствена средства, обезбеди гориво, вештачко ђубриво, заштитна средства, резервне делове и остале репродукционе материјале, формира и одржава на неопходно потребном нивоу материјалне резерве пољопривредних производа, успостави паритет цена између појединих пољопривредних производа и путем интервенција материјалних резерви на тржишту одржава тај паритет и обезбеди стабилност пољопривредне производње.

Као и у свим другим областима, у пољопривреди се морају активирати резерве које постоје и она мора заједно са свим другим областима дати свој пуни допринос за остваривање политике економске стабилизације, а то значи – задовољавање домаћих потреба, стабилних резерви и трајног извоза хране.

Потребно је да се у септембру предложе комплетне мере економске политике за 1983. годину у складу с Полазним основама дугорочног програма економске стабилизације, како би удружени рад при утврђивању планова за наредну годину знао целокупне мере економске политике и могао да утврди реалне задатке и предузима мере за њихово извршавање.

Залажемо се да закључци буду конкретни и да упућују све друштвене субјекте да у оквиру својих права и дужности предузимају конкретне мере са циљем остваривања утврђених задатака и тиме допринесу остваривању економске стабилизације.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

За реч се јавио делегат Ђорђе Пеклић.

ĐORĐE PEKLIĆ *(SR Bosna i Hercegovina):*

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, Izvještaj Saveznog izvršnog vijeća s analizom i dokumentacijom daje, po našem mišljenju, dosta realnu i kritičku ocjenu o ostvarivanju politike društveno-ekonomskog razvoja u 1981. godini, u prvim mjesecima ove godine, kao i do kraja godine.

Smatramo da stoje i ocjene o osnovnim uzrocima usporavanja društveno-ekonomskog razvoja a to su: nedovoljno razrađena i neadekvatno sprovođena razvojna politika; nedovoljno korišćenje raspoloživih kapaciteta; potiskivanje kvalitativnih faktora privređivanja; opadanje efikasnosti korišćenja osnovnih sredstava i investicija; nepovoljna privredna struktura i visoka zavisnost proizvodnje od uvoza; neusklađenost potrošnje s proizvodnjom i raspoloživim sredstvima, nesklad između investicija i realno raspoloživih sredstava; nedovoljna zaposlenost stanovništva kao i problemi u funkcionisanju jedinstvenog jugoslovenskog tržišta.

Na ove probleme je i ranije ukazivano kako u raspravama u svim društveno-političkim strukturama, tako i u ovoj Skupštini. Za njihovo rješavanje utvrđivani su odgovarajući društveni dogovori i samoupravni sporazumi; međutim, nije se dosljedno sprovodila dogovorena politika, problemi su se gomilali, pa se došlo u situaciju kakva je sada.

Izvještaj Saveznog izvršnog vijeća ukazuje da su rezultati o ostvarivanju tekućeg plana na bitnim sektorima reprodukcije daleko ispod očekivanja. Poremećaji koji su izraženi u našoj privredi poslednjih godina sve se više produbljuju, a u ovoj godini se ispoljavaju u svoj svojoj oštrini. To se odnosi na usporavanje rasta proizvodnje i ukupne privredne aktivnosti, a naročito na oblast ekonomskih odnosa s inostranstvom. Posebno je ozbiljno stanje u održavanju spoljne likvidnosti zemlje. Međutim, treba imati u vidu činjenicu da veoma složeni problemi na području ekonomskih odnosa s inostranstvom ne predstavljaju autonomna kretanja, već su oni rezultat ukupnih privrednih kretanja, debalansa i neusklađenosti koje postoje u privredi. Zato je, po našem mišljenju, neophodno, u prvom redu sagledavati materijalna kretanja i odnose, kao i poremećaje u materijalnoj proizvodnji te rješenja tražiti, prije svega, na tom području.

Podaci u Izvještaju ukazuju da se proizvodnja usporava i u granama koje manje zavise od uvoza, što je dobrim dijelom posljedica poremećaja u privrednoj strukturi i kidanja ranije usposta-

vljenih veza i poslovnih odnosa u zemlji. Izvoz se odvija na nižem nivou od planiranog, što otežava i smanjuje mogućnost uvoza, posebno sirovina i repromaterijala koji su neophodni za proizvodnju. Svi vidovi potrošnje su izvan okvira utvrđene ekonomske politike. Cijene su znatno iznad predviđene dinamike rasta.

Prema tome, stanje na mnogim tačkama društvene reprodukcije, ukazuje da smo ušli u stagnaciju privrednog razvoja u uslovima snažno izraženog rasta svih oblika potrošnje, pogoršavanja eksterne likvidnosti zemlje i ubrzanog rasta inflacije. To su i najteži problemi sadašnjeg ekonomskog trenutka.

Probleme u materijalnim tokovima prati i neefikasno djelovanje pojedinih instrumenata i mehanizama privrednog sistema. Narušavanje jedinstvenog jugoslovenskog tržišta potisnulo je djelovanje ekonomskih kriterija u privređivanju. Opada efikasnost privređivanja, kao i ukupna društvena produktivnost rada. Nepotpuno se i nedosljedno izvršavaju zadaci i obaveze iz Plana, kao i mjere tekuće ekonomske politike.

Još uvijek nisu realizovane neke značajne obaveze koje su utvrđene u III dijelu Društvenog plana zemlje, o tome se veoma sporo postiže saglasnost. Olako se mirimo s konstatacijom da se dogovori i utvrđene mjere nedosljedno sprovode. U Izvještaju se, međutim, ne govori ko i zašto ne ostvaruje dogovorenu politiku, kao i šta su preduzeli i šta preduzimaju nadležni organi da se obezbijedi sprovođenje utvrđene politike razvoja. Mislim da je o ovom pitanju trebalo da bude riječi u ovom dokumentu, zbog potrebe mijenjanja ponašanja i prakse u narednom periodu. Promjene u ponašanju svih subjekata u društvu su nužne i neodložne, da bi brže i lakše izašli iz stanja u kome se nalazimo.

Osnovne karakteristike privrednih kretanja u Bosni i Hercegovini uglavnom su iste kao i u zemlji. Ukazao bih samo na kretanja na nekim područjima, kao i na mjere koje se preduzimaju.

Kod usporavanja rasta industrijske proizvodnje jedan od ograničavajućih faktora bio je i nedostatak goriva, posebno električne energije. Smanjene mogućnosti uvoza, kao i problemi nabavke na domaćem tržištu izazvale su teškoće u snabdijevanju privrede sirovinama i repromaterijalom. Usljed toga je porast fizičkog obima industrijske proizvodnje u prvih pet mjeseci umjesto planiranih 5%, ostvaren sa svega 1,8%. U junu je dalje nastavljena tendencija, pada industrijske proizvodnje. Stoga se preduzimaju konkretne mjere u organizacijama udruženog rada za rješavanje problema u materijalnim tokovima. U vezi s ovim podržavamo stav Saveznog izvršnog vijeća, koji je iznijet u Izvještaju, da težište treba da bude na ostvarivanju optimalne dinamike privrednog rasta, a naročito na povećanju kvaliteta tog rasta. Nužno je stvarati uslove za efikasnije korišćenje materijalnih i ljudskih potencijala, posebno u granama koje u većoj mjeri ne zavise od uvoza i koje obezbjeđuju proizvodnju za povećani izvoz. Potrebno je na dohodovnim osnovama dugoročno obezbjeđivati što potpunije snabdijevanje sirovinama i repromaterijalima na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu. U tom pravcu intenzivirana je veoma konkretna aktivnost u organizacijama udruženog rada, Privrednoj komori i drugim samoupravnim i državnim organima i organizacijama.

Za 5,5 mjeseci ove godine izvoz robe u SR Bosni i Hercegovini veći je za 11,2%, u okviru čega na konvertibilnom području za 10%, dok je uvoz manji za 7,6%, pa je zbog toga i stepen pokrivenosti uvoza izvozom povećan sa 65% na 75%. Međutim, ova pokrivenost na konvertibilnom području iznosi svega 55%. Preduzimaju se mjere da se dalje poveća izvoz, posebno na konvertibilno područje, za što su razrađeni odgovarajući programi u organizacijama udruženog rada. S tim u vezi obezbijediće se redovnije snabdijevanje proizvodnje namijenjene izvozu energijom, sirovinama i drugim materijalima iz domaćih izvora i iz uvoza.

Sredstva za finansiranje opšte i zajedničke potrošnje u Republici su ispod rasta ostvarenog u zemlji, ali su iznad dogovorenog obima. Preduzimaju se mjere da se ova potrošnja održi u okvirima utvrđene politike u ovoj godini. Sada se radi na preispitivanju opravdanosti postojanja nekih institucija koje se finansiraju iz sredstava zajedničke potrošnje, a takođe na selektivnoj osnovi se reduciraju programi aktivnosti određenih vanprivrednih djelatnosti. Takođe, mjesečnim obračunima

Sekretarijat Skupštine SRS
dokumentacija

imobilišu se ostvareni viškovi ovih sredstava.

Kao što se iz Izvještaja SIV-a vidi, investiciona potrošnja je i dalje jedan od značajnih izvora nestabilnosti. U SR Bosni i Hercegovini je takođe veoma visok nivo izvršenih investicionih isplata. Da bi se ostvarila značajnija usmjerenost investicionih sredstava na prioritetne pravce razvoja privrede, početkom godine donijet je Samoupravni sporazum o ostvarivanju investicione politike i društveno-ekonomske verifikacije investicija do 1985. godine, kojim su utvrđeni kriterijumi za usmjeravanje sredstava na ključne objekte čije je završavanje neophodno sa stanovišta ukupne razvojne politike zemlje i Republike. U tekućoj politici prioritet se daje završavanju objekata koji mogu u ovoj godini, ili u I polovini 1983. godine da počnu s proizvodnjom. Takođe se preduzimaju mjere za smanjivanje neproizvodnih i neprivrednih investicija obustavom, odnosno odlaganjem izgradnje određenih objekata.

Za prevazilaženje teškoća neophodno je da se što prije donese cjelovit dugoročni program ekonomske stabilizacije, uključujući i pitanja razvojne politike i da se utvrde mehanizmi i mjere koji će obezbijediti da se u ostvarivanju ovog programa uključi čitavo društvo. Taj program bi trebalo da bude osnova i za izmjene i dopune Društvenog plana zemlje i dokumenata o planovima organizacija udruženog rada i društveno-političkih zajednica. Takođe, moramo dosljedno sprovoditi postojeće i donijeti dodatne mjere tekuće ekonomske politike. Kod toga treba obezbijediti stalan uvid i kontrolu izvršavanja zadataka na svim nivoima.

Što se tiče mogućnosti privrednog razvoja u 1983. godini, smatramo da ga treba povezati s radom na predlogu izmjena i dopuna Društvenog plana zemlje. Zato bi za donošenje Rezolucije za iduću godinu trebalo preispitivati date kvantitativne okvire razvoja, uzimajući u obzir i sve momente koji u idućoj godini mogu povoljno utjecati na ukupan razvoj.

Postignuti nivo razvijenosti svih proizvodnih potencijala zemlje, uz borbu za dalje jačanje stvarne društvene uloge i položaja radničke klase i udruženog rada u odlučivanju, pružanju, po našem mišljenju, realne mogućnosti za prevazilaženje sadašnje situacije i otvaranje procesa za stabilnija privredna kretanja.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Има реч делегат Миран Потрч.

MIRAN POTRČ *(SR Slovenija)*:

Drugarice i drugovi delegati, Skupština SR Slovenije ocenjuje da je Izveštaj Saveznog izvršnog veća moguća realna ocena ekonomskih kretanja i ostvarivanja ekonomske politike u 1981. godini i u prvim mesecima 1982. godine. Smatram da treba, u vezi s ocenom stanja, ipak, posebno naglasiti dva momenta:

Prvo, da se ne ostvaruju najbitniji ciljevi ekonomske politike; ne realizuju se stope rasta izvoza, posebno na konvertibilno područje; zaoštreni su problemi likvidnosti zemlje, prouzrokovani u prvom redu neodgovornim zaduživanjem u inostranstvu, bez dovoljno vođenja računa o mogućnostima i obavezama vraćanja; stagnantna je stopa rasta proizvodnje s neizvesnošću daljih kretanja, posebno zbog problema u snabdevanju i nedovoljne dohodovne povezanosti organizacija udruženog rada međuzavisnih u proizvodnji i stvaranju dohotka. I svi vidovi potrošnje kreću se iznad Rezolucijom utvrđenih okvira.

I drugo, što je od posebnog značaja i nedovoljno naglašeno u materijalima, da sužene materijalne mogućnosti i stare navike prekomerne potrošnje koje još nisu prevaziđene dalje jačaju tendencije administrativnog i linearnog regulisanja privrednih kretanja i da se ne ostvaruje dalji razvoj samoupravljanja i veće uvažavanje azkonitosti robne proizvodnje u uslovima sistema socijalističkog samoupravljanja, što je bio jedan od prioritetnih ciljeva Rezolucije za ovu godinu, već se samoupravno regulisanje odnosa u društvenoj reprodukciji i dalje potiskuje jačanjem svih vidova odlučivanja van udruženog rada.

Ocenjujemo da je i pored tih ocena loša strana i ovog Izveštaja SIV-a da uglavnom konstatuje stanje, a nedovoljno ulazi u dublje uzroke

ovakvih kretanja i tendencija. U Izveštaju, naime, nisu dovoljno naglašeni ključni problemi našeg razvoja činjenica je da su oni prouzrokovani, u najvećem delu, zbog stagnacije u razvitku samoupravljanja i zbog dosadašnjeg ekstenzivnog i autarhičnog razvoja koga je uz veliko zaduživanje u inostranstvu podržavala i ekspanzivna kreditno-monetarna politika. Sve je to imalo za posledicu nerealne i s materijalnim mogućnostima neusklađene planske ciljeve, što je pored izvesnog napretka u pravcu veće realnosti, karakteristično i za neke ciljeve ekonomske politike u ovoj godini. To se posebno ogleda u nerealnom predviđanju platnog i deviznog bilansa zemlje i u činjenici da smo, zbog dalje želje za razvojem iznad materijalnih mogućnosti i očekujući dalje kratkoročno premošćivanje naših likvidnosnih problema, a znajući za obaveze koje dospevaju u ovoj godini, i znajući za sve posledice koje će prouzrokovati naplata tih obaveza pri utvrđivanju ekonomske politike pred ovom Skupštinom, neobjektivno prikazivali činjenično stanje.

Ovakvo ponašanje, nadam se da će te se složiti s tim, je nedopustivo i zaslužuje najoštriju osudu. To traži, po mom čvrstom ubeđenju, konkretne zaključke ovog Veća u pravcu utvrđivanja lične odgovornosti svih koji su doprineli ovakvoj situaciji.

Mislim da je loša strana Analize i linearnost i neizdiferenciranost ocena o privrednim kretanjima, koja se izražava, skoro isključivo, u globalnim i na procentima zasnovanim pokazateljima za čitavu zemlju. To ne daje pravu sliku o tome gde su locirani najbitniji problemi, kako se u pojedinim delatnostima, u pojedinim republikama i pokrajinama ostvaruje ekonomska politika u ovoj godini.

Sve to otežava mogućnost za predlaganje konkretnih, realnih i selektivnih mera ekonomske politike za njihovo otklanjanje. Isto tako, nema ni celovite ocene o uzrocima za nesprovođenje dogovorenih mera ekonomske politike, što otežava ocenu njihove realnosti i uspešnosti, odnosno ocenu konkretne odgovornosti pojedinih subjekata odlučivanja za nesprovođenje istih.

Moramo biti svesni da nesprovođenje dogovorene politike može da leži ili u nerealnosti ciljeva, u pogrešnim metodima za njihovo ostvarivanje ili u neodgovornom ponašanju konkretnih subjekata, a samo konstatacije da se nešto neostvaruje nisu dovoljne. Ako ne utvrdimo uzroke ne možemo predlagati ni prave aktivnosti ni mere.

Uzmimo na primer samo Zakon o obezbeđenju deviza za uvoz nafte. Mi smo ga doneli da bismo obezbedili udruživanje kojeg, po oceni Saveznog izvršnog veća samoupravnim putem u prošloj godini, nismo uspeli dovoljno uspešno ostvariti. Situacija u tom pogledu u ovoj godini je još gora nego što je bila prethodne godine.

Ponavljam, moramo oceniti uzroke ovakvog stanja, a ne samo stanje konstatovati. Ako treba, moramo menjati metode, a ako su one dobre, obezbediti njihovo sprovođenje.

Iz svih ovih razloga, same konstatacije o tome kako se obezbeđuju sredstva, nisu dovoljne. Mislim, zbog toga da moramo ovim i njima sličnim primerima, koji bi se još mogli navesti, tražiti konkretne ocene uzroka i krivice za neostvarivanje dogovorene politike. Samo tako ćemo brže prevazilaziti često ponavljanje i konstatacije i obezbediti brže rešavanje gorućih problema.

Drugarice i drugovi, stanje u privredi u prvim mesecima 1982. godine ocenjujemo kao teško. Međutim, treba naglasiti da su se u poslednja dva meseca uslovi privređivanja i mogućnosti ostvarivanja ekonomske politike u 1982. godini još zaoštrili. To je, u prvom redu, posledica dogovorenih obaveza za otplatu ino-kredita koje moramo kao prvi prioritet dosledno i u rokovima izvršavati. Bitno dalje pogoršavanje uslova privređivanja moramo imati u vidu kada ocenjujemo majsku analizu.

Kroz tu činjenicu moramo ocenjivati i sve do sada preduzete i predložene aktivnosti i mere i tražiti da se one prilagođavaju novonastaloj situaciji i da obezbeđuju najveću moguću mobilnost čitavog društva za savlađivanje problema.

Smatram da to zahteva najmanje dve stvari:

Prvo, da svi subjekti privređivanja odmah sagledaju svoj položaj u suženim materijalnim mogućnostima i da najširom mobilizacijom radnika, utvrđivanjem prioritetnih zadataka i maksimalnim zalaganjem i odgovornošću doprinesu što normalnijem odvijanju proizvodnje, povećanju izvoza i svođenju svih vidova potrošnje u okvire realnog dohotka.

Drugo, da Savezno izvršno veće zajedno s od-

govornim organima u republikama i pokrajinama redovno prati privredna kretanja u promenjenim uslovima i da blagovremeno preduzima sve potrebne aktivnosti i mere za što uspešnije ostvarivanje ciljeva ekonomske politike u ovoj godini.

O svim tim aktivnostima redovno mora raspravljati i naše Veće. Zbog toga, čini mi se normalnim da tražimo da Savezno izvršno veće o svim svojim aktivnostima i problemima u ostvarivanju ciljeva ekonomske politike redovno obaveštava ovu Skupštinu.

Verujem da svi mi zajedno ocenjujemo da će ostvarivanje ovih ciljeva biti vanredno složeno i teško. Tražiće mobilnost i zalaganje čitavog društva i mnogo brže i operativnije reagovanje na ispoljene probleme i njihovo efikasnije rešavanje.

U svemu tome, po mom uverenju, ova Skupština može i treba da pomogne i time što će jasno opredeliti ciljeve koji se tim aktivnostima i merama moraju postići.

Ja ću navesti samo četiri:

Prvo, treba što doslednije obezbediti ostvarivanje ciljeva povećavanja izvoza, (posebno na konvertibilno područje), predviđenih u ekonomskoj politici u ovoj godini.

Taj težak, ali neodložan zadatak za ispunjavanje naših obaveza prema inostranstvu i za dalje dinamiziranje proizvodnje moguće je ostvariti ako se izvoznoj orijentaciji na konvertibilno područje podrede sve mere ekonomske politike, uključujući mere za usklađivanje odnosa u robnoj razmeni sa klirinškim područjem za veće međusobno povezivanje proizvođača sirovina, reprodukcionog materijala i finalista u cilju većeg izvoza. Mere za korišćenje deviza, u prvom redu za podmirivanje proizvodnje za izvoz i za proizvode koji su od posebnog značaja za snabdevanje domaćeg tržišta, kao i mere za usmeravanje investicija, u prvom redu u one organizacije udruženog rada koje će samostalno, ili u dohodovnoj povezanosti s drugim organizacijama udruženog rada, ili u okviru samoupravnih interesnih zajednica za ekonomske odnose s inostranstvom obezbediti povećani izvoz i na tim osnovama devizna sredstva za otplatu ino-kredita.

Drugo, dosledno sprovođenje Zakona o raspolaganju konvertibilnim devizama, kao i dogovora i odluka donetih na njegovoj osnovi, što zahteva redovno ispunjavanje obaveza organizacija udruženog rada, poslovnih banaka, kao i socijalističkih republika i socijalističkih autonomnih pokrajina za neposredno i uzajamno podmirivanje obaveza prema inostranstvu. S obzirom na to da je podmirivanje otplata ino-kredita naš prioritetan zadatak, opravdan je zahtev da se za neispunjavanje obaveza iz navedenog Zakona utvrđuje konkretna odgovornost pojedinih subjekata, donose mere za njegovo dosledno ostvarivanje i o problemima u njegovom sprovođenju odmah obaveštava Skupština SFRJ.

Mislim da bi i jedno i drugo obezbedilo maksimalnu realizaciju uslova za normalnu i veću proizvodnju.

Treće, u svim organizacijama udruženog rada, u zajedništvu s njihovim poslovnim partnerima i bankama i uz veću odgovornost organa privrednih komora i društveno-političkih zajednica treba preduzeti odučne mere za otklanjaje uzroka gubitaka. Treba obezbediti punu odgovornost predlagača sanacionih programa za njihovo sprovođenje i otklanjanje daljih gubitaka u rokovima predviđenim u tim programima.

Četvrto, u prvom redu, samoupravnim odlukama radnika u organizacijama udruženog rada i samoupravnim interesnim zjednicama treba obezbediti svođenje svih vidova potrošnje u granice predviđene ekonomskom politikom za ovu godinu.

Znam da postavljeni ciljevi nisu novi, a sigurno nisu ni jedini. Neke od njih naglašavam iz razloga što se baš kod njih u raspravama već postavljaju određena kolebanja i sumnje da li i u kom smislu smo ih sposobni ostvariti, ili ne, i da li i u kom smislu pravce ekonomske politike na tim područjima menjati. Ta kolebanja i sumnje, po mom uverenju, treba prevazići, pošto bez jasno utvrđenih ciljeva i ekonomska politika za njihovo ostvarivanje neće biti efikasna.

Drugarice i drugovi, do sada predložene i preduzete aktivnosti i mere mogu, i po oceni SIV-a, pa i po raspravama u našoj delegatskoj skupštini, samo ublažiti probleme s kojima se susrećemo. To, za dalju perspektivu i veće angažovanje radnih ljudi i građana, dugoročno ne može

biti dovoljno. Ako smo, pored toga, saglasni s ocenom da će nagomilani problemi u privređivanju i razvoju samoupravnih društvenih odnosa, velike obaveze za otplatu fiksnih i garantovanih obaveza i potreba daljeg smanjivanja stepena zaduženosti Jugoslavije prema inostranstvu, kao i odnosi i ekonomska kretanja u svetu za koje se ne predviđa znatno poboljšanje, uslovljavati da se i predviđanja i ostvarivanja ekonomske politike i u 1983. godini odvijaju u veoma složenim i teškim uslovima, onda nam je već danas prioritetan zadatak i razmišljanje o koncipiranju i sprovođenju ekonomske politike u narednoj godini.

Predlažem, zbog toga, da vezano za to, ovo Veće donese sasvim konkretne zaključke u kojima bi obavezalo Savezno izvršno veće da već u septembru mesecu blagovremeno omogući ovoj Skupštini konkretnu raspravu o svim najbitnijim elementima, mogućnostima i ciljevima ekonomske politike u narednoj godini, kako bi do kraja 1983. godine bili u mogućnosti da donesemo, ne samo na novim osnovama, u skladu s politikom ekonomske stabilizacije, Rezoluciju već i sve potrebne prateće dokumente i na taj način da obezbedi da naš udruženi rad bude u mogućnosti da realno računa sa uslovima privređivanja koji će biti stalni (barem u jednoj godini) i da se ostvarivanjem samoupravnih odnosa, a ne u prvom redu privremenim merama, tako utvrđena politika u 1983. godini i ostvaruje.

Sve naše stvaralačke snage moramo zbog toga, već sada, usmeriti u opredeljivanju ekonomske politike za narednu godinu, kako bi njeno sprovođenje doprinelo otklanjanju uzroka sadašnjih problema u privređivanju i dalo jasno perspektivu našeg daljeg društvenog i ekonomskog razvoja.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Реч има делегат Здравко Ћирић.

ZDRAVKO ĆIRIĆ *(SR Hrvatska):*

Drugarice i drugovi delegati, nisam napisao govor te imam veliku prednost u tome da neću ponavljati ono što su drugovi već rekli.

Javio sam se za riječ da bih dao neke sugestije, s obzirom na ono što se nudi u Izvještaju i u najavljenim mjerama. Osim toga, vidio sam u izvještajima koje su dala radna tijela da su oni, manje-više, o svim pitanjima dosta široko raspravljali i ponudili veliki broj sugestija. Tu smo, mislim, svi na istoj frekvenciji i nemam ništa posebno da dodam.

Ipak, čovjek se nekako nađe u dosta teškoj situaciji kada sve to pročita, jer je sve to sumaran izvještaj i sve to skupa toliko izgleda teško da čovjek sam sebe pita – gdje naći izlaz.

Ono što, po mom utisku, ide kao jedna crvena nit kroz sve te materijale, jeste područje vezano za izvoz i eksternu likvidnost. Mislim da je ovakva situacija, iako na izgled oštro data, ipak realna.

Međutim, nije mi jasno zašto SIV u analizama nije dublje istražio problematiku koja je neposredno vezana s ovim područjem u sferi dohotka, jer, po jednom računu koji sam ja radio samo za SR Hrvatsku, i nešto malo aproksimativno za Jugoslaviju, mi, kada bismo uspjeli ostvariti mnogo veći izoz i kada bismo kroz taj izvoz ostvarili mnogo više deviza i došli do neophodnih deviza da platimo dugove – još uvijek bismo ostali s velikim problemima s gledišta razvoja, s obzirom na situaciju u sferi dohotka.

Neću ulaziti u situaciju drugih republika – svako zna najbolje svoje brige, uzeću samo Hrvatsku: mi ćemo ove godine, ako uspijemo ostvariti devize, svu raspoloživu akumulaciju i još jedan dio amortizacije usmjeriti na otplatu dugova svijetu.

Sad se postavlja pitanje – kako ćemo dalje. To nije situacija samo za 1982. godinu. Sada smo pokušali sagledati samo ovaj Srednjoročni plan, znači do 1985. Ona se, po svim znacima, kako sada stvari teku, neće bitnije izmjeniti. Ovo napominjem radi toga što mislim da se iz toga izvlači najkrupnije pitanje – zašto je u jugoslavenskoj privredi, rekao bih uvjetno, izuzev Slovenije, tako niska produktivnost rada?

Iznio bih dva-tri iskustva koja smo imali, da biste ih vi prosto vidjeli.

Mi smo 1979. godine, kada smo vidjeli da čitav rezon oko investiranja ima takav karakter kao da je nastupio sumrak pameti a ne samo investiciomanija, naredili SDK, da u okviru svog redovnog snimanja (mislim da je to bilo ono redovno u martu 1979. godine) kod svih investitora, dakle, kod svih osnovnih organizacija, postavi zahtjev da odgovore na pitanje – kakav je odnos između programiranih ulaganja i programiranog dohotka.

Moram pošteno reći da niko nije očekivao da će rezultat biti tako katastrofalan: 70% osnovnih organizacija na taj zahtjev nije odgovorilo. Onda smo naredili Službi društvenog knjigovodstva da izvrši štih-probu u većem broju radnih organizacija raznih grupacija te smo na osnovu egzaktnih istraživanja došli do zaključka da su dva glavna uzroka zašto osnovne organizacije nisu na to odgovorile – jer uopšte nemaju programa dohotka u programu investicija, ili je taj program dohotka toliko mali da ih je bilo sramota to iskazati. Uzmimo drugi primjer: analizirali smo, pored ostalog, dohodak po zaposlenom u 52 grupacije da bismo vidjeli kako ćemo sagledati te rezreve i kako ćemo početi da se razjašnjavamo gdje smo s produktivnošću rada. Moram reći da je situacija neshvatljiva u jednoj robnoj privredi. Nismo upoređivali poljoprivredu i naftu, upoređivali smo iste grupacije – najbolje osnovne organizacije, i najlošije. Taj raspon je i do 1000%, deset puta je veći u jednom dijelu nego u drugom. Kada postavimo pitanje zašto, imate iste uslove, istu proizvodnju, iste kreditne uslove, ista tržišta, iste šanse u svijetu, gdje su uzroci? Uzroka ima puno, neke bih mogao naznačiti. Tu je naš delegat iz Hrvatske, iz Poljopirvrednog kombinata „Vukovar", jedne od naših najboljih organizacija. Oni su prošle godine u osnovnim organizacijama poljopirvredne proizvodnje došli na dohodak po radniku od 100 miliona, što je za jugoslavenske relacije vrlo visoko. U tom Kombinatu, kao složenoj organizaciji udruženog rada, imamo jednu radnu zajednicu sa oko 120 ljudi. U susjednom kombinatu, opština do opštine, imamo istu strukturu: primarna proizvodnja, nešto malo prerade, klanica, trgovina itd; imaju samo oko 4500 hektara oranice više nego „Vukovar", imaju u radnim zajednicama 300 ljudi više i imaju tri radne zajednice. Međutim, jedan od drugoga su skuplji, samo po osnovu neracionalnih radnih zajednica, gotovo za 30 milijardi dinara.

U istom tom Kombinatu nekoliko godina traje bitka unutar Kombinata – postavili smo pitanje zašto nema postrne sjetve na društvenom sektoru, kada u Slavoniji i Vojvodini imamo na stotine seljaka koji to rade već godinama. Onoga dana kada je seljak požnjeo pšenicu, posijao je suncokret, ili je posijao kukuruz itd. Prvi otpor je dao direktor osnovne organizacije, rekao je da je to novi posao, nova briga, nova sjetva, nova žetva, a on i bez tog novog posla ima tri miliona dinara mjesečno. Međutim, to nije bitno, bitno je da je sistem raspodjele takav da on, ako krene u borbu za novi dohodak, novu reproduktivnost, po sistemu bodova ili neke svojevrsne uravnilovke koja sada caruje u organizacijama, nije ničim motiviran, mora da bude lično dohodovno motiviran. Vrlo brzo smo vidjeli u čemu je stvar, te ovih dana mijenjamo čitav sistem raspodjele. Moraju se razjasniti ti motivi, moramo konkretno odgovoriti šta je motiv čovjeku da bude visoka produktivnost i visoki dohodak.

Htio bih da kažem dvije-tri riječi o nekim opasnostima koje su vjerovatno u Hrvatskoj, zbog ove kataklizme koju je izazvala Privredna banka, nešto teže nego u drugim republikama. Jučer sam slušao Gojka Ubiparipa, vidim da se i oni boje nekih situacija.

Bio sam prekjučer u „Varteksu" da vidim kako to izgleda na primjeru jedne velike fabrike. Oni su skoro dvije decenije iz godine u godinu proširivali i jačali svoje pozicije u međunarodnoj podjeli rada. Prošle godine su došli na 30 miliona dolara izvoza. Međutim, situacija je takva u fabrici da je ona, sa 30 miliona dolara izvoza, došla na to da od ostvarenog izvoza 70% ulaže u reprodukciju. Sada smo je, zbog ove nesreće nelikvidnosti, doveli u situaciju da može da ulaže samo 20%. Ona više te šanse nema i ljudi su mi rekli – na pomolu je pad proizvodnje za 10%. Ne znamo kako će biti sutra ako se ovako nastavi – do kraja godine može biti katastrofalno. Mi stalno računamo da će fabrika ostvariti te devize, da bismo mogli vratiti dugove.

Ovo pominjem zbog toga što sam jučer slušao druga Janka Smolea i guvernera Narodne ban-

ke, uz sva upozorenja o ovim teškoćama.

Mislim da i ono što su oni ponudili kao razmišljanja izgleda jedino realno ako uspijemo sačuvati nekakav ugled, da otvorimo nekakve kanale za bilo koje forme uzimanja repromaterijala, da upravo taj dio privrede, koji je godinama pokazivao svoju sposobnost, ne uništimo, da njega očuvamo, da nekako i dalje održava tu poziciju u svijetu.

Ako to ne uspijemo razriješiti, bojim se da posljedice mogu biti daleko teže nego što mi danas razgovaramo. Mi smo se u Hrvatskoj u posljednjih mjesec dana mnogo bavili time. Nismo mogli nešto novo izmisliti, odlučili smo se definitivno da za 4 milijarde dinara rasteretimo izvoznike, da 4 milijarde osiguramo kao premiranje za izvoz i da to već sada definitivno riješimo kao uvjet za 1983. godinu, da ljudima damo kakvu-takvu orijentaciju i mogućnost da nešto ozbiljnije počnu raditi.

Ja sam, drugovi, ovih nekoliko stvari iznio samo s jednom namjerom.

Moj je prijedlog da čitava kompozicija mjera koje će SIV predložiti, za osnovicu uzme ovaj kompleks mjera u borbi za novu produktivnost, ali ne samo na relaciji Skupština–SIV, ili ovih zakona.

Po mom mišljenju, mi bismo u Skupštini trebali učiniti, vrlo odlučno, da Skupština u okviru svog ustavnog položaja i nekim drugim institucijama dade veoma precizne zadatke.

Radio sam u Privrednoj komori, recimo, kada nas je pokojni Kardelj zvao na razgovor u vezi sa općim udruženjima. Njegova ideja je bila vrlo jasna. Mislim da se i danas potvrđuje da je ona ispravna. Kardelj je rekao: trebaju nam opća udruženja ne kao granske komore, već kao udruženja koja će se brinuti o dva krupna pitanja – kako da osiguravamo naš brzi tehnološki razvoj i kako da uključujemo naš udruženi rad u međunarodnu podjelu rada.

Ne znam situaciju u drugim republikama, ali znam da mi u Hrvatskoj nismo uspjeli. Mi smo uglavnom dobili granske komore i one stalno pretaču „iz šupljeg u prazno" i svako tvrdi da ima niske cijene i tu se, po prilici, počinje i završava, a gdje je organizacija cijelog udruženog rada. Uzimam primjer svoje regije, jer najlakše podnosim da me oni grde. Kada smo ljude iz poslovne zajednice šumarstva i drvne industrije poslali u Italiju i Njemačku, u organizacije koje iz slavonskog hrasta prave proizvode za tržište, mogu vam reći da ono što su oni donijeli za nas je katastrofalno. To su naši ljudi donijeli. Oni su donijeli podatke da je od jednog kubnog metra slavonske hrastovine 3 do 5 puta veća realizirana vrijednost na tržištu tih proizvođača nego što je naša. A jedan prijatelj Italijan nam je rekao: znate šta, gospodo, vi kako god hoćete, ja pravim veliki profit iz slavonskog hrasta, ali vi sa ovim dizajnom nikad nećete proći na svjetskom tržištu, i da nema drugih razloga, recimo, cijena.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

За реч се јавио делегат Абаз Казази.

АБАЗ КАЗАЗИ /*САП Косово*/:

Друже председниче, другарице и другови делегати, свакако да смо сви сагласни да је до разматрања ове изузетно значајне проблематике дошло непосредно после успешно завршеног XII конгреса СКЈ и конгреса и конференција Савеза комуниста република и покрајина, где су, поред осталог свестрано разматрана друштвено-економска кретања, оцењена је актуелна економска ситуација, сагледани су узроци одређених застоја у друштвено-економским односима, утврђени су идејно-политички задаци Савеза комуниста и друге социјалистичке субјективне снаге на спровођењу дугорочног програма друштвено-економске стабилизације на основама програма СКЈ, Устава и Закона о удруженом раду.

Све то има изванредан значај, нарочито у садашњем тренутку, за одлучно и јединствено остваривање крупних и врло сложених задатака пред којима се налазимо, што ћемо најбоље и најуспешније постићи кроз свестрано ангажовање наше делегатске базе, а пре свега, радничке класе, свих радних људи и грађана.

Суочавамо се с даљим погоршавањем спољно-економских и политичких услова у светским размерама, што има у приличној мери одраза на економска кретања и код нас.

Савезно извршно веће је у свом Извештају о остваривању Друштвеног плана Југославије у протеклој и овој години, у експозеима председника и потпредседника СИВ-а, на прошлом заседању дало на сажет начин једну критичку анализу и прве оцене и процене до којих је дошло. То уз Мајску анализу Савезног завода за друштвено планирање и друге документе који су дати на јавну расправу, пружа довољан увид у крупне проблеме који оптерећују текућу економску ситуацију.

Мислим да је добро што је СИВ с оценама економске ситуације истовремено дао и преглед активности и мера из наше надлежности и других органа, које треба предузети ради промена трендова који одступају од предвиђања и посебно Предлоге закона о ограничавању опште, заједничке инвестиционе потрошње.

У Друштвеном плану Југославије јасно су дефинисани циљеви друштвено-економског развоја до 1985. године и они произилазе из наших стратешких опредељења у дугорочној развојној политици. Годишњим резолуцијама о текућој економској политици ближе су утврђени задаци, мере и правци акција свих носилаца рада и развоја. Међутим, из анализа и оцена које се односе на економска кретања у 1981. и 1982. години може се закључити да ова кретања осетно одступају од предвиђања која су назначена у средњорочном плану и резолуцијама.

Анализе, оцене и процене које су дате у материјалима указују на то да су узели маха неповољни трендови на неким кључним тачкама друштвене репродукције, што чини укупан економски живот врло сложеним. Зато наши напори морају бити тежи и интензивнији и на свима је одговорност да се договорена политика што успешније остварује.

Неповољна економске кретања проузрокована су, не само објективним чиниоцима, већ су, у приличној мери, резултати унутрашњих субјективних слабости, о чему је овде говорено, на које нисмо довољно утицали и реално проценили. Може се рећи да се продубљује раскорак између друштвених опредељења и напора који се предузимају на спровођењу економске политике, посебно економске стабилизације, која чини окосницу развојне и текуће економске политике. Код оцене узрока треба имати у виду заостајање у даљем развоју самоуправних социјалистичких друштвено-економских односа.

Забрињава чињеница да је наступило успоравање материјалне производње. Разуме се, ако се настави овакав тренд с опадањем материјалне производње, лако можемо доћи у ситуацију да западнемо у рецесију са свим пратећим негативним појавама за привредне и социјалне токове, почев од ограничавања могућности даљег повећања извоза до повећаних тешкоћа у снабдевању тржишта с репроматеријалима и робом широке потрошње као и до низа других негативних последица у односу на даље опадање квалитета привређивања, повећања незапослености, смањивања разлика у степену развијености итд.

На подручју економских односа с иностранством нису се остварила очекивана кретања. Извоз се повећава, али испод предвиђене стопе, а увоз је знатно смањен, што се неповољно одразило на производњу оних грана које су зависне од увоза репроматеријала. Инфлација и други облици нестабилности обезвређују постигнуте резултате у развоју материјалних снага, а такође и напоре који се чине у остваривању економске политике и циљева економске стабилизације. Међутим, треба истаћи да у неким крупним питањима и задацима, који произилазе из Друштвеног плана Југославије и годишњих резолуција, није још постигнута сагласност република и покрајина и на тој страни, поред осталог, треба тражити узроке неповољних токова друштвене репродукције.

У даљим активностима неопходно је да се оживотворе донети договори и споразуми, а исто тако да се непрестано прате и обављају провере и процене примене одређених прописа, мера и других аката те да се стално уносе нови квалитети у друштвено-економске и политичке односе у складу с Уставом, ЗУР-ом и конкретним ставовима.

У току припрема и доношења средњорочног плана и резолуција о економској политици, припремане су и доношене пратеће мере и предузимане друге активности да би се што

успешније остварили циљеви и задаци развојне и текуће политике. Показало се, међутим, да оне нису биле довољне, ни по обиму, ни по домету да битније утичу на разрешавање проблема друштвено-економског развоја, јер је реч о крупним и сложеним проблемима који су по својој природи дугорочнији и могуће их је успешно решавати у релативно дужем временском периоду. Овде треба, пре свега, истаћи и структурни проблем наше привреде.

Процес преструктуирања у корист делатности од посебног значаја, дакле приоритетних делатности, тече доста споро. Последице оваквих кретања су очигледне за развој енергетике, производње сировина и репроматеријала и производњу хране, а те производње су крупан ослонац друштвено-економског развоја земље и битан чинилац у развоју економских односа с иностранством и спољне ликвидности земље.

Неповољни трендови се испољавају на подручју расподеле друштвеног производа на штету удруженог рада. Забрињавајући је податак да се смањује у 1982. години учешће привреде у распоређеном дохотку, уз истовремени пораст учешћа ванпривредних субјеката. Отуда је и убрзан раст свих видова потрошње изнад оквира утврђеног Резолуцијом. Исплате за инвестиције су у I кварталу веће за око 30% него годину дана раније.

Пораст инвестиција у корист ванпривредних делатности је већи него инвестиција у основним организацијама удруженог рада материјалне производње. У таквим условима и у циљу побољшања своје материјалне позиције, привреда врши притисак на цене чији је ефекат и кретање изнад договорене политике.

У овом периоду је дошло до повећаних губитака, што уз друге тешкоће и проблеме утиче на даље финансијско напрезање основних организација удруженог рада из привреде.

Финансијским напрезањима, по основу договорених развојних програма, веома су изложене делатности од посебног значаја које су основни носиоци развоја земље.

У условима слабе акумулативне и реинвестиционе способности ових делатности и знатно смањене могућности да се обезбеде додатна средства из иностраних извора, неопходно је да се створи пут територијалне гранске покретљивости акумулације у корист развојних приоритета, с обзиром на међузависност и делатности и региона. Међутим, прекидају се односи међусобно повезаних делатности и стварају се регионалне границе тржишта друштвених средстава и производа. У таквим околностима ствара се простор за нерационално привређивање, аутархично понашање, монополизам и друге нездраве појаве и односе, што је супротно свим нашим опредељењима, утврђеним Уставом, Друштвеним планом и другим документима.

Један од могућих проблема политичког и социјалног карактера јесте проблем запошљавања, нарочито младих кадрова и уопште омладине која је незапослена. Проблем запошљавања је јако присутан како с економског, тако и са социјалног гледишта. Питање запошљавања такође представља један од приоритетних задатака наше политике и зато га морамо договорно и што успешније решавати, онако како ће се и дугорочним програмом економске стабилизације утврдити.

У Извештају Савезног извршног већа и приложеној Мајској анализи Завода дате су и друге оцене о такође крупним питањима економске политике. Указано је и на основне могућности друштвено-економског развоја у 1983. години. Мада су то прве процене, јер ће се о економској политици у 1983. години посебно расправљати у Скупштини у току јесени, доста исцрпно и документовано се указује на крупне проблеме који се односе на економску ситуацију у 1981. и 1982. години.

Другарице и другови делегати, дозволите ми, на крају, да се најкраће осврнем на нека акутна питања која се односе на остваривање политике најбржег развоја САП Косова, иако ће се о овом питању, према Програму рада Већа република и покрајина, обавити конкретна расправа на заседању у септембру месецу ове године.

У остваривању ове политике постигнути су одређени резултати, захваљујући напорима целе наше друштвене заједнице. У материјалима за ово заседање дата је оцена стања и проблема привредних кретања у прошлој и овој години,

на подручју ове Покрајине.

Сви ови проблеми и тешкоће о којима расправљамо и који се односе на целу нашу земљу, имају посебну специфичну тежину када су у питању привредна кретања у Покрајини.

У прошлој години је дошло до наглог опадања инвестиционе активности у Покрајини. Номиналне исплате инвестиција су биле веће за свега 8,2%, а реалне инвестиције су биле мање за око 30%, у односу на претходну годину, са свим негативним последицама у погледу реализације циљева и задатака политике друштвено-економског развоја ове Покрајине. Скоро иста тенденција се наставља и у овој години.

Имамо даље заоштравање проблема запошљавања и незапослених, претежно младе и школоване генерације, иако се предузимају опсежне мере да се овај проблем што је могуће више ублажи продуктивнијим запошљавањем. На ова неповољна кретања, превасходно утиче изостајање конкретних резултата у погледу удруживања 50% средстава Фонда за развој недовољно развијених република и САП Косова између организација удруженог рада из Покрајине Косово и других основних организација удруженог рада из социјалистичких република и САП Војводине.

Затим, спорост у доношењу посебних подстицајних мера, велика презадуженост као и недостатак сопствене акумулације за бржи привредни развој. Због тога је неопходно и без одлагања да заједничким напорима интензивирамо процес удруживања подстицајним и другим мерама.

Исто тако, треба убрзати доношење и спровођење договорене политике и свих других подстицајних мера да би се остварио најбржи развој САП Косова. У овој години суочени смо и с проблемом успоравања свеукупне привредне активности. На Косову је чак забележено опадање физичког обима производње у односу на претходну годину која је нижа него у свим другим подручјима земље. Осим тога, опада грађевинска активност, где имамо значајан број запослених, а раст пољопривредне производње је доста испод предвиђања.

У привреди Покрајине су остварени релативно највећи губици у претходној и овој години, како из разлога које је изнео друг Ћирић, тако и из других разлога, везано са условима привређивања у ширем смислу. Привреда нема средстава да их санира, а реч је о крупним организацијама удруженог рада које чине ослонац развоја Покрајине. Мислим на енергетику, обојене метале и друге велике организације.

Предузимају се одређене мере и на томе су ангажоване све субјективне снаге на свим нивоима да се сагледају узроци и побољшају резултати текућег привређивања кроз повећање производње, продуктивност рада и коришћење капацитета, а посебно кроз повећање одговорности за спровођење политике економске стабилизације и брже превазилажење субјективних слабости на свим нивоима.

У материјалу је Савезно извршно веће иницирало и предлоге активности мера које треба позитивно да утичу на срећивање ситуације у којој се нашла привреда и на развој што бољих односа у целокупном друштвено-економском животу.

Међутим, морамо имати у виду да мере које су донете и неке од иницираних у Извештају, представљају привремено административна решења и имају краткорочни ограничени домет. Пошто је реч о крупним проблемима који су по природи дугорочни и заједнички било би неопходно да се убрза доношење договора, споразума и других аката, наравно, на самоуправној основи.

Такође треба убрзати рад на припреми и доношењу целокупног дугорочног програма економске стабилизације. Повољна је околност да се о проблему спровођења економске стабилизације, односно дугорочног програма економске стабилизације расправља на широком фронту и да су на овом задатку ангажоване све наше друштвене снаге у свим структурама.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли још ко жели реч?

Реч има делегат Душан Влатковић.

ДУШАН ВЛАТКОВИЋ /*САП Војводина*/:

Другарице и другови делегати, дате оцене око стања девизне ликвидности сматрам веома

важним и реалним и подржавајући напоре који се чине ради одржавања екстерне ликвидности земље, дозволите ми да изнесем сложеност, неке разлоге и посебно тешкоће у одржавању девизне ликвидности привреде и банака у Војводини за које сматрам да су најсложеније у земљи.

Ово стање прети даљој стагнацији и опадању производње, а створено је, поред значајног задужења, пре свега, због недоследног спровођења закона у области девизног система и посебно неких делова Девизног закона, Закона о условима и начину располагања и коришћења остварених конвертибилних девиза и плаћања према иностранству, посебно у делу који уређује односе, тј. права у оквиру признатог дефицита и права на девизну компензацију.

Девизна ликвидност организација удруженог рада и банака у Војводини крајем јуна и почетком јула, чак је неповољнија него што се предвиђало почетком године.

Примена Закона о коришћењу конвертибилних девиза унела је значајне промене у располагању девизама, тако да, иако је извоз на конвертибилном подручју у првих пет ипо месеци растао за 11%, увоз се смањио чак за 31%. Покривеност увоза извозом повећала се на 60%. Обавеза да се из остварених девизних прилива првенствено измирују доспеле фиксне и гарантоване обавезе доводи до ангажовања укупног прилива за ове намене и практично онемогућава било какво плаћање за редован увоз.

Немогућност увоза одређених репро-материјала и сировина неће утицати само на смањење индустријске производње, већ и укупне, у чему посебно забрињавају последице у пољопривредној производњи и производњи у сточарству, као битном фактору и могућем доприносу стабилизацији у целини.

Познато је да је привреди САП Војводине задњих година признаван дефицит у платном билансу, због њене привредне структуре и обавеза снабдевања домаћег тржишта храном. На тај начин је требало да се обезбеди организацијама удруженог рада њихов равноправан положај у девизном и укупном пословању с другим организацијама удруженог рада у земљи.

Обезбеђење ових права је веома значајно за организације удруженог рада. Навећу само два примера. По износу девиза које би по овом основу требало да се остваре за плаћање увоза сировина и репроматеријала предвиђено је, а од одређених надлежних органа дато је и право коришћења из ових извора у плаћањима око 50% укупних плаћања од извоза сировина и репроматеријала у овој години или из ових извора требало је да се оствари куповина девиза за организације удруженог рада у висини од преко 70% потреба плаћања у доспећима фиксних и гарантованих обавеза према иностранству које имају организације удруженог рада с подручја Покрајине у овој и идућим годинама.

Међутим, знамо да се права по дефициту с укидањем девизног тржишта од 1980. године нису могла ефективно да искористе ни у једној години, а по основу права на компензације такође нису остваривана права.

Интервенције које су биле од Народне банке према организацијама удруженог рада и пословним банкама биле су неадекватне, неблаговремене и давана средства су продавана као терминска продаја с одређеним роком враћања те су задржала и данас термин – позајмљених средстава.

Покривање дефицита је утолико акутније што се питање признатог дефицита, утврђеног платним билансом Југославије, не разрешава на задовољавајући начин већ трећу годину. Реализација признатог дефицита од утврђене висине за привреду САП Војводине остварена је заједно с куповином средстава за плаћање увоза нафте преко Народне банке Југославије у 1980. години, за свега 8%, у 1981. години за 61%, а у 1982. години у овом периоду 44%, с тим што се највећи део ових интервенција односи на износе који су дати за обезбеђење куповине нафте.

При томе треба имати у виду да је и код ових интервенција реч о терминској продаји, што значи да се оне схватају само као принудно премошћавање девизне ликвидности.

Суштина признатог дефицита је међутим, садржајно другачија и проистекла је, као што сам и назначио, из структуре привреде и из усмерености њене производње на домаћем тржишту.

Због тога интервенције по основу признатог дефицита треба да буду дефинитивна продаја

девиза и око тога би се могла наћи решења. Напомињем да су интервенције Народне банке Југославије из девизних резерви износиле у 1981. години значајан износ, а да је у томе према организацијама удруженог рада и банкама из САП Војводине остварено учешће у тим интервенцијама од свега 11%, а у I полугођу ове године свега 12%.

Познато је да се на Војводину односи највећи део признатог дефицита у земљи и да је на основу изнетог њено учешће у остваривању интервенција од Народне банке Југославије знатно испод тог нивоа, а ниже је и од учешћа неких република које по платном билансу треба да остваре суфицит.

У таквим условима се поставља питање, на основу којих критерија се врши ова интервенција.

Као што је познато, учешће у структури привреде Војводине има доминантно агроиндустријски комплекс. Извоз ових производа је на режиму забрана и дозвола, мада при том није девизна компензација обезбеђивана. Процењено је да је по овом основу удружени рад ускраћен с око 150 милиона долара годишње. Исто тако, досада није могло да се оствари девизно учешће у заједнички оствареном извозу услуга од туризма, односно по основу испорука робе туристичким организацијама, а имајући у виду учешће хране, у структури туристичких услуга, као и оствареног девизног прилива по том основу.

Удружени рад САП Војводине у оствареном девизном приливу по овом основу требало би да учествује с најмање 120 милиона долара.

Поред тога, највећи део иностраних кредита коришћен је за изградњу капацитета којима се супституише увоз на југословенском тржишту /петрохемија, шећеране, уљаре, фабрике за прераду хране, соје, фабрике целулозе и папира и друге/, а да се дивизно ни на који начин не признаје.

Процењује се да супституција увоза само за петрохемију, која се пласира на подручје Југославије, износи преко 300 милиона долара.

Ова питања су, другарице и другови делегати, веома битна за удружени рад Војводине, јер начин њиховог уређивања и доследног спровођења опредељује њихов укупни и материјални положај на јединственом југословенском тржишту. Ово утолико пре што је реч о институционалним питањима, која су саставни део девизног система и саставни део политике, што је заједнички договорено у Скупштини Југославије.

О немогућности коришћења девиза по основу изнетих основа, а због одржавања производње на најминималнијем потребном нивоу и плаћања увоза сировина и репродукционог материјала, и фиксних и гарантованих обавеза коришћене су у 1980. и 1982. години, као и у другим деловима земље, знатна краткорочна средства и вршено одлагање плаћања обавеза, где је то било могуће, као и плаћање из тих и позајмљених средстава у земљи и делом позајмљених од Народне банке. У задњих годину ипо дана чињени су озбиљни напори, у чему се и успело, да се смањи укупно коришћење краткорочних кредита, али углавном на терет смањивања могућности увоза и с позајмицама из земље.

Ако гледамо укупно задужење привреде Војводине, односно њену задуженост у односу на структуру укупног дуга у оквиру земље, онда је то задужење испод 7%, а у односу на краткорочно задужење око 2,5%. То је знатно испод друштвеног производа, испод националног дохотка и других параметара који би се могли узети у обзир у одређеним ситуацијама за задужење у оквиру земље у условима деловања јединственог девизног система и јединственог девизног тржишта. Међутим, оно је високо ако се, рецимо, упоређује са чистим девизним приливом од извоза робе и услуга и укупним девизним приливом, ако у њему није садржано право на основу дефицита и компензација.

Ради одржавања спољне ликвидности земље, без уважавања специфичног стања на појединим подручјима и на разлоге насталог стања, донет је Закон о плаћањима према иностранству који је удружени рад на подручју Војводине ставио у најтежи положај. Иако би организацијама требало, по овом Закону, да остане на располагању 37% средстава из сопственог девизног прилива, због начина извршавања обавеза плаћања – најпре средства укупне организације удруженог рада, па солидарно у оквиру банке, со-

лидарно на нивоу Покрајине, па тек онда на нивоу Федерације – обавезе су такве да из текућег прилива фактички ништа не остаје организацијама удруженог рада ако нема интервенција по дефициту.

Због тога сматрам да је потребно да, подржавајући све ове мере које су дате, предузмемо све активности да се оне остваре. Поред тога, неопходно је да се потпуније и енергичније ангажују надлежни органи на спровођењу закона и договора из девизне и спољно-економске области, пре свега, на нивоу земље и на тај начин обезбеди могућност коришћења средстава из признатог дефицита и компензације. Потребно је да се све интервенције од стране Народне банке према организацијама удруженог рада у Покрајини и банкама, где су дате као позајмљена средства, а у оквиру су признатог дефицита, претворе у дефинитивну продају. Ово треба учинити за све износе позајмљених средстава до висине признатог дефицита Закона о плаћању /помињем чл. 14. и 19. који су нам познати/ треба донети потребне одлуке и обезбеди коришћење дела признатог дефицита и компензације у овој години.

За то сад постоје пуна овлашћења и Савезног извршног већа и Народне банке Југославије, па је неприхватљиво даље одлагање спровођења овог закона, који је усвојен у првој половини маја ове године.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Ко даље жели реч?

Има реч друг Авдул Курпејовић.

Др АВДУЛ КУРПЕЈОВИЋ /*СР Црна Гора*/:

Друже предсједниче, другарице и другови делегати, добро је што је у актуелном привредном тренутку и задацима економске стабилизације Извјештај Савезног извршног вијећа о остваривању Друштвеног плана добио средишно мјесто, јер се наше друштво налази пред озбиљним проблемима и задацима које треба неодложно извршавати.

Кроз рјешавање привредних тешкоћа, везаних за подмирење обавеза према иностранству, осигурање одвијања процеса производње, превладавање губитака у привреди и смањење незапослености, исто тако треба да добијемо један дио битке за стабилизацију привреде.

Ми смо у Црној Гори обавили цјеловиту расправу о привредним кретањима у протеклом периоду ове године и оцијенили да смо суочени с тешкоћама које су посљедица низа међусобно условљених и повезаних објективних и субјективних чинилаца. Узроке садашњег стања у привреди земље, прије свега, видимо у вишегодишњем нерационалном понашању и екстензивном привређивању, недосљедности у функционисању самоуправних продукционих односа уз примјену административних мјера којима је потискивано дјеловање економских законитости, великом задуживању у иностранству, а у Црној Гори је посебан проблем једнострана привредна структура.

Овим узроцима, свакако, треба додати и низ субјективних слабости. Значи, суочени смо с даљим продубљавањем несклада у привредним кретањима. Успорава се стопа привредног раста као посљедица даљег опадања стопе индустријске производње. Посебно се заоштрава питање снабдјевености привреде репродукционим материјалима и енергијом. Оквири за помјерање цијена, утврђени Резолуцијом, већ су исцрпени, а притисци за даље помјерање цена и даље су присутни.

Високо расту приходи општедруштвених и заједничких потреба. Лични дохоци се крећу знатно изнад остварене продуктивности рада и дохотка. Због недовољног девизног прилива с великим тешкоћама се извршавају изузетно високе фиксне и гарантоване обавезе према иностранству.

Један од најтежих и најсложенијих задатака остваривања политике економске стабилизације јесте интензивније укључивање привреде Црне Горе у међународну подјелу рада и одржавање ликвидности у плаћањима према иностранству.

Свакодневно смо суочени с тешкоћама у обезбјеђењу девизних средстава за отплату фик-

сних и гарантованих обавеза према иностранству, набавку репродукционог материјала, плаћању нафте и њених деривата, као и набавком неке робе и полу-производа на домаћем тржишту које треба дијелом плаћати страном валутом умјесто динаром. Значи, стање девизне ликвидности привреде је врло тешко, када је степен задужености привреде Црне Горе на конвертибилном тржишту скоро три пута већи него на нивоу земље и, углавном, због улагања у сировине и енергију.

Због оваквог стања приступили смо изради цјелокупног програма рјешавања девизне неликвидности привреде Републике и то, како у 1982. години, тако и за период до краја 1985. године, јер је то у првом реду наша обавеза. Међутим, сигурно је да све што предузимамо није довољно за превазилажење тешког стања, јер све то није у моћи само привреде Републике, као што је функционисање девизног тржишта и развијање самоуправних друштвено-екномских односа између организација удруженог рада у стицању и располагању девизама.

Повећање индустријске производње, а тиме и извоз робе, посебно је отежан изузетно тешком електроенергетском ситуацијом. Познато је да планирани дефицит електричне енергије у Црној Гори од 1,3 милијарде KW часова још није обезбијеђен. Садашње стање снабдјевености сировинама и репродукционим материјалима је такво да највећи број организација удруженог рада практично ради с дневним залихама, да има обуставе производње и то нарочито када је ријеч о увозној супстанци. У том циљу нужно је обезбиједити увоз сировина и репродукционог материјала и предузети све мјере ради обезбјеђења повећања производње за извоз и за снабдијевање домаћег тржишта виталним производима.

Због високог и интензивног раста прихода за опште друштвене и заједничке потребе водимо обухватну и конкретну акцију за смањивање стопа пореза и доприноса. Ми смо у Црној Гори, почетком ове године, поред Резолуције и Друштвеног договора донијели посебан Закон о издвајању дохотка по основу пореза и доприноса из дохотка и личних доходака за финансирање општедруштвених и заједничких потреба. У том правцу се подржавају предложене привремене мјере на овом сектору, с тим што треба додати и то да ове мјере треба да прати и акција у цијелом друштву, како бисмо остварили на трајнијој основи рационалније понашање у трошењу друштвених средстава.

Исплате за инвестиције у Црној Гори су релативно високе, али је тај раст у значајној мјери условљен исплатама за инвестиције у обнови и изградњи, на подручју пострадалом од катастрофалног земљотреса. Када оцјењујемо стање инвестиција онда треба имати у виду чињеницу да банкарска средства у инвестицијама, на територији привредно недовољно развијених република и покрајина, учествују са преко 66%, у Југославији нешто око 43%, док у Црној Гори банкарска средства учествују преко 73%. На другој страни, 79%, исплата за редовне инвестиције у привреди Црне Горе односи се на инвестиције у приоритетне дјелатности у Југославији.

На сектору инвестиционе политике, умјесто административних ограничења вријеме је да се самоуправно удружују средства за активирање и коришћење сопствених извора електричне енергије и сировина, јер републике и покрајине гдје је лоциран гро ових ресурса немају сопствену акумулацију да улажу у њихов развој.

Према томе, друштвено-економски развој Грне Горе, у основи, има исте или сличне карактеристике, као на нивоу земље с одређеним специфичностима које произлазе из степена развијености и наглашених структурних диспропорција. Међутим, укупна привредна ситуација је сложенија, прије свега, због веома неповољне енергетске ситуације, високог степена увозне зависности у условима испољених проблема у спровођењу девизног система, због неликвидности привреде и банака, као и великом броју незапослених младих, претежно школованих и квалификованих кадрова.

У Извјештају Савезног извршног вијећа и анализи Савезног завода за друштвено планирање се истиче да се остварују одређени резултати у остваривању политике бржег развоја привредно

недовољно развијених република и покрајина, анализирано кроз раст индустријске производње, исплата за инвестиције, финансијске резултате пословања привреде и запослености. Међутим, може се поставити питање реалности оцјена када се зна да се степен развијености утврђује на основу раста друштвеног производа и запослености, односно развоја производних снага. Због тога треба убудуће остваривање овог развојног циља пратити на основу устаљених показатеља, уз сагледавање одраза нових и привремених мјера на развој ових република и покрајина, због њихове неразвијености и тиме немогућности да успјешно савлађују дашање тешкоће.

Незапосленост, а посебно младих образованих кадрова, врло је акутно економско, социјално и политичко питање економске стабилизације, о чему је већ било ријечи.

Што се тиче основних развојних циљева и задатака до краја ове и у наредној години заслужују пуну пажњу и подршку опредјељења Савезног извршног вијећа, а тежиште мјера економске политике мора ставити на интензивирање привредне активности, прије свега, на заустављање опадања стопе индустријске производње и на остваривање већих резултата у пољопривредној производњи, с основном оријентацијом да се организовано и ефикасно подстичу и користе значајне резерве у постојећим капацитетима. Та оријентација нема алтернативе, јер се излаз из садашње ситуације не може обезбиједити само рестриктивним мјерама на страни потражње и снижавања свих видова потрошње, нити се у случају стагнације производње могу остваривати други значајни циљеви економске и социјалне политике.

Други задатак је, свакако, битка за експанзију извоза. То је несумњиво од одлучујућег значаја не само за ублажавање основних платнобилансних тешкоћа и проблема екстерне ликвидности, већ и незамјенљив предуслов за оживљавање укупне привредне активности.

На крају, пуну подршку заслужује и оријентација за енергичније усклађивање односа између расположивог дохотка и свих видова потрошње, наравно, уз селективан приступ при предузимању одговарајућих антиинфлационих мјера.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Даље, ко жели реч? */Нико/*

Пошто се нико не јавља за реч, мислим да Одбор за друштвени план и развојну политику треба да настави рад на припреми предлога закључака, које Веће треба да усвоји на сутрашњој седници. Свакако, треба узети у обзир данашњу дискусију, дате сугестије и, нарочито, неке акценте из дискусије. Добро би било ако бисмо вечерас могли, по завршетку рада Већа, добити текст предлога закључака. Ако то не може, свакако сутра ујутро, како бисмо их могли имати пре почетка разматрања.

Пошто је сад 13,00 часова, предлажем да прекинемо седницу и да рад наставимо у 17,00 часова.

Да ли се слажете с предлогом? */Одобравање/*

Прекидам седницу, с тим да наставимо рад у 17,00 часова.

(Sednica je prekinuta u 12, časova i 55 minuta)

NASTAVAK SEDNICE

(Sednica je nastavljena u 17 časova)

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Настављамо рад.

Прелазимо на *трећу* тачку дневног реда.

Информација о актуелним питањима снабдевености домаћег тржишта неким производима широке потрошње и репродукционим материјалом у I полугодишту 1982. године

Члановима Већа достављена је ова Информација и извештај Одбора за тржиште и цене.

У складу с договором на Одбору за тржиште и цене, уводно излагање у вези с овом Информацијом поднеће друг Лука Рељић, члан Савезног извршног већа и савезни секретар за тржиште и опште привредне послове.

Има реч друг Рељић.

LUKA RELIĆ, *član SIV-a i savezni sekretar za tržište i opšte privredne poslove:*

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, kao osnovni materijal za raspravu o snabdijevanju tržišta, Savezno izvršno vijeće je u junu dostavilo Skupštini Informaciju o aktuelnim pitanjima snabdjevenosti domaćeg tržišta nekim proizvodima široke potrošnje i reprodukcionog materijala u I polugodištu 1982. godine. U toj Informaciji ukazano je na snabdijevanje tržišta nekim energetskim proizvodima, reprodukcionim materijalima i sirovinama, robom široke potrošnje, a dat je i prijedlog aktivnosti i mjera koje treba preduzimati da bi se savladali problemi tekućeg snabdijevanja i obezbijedio kontinuitet reprodukcionih tokova i zadovoljavajuća snabdjevenost najvažnijom robom široke potrošnje.

Problemi snabdjevenosti domaćeg tržišta naročito energijom, sirovinama i reprodukcionim materijalima, kao i pojedinom robom široke potrošnje prisutni su već duži period. Savezno izvršno vijeće i nadležni organi neprestano su ukazivali na složenost problema snabdijevanja i na nepovoljne posljedice ovakvog stanja na ostvarivanje dogovorene politike, o čemu je obavještavana Skupština SFRJ, Predsjedništvo SFRJ i Predsjedništvo CK SKJ.

I pored svih aktivnosti i preduzetih mjera problemi snabdijevanja, ne samo da nisu otklonjeni, već se na mnogim sektorima teže ispoljavaju. Ovo iz razloga što se osnovni uzroci, koji se nalaze, prije svega, u strukturnim disproporcijama privrede, neskladu, u strukturi ponude i tražnje, neostvarivanju planiranog obima spoljnotrgovinske razmene, naročito izvoza, koji se direktno odražava na mogućnosti uvoza, a samim tim i na povećanu prozvodnju za izvoz i za snabdijevanje domaćeg tržišta, mogu uspješno samo dugoročnije rješavati.

Problemi snabdijevanja još više se zaoštravaju zbog poremećenih odnosa u tokovima reprodukcije, kidanja ranije uspostavljenih poslovnih veza i odnosa i sporog izgrađivanja dohodovnih odnosa. Zadržavanje isporuka i njihovo uslovljavanje povećanjem cijena, sve veće zatvaranje u uže regionalne okvire, jednostrano uvođenje devizne participacije i druga uslovljavanja koja su prisutna, u višenacionalnoj zajednici kakva je naša, mogu imati dalekosežne ekonomske i političke posljedice.

Sigurno je da problemi snabdijevanja privrede i stanovništva predstavljaju jedan od najznačajnijih faktora koji utječu na cjelokupna društveno-ekonomska kretanja, na skladno odvijanje tokova reprodukcije i na raspoloženje radnih ljudi i građana.

Složena situacija u snabdijevenosti privrede najvažnijim sirovinama i reprodukcionim materijalima, ne samo iz uvoza, već iz domaćih izvora, nepovoljno se odražava na rast industrijske proizvodnje koja, prema najnovijim podacima, i dalje pokazuje tendenciju stagnacije pa i opadanja. Naime, za 6 mjeseci industrijska proizvodnja je svega 1,2% veća nego u istom periodu prošle godine, a u junu je smanjena za 1,1 poen u odnosu na isti mjesec prošle godine. Na to su utjecali, prije svega, zastoji zbog nedostatka energije i nezadovoljavajuće snabdjevenosti drugim sirovinama i reprodukcionim materijalima.

I pored opadanja industrijske proizvodnje i usporenijeg privrednog rasta u cjelini, svi oblici potrošnje i dalje rastu iznad planiranih okvira, čime se sve više produbljuje globalna i strukturna neravnoteža robnonovčanih odnosa i povećavaju disproporcije u privrednim tokovima. Prema poslednjim podacima za pet mjeseci ove godine lični dohoci su nominalno povećani u globalu za 40%, prihodi opšte i zajedničke potrošnje za 29%, u čemu opšte potrošnje za 24% i zajedničke za 30%. Isplate za investicije bile su za 26% veće nego u istom prošlogodišnjem periodu s izraženom tendencijom ubrzanja rasta.

Ovakva situacija na sektoru potrošnje utiče i na velike poremećaje u funkcionisanju jugoslovenskog tržišta i vrši pritisak na rast cijena čime se ozbiljno ugrožava izvoz i u cjelini ostvarivanje osnovnih ciljeva društveno-ekonomskog razvoja u ovoj godini. Zabrinjavajuća je činjenica da je za pola godine rast cijena dostigao godišnja predviđanja. Naime, rast cijena na malo za prvih šest mjeseci iznosio je 14,7% (Rezolucijom za ovu godinu predviđeno je, kao što vam je poznato, 15%), a rast troškova života 17% koliko je i bilo

predviđeno za cijelu godinu.

Dozvolite mi da ukratko ukažem na neke najaktuelnije probleme u snabdijevanju energijom, pojedinim sirovinama, reprodukcionim materijalima i robom široke potrošnje i iznesem ocjenu stanja snabdjevenosti s izgledima do kraja godine.

Najsloženija i najteža situacija je u oblasti snabdijevanja tržišta energijom, što će u narednim mjesecima biti još izraženije, ako ne budemo efikasniji u preduzimanju i sprovođenju mjera, posebno zbog povećane potrošnje u zimskom periodu. I dalje su najizraženiji problemi u obezbjeđivanju deviznih sredstava za uvoz nafte, naftinih derivata i uglja za koksovanje. Uvoz nafte u proteklom periodu ove godine pratile su mnoge teškoće prouzrokovane prvenstveno nedostatkom deviznih sredstava, ali i brojnim drugim neriješenim pitanjima i subjektivnim slabostima.To je utjecalo da se za pola godine uveze 1,5 miliona tona nafte manje nego što je bilo predviđeno, čime su stvorene velike teškoće i poremećaji u snabdijevanju tržišta. Ako se uvoz nafte što prije ne normalizuje izvjesno je da se nalazimo na pragu krizne situacije širih razmjera s nesagledivim posljedicama, a što je najteže u špici turističke sezone. Veoma je kritično stanje i sa snabdijevanjem ostalih naftinih derivata, posebno lož ulja i dizel goriva što se može nepovoljno odraziti i na letnju žetvu i na jesenje poljoprivredne radove.

Savezno izvršno vijeće je već nekoliko puta ukazivalo da se Zakon o obezbjeđivanju deviznih sredstava za plaćanje uvoza nafte, naftinih derivata i uglja za koksovanje nedosljedno sprovodi i da se time ne obezbjeđuju ni najnužnija sredstva za uvoz ovih proizvoda. U periodu od 1. januara pa zaključno s 12 julom obezbjeđeno je svega 366,7 miliona dolara, a prema ostvarenom deviznom prilivu ta sredstva bi trebalo da budu duplo veća. Naime, u odnosu na planirani devizni priliv prema projekcijama platnog bilansa i platnobilansnih pozicija republika i autonomnih pokrajina za šest mjeseci Bosna i Hercegovina je trebalo da uplati 120 miliona dolara, a uplatila je 56,1; Crna Gora 24, a uplatila 4; Hrvatska 294 miliona dolara, uplatila je 62,1; Makedonija 42 miliona dolara, uplatila je 15,7; Slovenija 174 miliona dolara uplatila 92 miliona dolara; Srbija 228 miliona dolara, uplatila je 104 miliona dolara; Kosovo 18 miliona dolara, uplaćeno je 1,8; Vojvodina od planiranih 48 miliona dolara, uplatila je 23,5 miliona dolara.

U ovakvoj situaciji Savezno izvršno vijeće bilo je prinuđeno da preduzima niz mjera da bi se izbegle teške posljedice na cjelokupnost tokova društvene reprodukcije. Česte su bile i intervencije iz saveznih robnih rezervi. Narodna banka Jugoslavije u prvom polugodištu prodala je devize za uvoz energetskih goriva u iznosu od 585 miliona dolara i izdala potvrde da će prodati devize još za 222 miliona dolara. Zbog problema u obezbjeđivanju efektivnih deviza Savezno izvršno vijeće je odlučilo da za juni, juli i avgust omogući uvoz nafte na kredit i putem korišćenja kratkoročnih kreditnih linija. Pri tom, pitanje troškova po osnovu kursnih razlika, kamata i drugih troškova kreditnih linija treba riješiti korekcijom cijena naftinih derivata pošto su poslovne banke i rafinerije uslovile korišćenje kratkoročnih kreditnih linija donošenjem mjera kojima bi se obezbijedilo da ovi troškovi ne padaju na teret naftne privrede i banaka.

Savezno izvršno vijeće smatra da je osnovni preduslov za stabilnost privređivanja i za uredno snabdijevanje privrede i stanovništva efikasno preduzimanje svih raspoloživih mjera za obezbjeđenje energije po energetskom bilansu. U ovom trenutku od najvećeg značaja je striktno izvršavanje obaveza od strane banaka iz republika i pokrajina po Zakonu o privremenom obezbjeđivanju deviza za plaćanje uvoza nafte i uglja za koksovanje s konvertibilnog područja u 1982. godini. U tom pravcu potrebno je da se zaoštri odgovornost svih subjekata koji uplaćuju sredstva i da se aktivnije angažuju organi Devizne inspekcije i drugi faktori kako bi se pravovremeno izvršavale obaveze iz ovog Zakona. Isto tako, moraju se preduzimati mjere da se na vrijeme obezbijede dinarska sredstva za realizaciju uvoza energije.

Procjenjuje se da će snabdijevanje električnom energijom do kraja godine biti izuzetno teško. Da bi se donekle obezbijedila zadovoljavajuća snabdjevenost, Savezno izvršno vijće smatra da treba ubrzati završetak izgradnje onih elektroenergetskih kapaciteta koji treba da se stave u pogon u 1982. godini. Time bi se obezbijedili novi kapa-

citeti hidroelektrana oko 256 MW i termoelektrana 1109 MW. Od posebnog je značaja da sve organizacije udruženog rada i drugi subjekti privređivanja u u oblasti elektroprivrede ulože maksimalne napore da se otklone postojeće slabosti i poveća stepen pogonske spremnosti elektroenergetskih kapaciteta.

Sasvim je izvjesno da bez dosljednog sprovođenja dogovorene politike i maksimalne štednje energije kao i mjera za izvršavanje energetskog bilansa, počev od organizacija udruženog rada, organa društveno-političkih zajednica i samoupravnih interesnih zajednica, ulazimo u sve veće energetske teškoće.

Snabdjevenost privrede odgovarajućim sirovinama i reprodukcionim materijalima je sve nepovoljnija. Zalihe sirovina i reprodukcionih materijala od početka godine imaju stalnu tendenciju smanjivanja uz osjetnu strukturnu poremećenost. Uzrok ovome je smanjena mogućnost uvoza i smanjenje domaće proizvodnje kao posljedica platnobilansnih teškoća zemlje i izvršavanja prispjelih a ranije stvorenih obaveza koje imaju prioritet u deviznim plaćanjima. Time je privredi ostavljeno suviše malo prostora za podmirenje potreba tekuće reprodukcije. Nedovoljne selektivne mjere po osnovu obezbjeđivanja deviza za uvoz onemogućile su kontinuiranu proizvodnju i u onim industrijskim kapacitetima i drugim kapacitetima koji su izvozno orijentisani ili bitno doprinose snabdijevanju domaćeg tržišta.

Poremećaji i teškoće u snabdijevanju proizvodnje sirovinama i reprodukcionim materijalima, djelimično su razriješavani putem intervencija iz saveznih robnih rezervi, interventnim uvozom, davanju sredstava iz deviznih rezervi Narodne banke i slično, što nije ipak bilo dovoljno za otklanjanje uzroka poremećaja na tržištu.

Problemi snabdijevanja osnovnim sirovinama najizraženiji su u crnoj i obojenoj metalurgiji, metalnoj industriji, u industriji nemetala, hemijskoj industriji, tekstilnoj, kožarsko-obućarskoj industriji, industriji papira i proizvodnji stočne hrane, a posebno su izraženi u proizvodnji lekova. Problema ima i u drugim industrijskim granama, a ocjenjuje se da će situacija u pogledu snabdjevenosti osnovnim sirovinama i reprodukcionim materijalima do kraja ove godine biti još složenija.

I pored preduzimanja određenih mjera ne mogu se očekivati osjetnija poboljšanja zbog nagomilanih problema iz ranijeg perioda, posebno zbog neusklađenosti sirovinskih i prerađivačkih kapaciteta, spore supstitucije energetskih i drugih sirovina iz uvoza.

Što se tiče snabdijevanja tržišta robom široke potrošnje, i pored toga što je potpisan Društveni dogovor i brojni samoupravni sporazumi o snabdijevanju proizvodima od posebnog interesa za potrošnju radnih ljudi i građana u ovoj godini, nisu obezbijeđeni uslovi za otklanjanje nestašica, niti pak za urednije snabdijevanje tržišta ovim proizvodima u narednim mjesecima ove godine, zbog toga što potpisnici Društvenog dogovora, odnosno samoupravnih sporazuma nisu do sada u dovoljnoj mjeri izvršavali preuzete materijalne obaveze.

Naime, potpisnici Društvenog dogovora preuzeli su, pored ostalog, obavezu da će obezbijediti oko 1,1 milijardu dolara za uvoz bilansno nedostajućih količina pojedine robe.

Međutim, do sada su obezbijeđena minimalna sredstva, čime je zadovoljavajuće riješen uvoz pšenice i maslaca, a samo delimično jestivog ulja, sirovina za deterdžente i lekove. Zato Savezno izvršno vijeće smatra da je neophodno obezbijediti sve uslove da se dosljedno sprovodi ovaj Društveni dogovor. U tom pravcu treba inicirati najširu društvenu aktivnost kroz angažovanje svih subjektivnih faktora, počev od delegatskih skupština, društveno-političkih zajednica na svim nivoima, Socijalističkog saveza radnog naroda, Saveza sindikata i ostalih organa i organizacija, kako bi se iz osnova promijenio odnos i povećala odgovornost za snabdijevanje stanovništva.

Imajući u vidu izražene platnobilansne teškoće i neostvarivanje deviznog priliva u planiranom obimu, potrebno je da svi učesnici Dogovora utvrde užu prioritetnu listu proizvoda čije se snabdijevanje ne bi smjelo ugroziti, a to su, prije svega, pšenica, jestivo ulje, kafa, sirovine za proizvodnju lekova, lekovi, medicinski materijal i deterdžent.

Učestali poremećaji u snabdijevanju i povremene nestašice, naročito pojedine robe široke potrošnje, izazvale su često i opravdane kritike domaće i strane javnosti. To je bio povod nepo-

voljnih napisa u našoj zemlji i težnjom da se odvrati jedan broj inostranih tržišta, a i iz drugih pobuda i namjera.

Ovakvo stanje u oblasti snabdijevanja nije samo posljedica nedostataka deviza, već i nedovoljnih napora organizacija udruženog rada na povećanju izvoza, većoj saradnji i razvijanju poslovnih aranžmana na domaćem, a posebno na inostranom tržištu. Sigurno je da tome doprinose i veoma složeni uslovi privređivanja i preterana administrativna regulativa u oblasti priliva i odliva deviza, pa i u cjelini u oblasti ekonomskih odnosa s inostranstvom.

U tim uslovima slabi odgovornost nadležnih organa, prije svega u organizacijama udruženog rada koje su po sistemu nadležni i odgovorni za snabdijevanje. Odgovornost se socijalizira, ili prenosi na samoupravne interesne zajednice, naročito za ekonomske odnose s inostranstvom, organe društveno-političkih zjednica, a sve češće i na organe Federacije, a posebno Savezno izvršno vijeće.

Ovakve tendencije podstaknute su i time što u poslednje vrijeme sve veći broj najtežih problema, kao što su eksterna likvidnost zemlje, snabdijevanje, obuzdavanje rasta svih vidova potrošnje i rasta cijena, u osnovi rješavamo mjerama na nivou Federacije. Ove mjere u postojećim uslovima su nužne, ali ako nema šire konkretne društvene aktivnosti da se problemi rješavaju, prije svega u udruženom radu i u delegatskoj strukturi, onda nam preti opasnost da to postane pravilo, a to nam ne odgovara, ni sa stanovišta razvoja društvenih odnosa, ni sa stanovišta regulisanja međusobnih materijalnih interesa.

U pojedinim slučajevima stvara se atmosfera da se odlukama Saveznog izvršnog vijeća, ili odlukama nadležnih saveznih organa mogu iznaći odgovarajuća rješenja i pored toga što se zna ko raspolaže s devizama i ko odlučuje za koje će namjene te devize biti upotrebljene. To sve slabi napore da svako u okviru svojih nadležnosti traži izlaz i rješenja, ne samo za otklanjanje nastalih poremećaja, već i za savlađivanje njihovih uzroka.

Na kraju, želim da istaknem da moramo imati u vidu da se situacija na tržištu sve više zaoštrava, prije svega zbog toga što se mogućnosti uvoza smanjuju, što može imati nesagledive posljedice na ostvarivanje ekonomske politike, a naročito na rast proizvodnje i snabdijevanje privrede i stanovništva.

Zbog toga Savezno izvršno vijeće ocjenjuje da je nužno znatno odlučnije preduzimati mjere za povećanje proizvodnje za izvoz, kao i one koje se zasnivaju na domaćim resursima, naročito proizvodnju hrane i energije.

Za normalno funkcionisanje tokova reprodukcije od značaja je dosljedno sprovođenje politike i na sektoru ekonomskih odnosa s inostranstvom, posebno mjera za povećanje nerobnog deviznog priliva i za smanjivanje nerobnog deviznog odliva, kao i donošenje i realizacija mjera za odlučno svođenje svih vidova potrošnje u realne materijalne okvire. U skladu s tim predloženi su zakoni o ograničavanju daljeg rasta opšte, zajedničke i investicione potrošnje koje će Skupština danas donijeti. Isto tako, neophodno je obezbijediti, prije svega, ekonomske, a po potrebi i administrativne mjere za što dosljednije sprovođenje dogovorene politike cijena, kako bi se obuzdale tendencije visokog rasta inflacije.

Jedan od elementarnih uslova za poboljšanje odnosa u snabdijevanju tržišta i stvaranje prostora za veće dejstvo ekonomskih zakonitosti je formiranje robnih i tržišnih rezervi na svim nivoima u zadovoljavajućem obimu. Sadašnje robne rezerve ni izdaleka nisu dovoljne niti u odgovarajućoj mjeri mogu vršiti ovu namjenu. Zato treba što prije predložiti i donijeti konkretna rješenja za iznalaženje stalnih i stabilnih izvora za finansiranje saveznih i republičkih robnih rezervi.

Nepovoljne tendencije u privrednim kretanjima na najvažnijim sektorima društvene reprodukcije, odstupanja od dogovorene politike, težina i uzroci ispoljenih poremećaja u funkcionisanju reprodukcionih tokova na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu i u snabdijevanju privrede i stanovništva osnovnim proizvodima, nedvosmisleno ukazuje da je u ovom trenutku od presudnog značaja za savlađivanje negativnih tendencija dosljedno sprovođenje svih donijetih mjera i aktivnosti i daleko veće i sveobuhvatnije angažovanje i odgovorniji odnos svih subjekata, prvenstveno organizacija udruženog rada, opština, repu-

blika i pokrajina, samoupravnih interesnih zajednica, privrednih komora i delegatskih skupština. Bez većeg angažovanja na ostvarivanju proizvodnih zadataka povećanju produktivnosti rada i kvalitetnijem privređivanju u celini, a posebno na dosljednom sprovođenju instrumenata i mjera dogovorene ekonomske politike i privrednog sistema neće biti moguće u predstojećem periodu uspješno savladati nagomilane privredne teškoće i probleme s kojima smo suočeni. Nema sumnje da je potrebno i da svi radni ljudi i građani svoju potrošnju prilagode materijalnim mogućnostima sadašnjeg ekonomskog trenutka.

Drugarice i drugovi delegati, obuzdavanje nepovoljnih tendencija i pojava u snabdijevanju moguće je postići samo odlučnom društvenom akcijom. Pri tom se mora obezbijediti odgovorniji odnos kadrova i institucija koje rade na ovim pitanjima i to od organizacija udruženog rada do Federacije. Moramo organizovanije raditi na svim nivoima i pravovremeno donositi konkretne mjere za poboljšanje snabdijevanja privrede i stanovništva. Savezno izvršno vijeće će i dalje redovno pratiti problematiku u ovoj oblasti i po potrebi predlagati i dopunske mjere.

Dozvolite da ukažem i na potrebu neposrednijeg angažovanja delegatskih skupština u svim društveno-političkim zajednicama, jer to može bitno doprineti efikasnijem rješavanju brojnih problema u oblasti snabdijevanja.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Отварам претрес о Извештају Одбора и овом материјалу.

Да ли представник Одбора за тржиште и цене жели претходно нешто да каже?

Има реч делегат Крста Аврамовић.

КРСТА АВРАМОВИЋ, *известилац Одбора за тржиште и цене:*

Друже председниче, другарице и другови делегати, Одбор Већа за тржиште и цене на 3. седници 12. јула о.г. утврдио је текст предлога закључака Већа република и покрајина поводом разматрања Информације о актуелним питањима снабдевености домаћег тржишта неким производима широке потрошње и репродукционим материјалом у првом полугодишту 1982. године и другим материјалима који су стављени на располагање Одбору.

Предлог закључака сте добили јутрос.

У међувремену је било сугестија и предлога да се изврше одговарајуће допуне и редакцијска побољшања предлога закључака. Одбор је због тога јутрос одржао своју 4. седницу и на њој, после расправе, извршио измене и допуне предлога закључака, које сте добили у писаној форми. Те допуне су следеће:

У ставу 2. преамбуле предлога закључака, уместо речи „у доспелом материјалу" да се унесу речи „у достављеним материјалима" и додају речи „Савезног извршног већа".

Друго, у тачки 2. додаје се нови став 2. који гласи:

„За успешније разрешавање проблема снабдевености југословенског тржишта Веће указује на потребу да се и скупштине свих друштвено-политичких заједница више ангажују на предузимању мера и активности, а посебно на доследном спровођењу закључених договора и самоуправних споразума о снабдевању".

Треће, у тачки 3, у другој алинеји иза речи „јуни" брише се „и" и додаје зарез, а после речи „јули" додају се речи „и август".

Четврто, у ставу 3, тачка 8, у трећој реченици, после речи „Савезно извршно веће", додаје се зарез и уносе следеће речи: „у сарадњи с надлежним органима и организацијама".

Пето, у тачки 9, у трећој реченици, после речи „надлежни савезни органи", додају се речи „покренуће активности и".

Шесто, после става 2. тачке 10. додаје се нови став који гласи:

„Ови закључци објавиће се у Службеном листу СФРЈ".

Мислимо да овим прецизирањима и допунама закључци добијају у прецизности и јасноћи и постају, по предлогу Одбора, саставни део закључака које сте добили јутрос у писаној форми.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Ко се јавља за реч?

Реч има делегат Олга Миличић–Арсланагић.

OLGA MILIČIĆ–ARSLANAGIĆ *(SR Hrvatska):*

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, želim nešto reći o problemima snabdijevanja u materijalnoj proizvodnji i nekoj robi široke potrošnje, što ima svoje, ne samo ekonomske već i političke implikacije.

Dotaćiću se, naravno, i cijena, ukoliko su one u vezi s ovom materijom.

Pre toga, dozvolite mi da izrazim svoje mišljenje u pogledu različitosti ocjena, prijedloga, mjera i akcija koje je dostavilo Savezno izvršno vijeće.

U raspravama na odborima Vijeća, što je štampa fragmentalno prenijela, date su oštre intonacije na neke probleme i pojave. Stoga se postavlja pitanje – da li je to realno i da li su upućene kritike locirane na pravo mjesto. Mislim da svaka konstruktivna kritika predstavlja dodatni napor da se pravilno dijagnosticira stanje i shodno tome koncipiraju i odgovarajuća rješenja. Tačno je to da se ništa ne smije posmatrati u crno-bijeloj tehnici. SIV logično nema čarobni štapić kojim bi mogao odmah promjeniti stanje, odnosno izliječiti naše hronične bolesti.

Sve ovo s čim se mi danas susrećemo nije stvoreno preko noći, to se godinama kumuliralo, pa sve treba smjestiti u određeno vrijeme i u određeni prostor. Nije kritika isključivo na SIV, kritika je na ukupno ponašanje i stanje, kritika je na anomalije koje imamo, a moramo ih brzo otkloniti, ako želimo prebroditi ovako velike teškoće. Mnogo toga ne možemo odmah izmijeniti, jer je riječ o korenitim promjenama za koje treba vrijeme, dakle, to je proces, ali koji već jednom treba da započne, a mi stalno konstatujemo jedno te iste, a vrijeme ide i čini svoje.

Međutim, danas ima niz stvari i pojava koje su takve prirode da treba promptno reagirati, jer se mnogo toga može popraviti. Stoga treba osmisliti, odnosno naći takva rješenja koja se u praksi mogu sprovesti i dati odgovarajuće efekte.

Odgovornost za realnost zakona, propisa, mjera, snosi naravno predlagač. Ako su mjere realne onda svi moraju preuzeti odgovornost za dosljedno sprovođenje u život, naravno, svako na svojoj dionici zajedničkog puta.

Nadalje, želim reći, kada se istupa za javnost moramo biti egzaktni i konkretni. Ne smije se ništa kategorički tvrditi a da ta izjava nosi u sebi niz pretpostavki, pa život demantira i naravno izaziva odgovarajuća negodovanja.

Današnja situacija traži da se oslobodimo verbalnih diskusija. Treba biti praktičan, efikasan i operativan. Sada se moramo u prvom redu koncentrirati na mjere koje će omogućiti ostvarivanje materijalne proizvodnje, ili bolje rečeno, zaustavljanje njenog pada. Treba organizirano i osmišljeno upravljati nastalom situacijom kako ne bi došli do još većih ekonomskih, iz kojih bi mogli proizaći, i daleko teži socijalni problemi.

Dozvolite da naglasim, iako je to poznato, da je stopa rasta industrijske proizvodnje iz mjeseca u mjesec manja. Na primjer, ona se sada u SR Hrvatskoj nalazi na nultoj točki, odnosno nema nikakvog rasta u odnosu na prošlu godinu. To je i logična posljedica nedostatka energije, sirovina i odgovarajućih repro-materijala.

Poći ću od problema energije, s obzirom da je ona preduvjet za proizvodnju i elementarna potreba stanovništva, bilo da je riječ o rasvjeti ili o grijanju.

Prva je činjenica da energetski bilanc nije korespondentan s ukupno potrebnom energijom za zadovoljenje materijalne proizvodnje i stanovništva. Čak niti takav bilanc nije realiziran, već je predviđeni uvoz energije realiziran u pređenom periodu negdje 80 posto, računajući udio nafte. Razlozi su svakako poznati – nedostatak deviznih sredstava. I zakon koji mi imamo i o kome toliko puta govorimo nije riješio situaciju te se postavlja pitanje – da li je to stvar neadekvatnog ponašanja odgovarajućih činilaca u društvu ili je to objektivna situacija s obzirom na efektivna devizna sredstva, odnosno dinamiku priliva sredstava u odnosu na obaveze koje imamo u deviznim otplatama. Ja, stoga, predlažem s obzirom da tu postoje različite kvalifikacije, da se do kraja ispita kakva je stvarna situacija, pa ako neko krši zakon ili ne respek-

tira svoje obaveze treba da povuče najozbiljnije društvene konsekvence. Ako ovo objektivno ne ide, onda stvari treba mijenjati, jer mi energiju moramo imati, ako hoćemo živjeti normalnim ritmom i ako ćemo proizvoditi, a ako ne proizvodimo, mislim da nije potrebno da elaboriram šta to praktično znači.

Nedostatak nafte, odnosno derivata, izaziva velike poremećaje na širem frontu, a posebno u saobraćaju, što se vrlo negativno odražava na turističkom prometu. Zbog nedostatka lož-ulja, odnosno mazuta, dolazi do redukcija i prekida proizvodnje na jednom širem prostoru.

Uzeću kao primjer da je ovih dana obustavljeno nekoliko rotacionih peći u cementarama, a obustaviti rotacionu peć, ne želim komentirati kakve su to tehnološke neprilike i koliko vremena treba da se uspostavi normalan ritam u proizvodnji.

Nadalje, nedostatak cementa izazvaće ogromne probleme u građevinskoj operativi, jer i onako tog proizvoda nema, a znamo, iako je smanjen front investicija, da tako kažem treba bar održavati stambenu izgradnju u predviđenom obimu.

Kod nafte, pored deviznih problema, ima još neriješenih drugih pitanja koja kompliciraju situaciju do te mjere da se ne mogu otvarati akreditivi, jer nema dinarskih pokrića, pa to još više otežava uvoz. Ta pitanja najhitnije treba objektivizirati i naći razumna rješenja, jer to sve ima odraz na tokove proizvodnje. I s drugim oblicima energije, na žalost nije dobro. Bilancno se računalo da će se smanjenje količine uvoza nafte za termičke svrhe pokriti odgovarajućim količinama ugljena. Na žalost, tih količina uglja nema, pa nije izbalanciran odnos u primarnoj i sekundarnoj energiji. Naravno, da će to imati svoje posljedice na proizvodnju električne energije. Cijelu situaciju i u sadašnjem momentu, ima nepovoljna hidrologija koja zapravo potencira ovo vrlo nepovoljno stanje jer se neće moći proizvesti taj kvantum električne energije iz hidroelektrana.

Mi smo u ovoj godini imali ozbiljne redukcije struje i prema sadašnjoj situaciji s obzirom na stepen punjenosti akumulacija, za očekivati je da ćemo imati još ozbiljnije posljedice, naime poteškoće s logičnim posljedicama dalje redukcije zbog nemogućnosti alimentiranja termoelektrana s primarnim gorivom, a to opet ima, kao što sam rekla, utjecaj na proizvodnju i na snabdijevanje u širokoj potrošnji.

U Prijedlogu mjera naglašena je potreba brže izgradnje elektrana, što je svakako nužno i dobro, ali to trenutačno ne popravlja, odnosno ne pokriva manjak energije.

Pridružujem se naporima i smatram da je krajnje neodrživa tako spora izgradnja energetskih postrojenja u koju se ugrađuje, iz godinu u godinu, inflatorna stopa tako da ta sporost izgradnje rezultira s jedne strane manjkom energije, a s druge strane utječe na vrlo visoku cijenu električne energije koja se logično manifestira na troškovima reprodukcije i ne omogućava nam izlaz u svijet.

U mjerama je također naglašen program štednje energije. Program je neophodan, ali on ne smije biti verbalan, da se svodi na apel: treba štedeti energiju, kao stalni refren. Dosadašnji programi štednje su bili vrlo simplificirani, svodili su se na to da treba supstituirati jedan oblik transporta drugim oblikom transporta, međutim, fizički na tom planu se nije ništa napravilo osim što smo primjenjivali odgovarajuće administrativne mjere koje su u izvjesnim slučajevima bile negacija u krajnjoj konsekvenci onoga što mi objektivno hoćemo. Stoga smatram da tom programu štednje energije treba osmišljeno i s naučnog stanovišta prići i utvrditi strukturne odnose u potrošnji energije i posebno se zaustaviti na specifičnom utrošku energije po jedinici proizvoda, jer je riječ o tome da imamo velike normative utroška energije po jedinici proizvoda, kao i normativima u široj potrošnji s obzirom na broj sudionika, domaćinstava i privrednih djelatnosti, i po zakonu velikih brojeva, se mora i očekivati odgovarajući ekonomski, odnosno energetski efekat.

Kada govorimo o energiji, posebno o nafti, dozvolite da kažem – želim upozoriti na utjecaj cijena energije na ukupnu reprodukciju i standard. Cijena energije u svijetu stagnira, a kod nas raste velikom progresijom zbog stalne deprecijacije dinara prema dolaru. Mislim da bi zaista već konačno trebalo najserioznije analizirati utjecaj ovog fenomena na inflaciju u odnosu na efekte koje mi postižemo u izvozu.

Posebno želim upozoriti na tendence koje idu za dodatnim poreznim opterećivanjem energije za ostale namjene. Energija je danas već tako skupa da ona ne podnosi, bar u ovom momentu, nikakva dodatna opterećenja koja su namjenjena nekim drugim svrhama.

Pored energije, u SR Hrvatskoj vrlo je izražen manjak uvoza sirovina i repromaterijala. Raspoloživa devizna sredstva za ovu namjenu, nakon podmirenja svih obaveza po Zakonu o korišćenju konvertibilnih sredstava, iznose negdje oko 23,5%, što je daleko premalo u odnosu na stvarne potrebe što je to najbitniji razlog što imamo ovako nepovoljnu stopu rasta u proizvodnji.

Prijedlog mjera koji ide u pravcu korišćenja robnih kredita predstavlja jedan od mogućih izlaza iz zatvorenog kruga. Kod ovog predlažem da se organizirano nastupa prema svijetu, a prije toga da udruženi rad, preko komora utvrdi koje sirovine i koji repromaterijali imaju prednost sa stanovišta mogućih izvoznih, a prema tome i deviznih efekata, kao i one proizvode odnosno sirovine koje su lančano reperkutiraju na ukupnu proizvodnju, kada je riječ o tehnološkim zavisnostima.

Trebalo bi odmah preispitati uvoz opreme i reducirati sve ono što nije tako goruće, a dio tih sredstava usmjeriti za nabavku repromaterijala i sirovina.

Želim nešto reći o snabdijevanju robom široke potrošnje.

Na tržištu je sve više nestašica neke robe, a posebno prehrambenih proizvoda. Potpisani su dogovori o snabdijevanju, o tome je sada govorio drug Reljić, međutim, mnogo toga je ostalo na papiru. Nema dovoljno materijalne proizvodnje, kada je riječ o prehrambenim proizvodima, a nema dovoljno deviza, kada je riječ o uvozu određene robe široke potrošnje, koje su normirane dogovorom koji je potpisan.

Ovdje se može postaviti pitanje i realnosti materijalnih bilanca, što svakako ima odraza na snabdijevanje. U nedostatku deviza ovi proizvodi se potiskuju u drugi plan i mnogi računaju da će ove potrebe riješiti neko drugi. To je grubo zavaravanje, jer svako treba da se angažira na ostvarivanju svojih obaveza i po cijenu stanovitog odricanja na nekim drugim sektorima.

Dalje, dogovorima je utvrđeno snabdijevanje ljekovima, deterdžentima kafom, južnim voćem itd. Nedostatak ljekova već duže vrijeme izaziva velike poteškoće, posebno kada je riječ o ljekovima od vitalnog interesa.

Globalno uzevši, riječ je o takvom iznosu deviznih sredstava koji se mogu, i moraju osigurati.

S druge strane, sada, u sezoni, kada je ponuda svežeg voća vrlo dobra, prodaju se velike količine južnog voća koga zimi nije bilo. Zar to nisu anomalije koje ne smijemo dozvoliti i koje moramo eliminisati.

Što se tiče kafe, nije to artikal od životnog interesa, živeti se može i bez kafe, ali to je navika i to treba uzeti kao takvo. Ta kafa je donijela niz deformacija, ruši ugled i pravi ekonomske poteškoće. Sama činjenica da smo po osnovu kafe izgubili 1.200 milijardi starih dinara poreza na promet, koji je bio namijenjen budžetu, dovoljno rečito govori da smo neracionalno radili. Ta su se sredstva prilila u privatne džepove, u raznoraznim deformacijama i oblicima, a budžet je ostao kraći za taj iznos, što će se morati rekuperirati iz nekih drugih izvora.

Nestašica robe se ispoljava i na umjetan način. Javljaju se pojave zatvaranja u svoja područja, raskidanje ugovora, zahtjeva za deviznom participacijom i slično. To su sve subjektivne slabosti koje ruše poslovni moral i još više kompliciraju situaciju. Zar se može više tolerirati da kada se najavi povećanje cijena nekog proizvoda, već preko noći nestane odgovarajuće robe iz prodavnica? To je postao prihvaćen manir, umjesto da se to najenergičnije kanžnjava, do smenjivanja pojedinih ljudi koji prave takav nered. Kvalitet robe iz dana u dan pada i mi se u nestašici robe mirimo s tim, jednostavno prelazimo preko toga, međutim, to je nešto što ozbiljno iritira stanovništvo. Može se dnevno pratiti kako se u prodavnicama rapidno smanjuje asortiman velikog broja industrijske robe, međutim, potražnja je velika i raskorak u odnosima robnih i novčanih fondova sve se više produbljuje. To se snažno reperkutuje na rast cijena, koji je došao do takvog nivoa da razara sve pretpostavke stabilizacije na ovom sektoru.

Polazeći od tog stanja nužno se nameće da se najhitnije preispita politika potrošačkih kredita,

odnosno da se krediti maksimalno ograniče, osim u stambenoj izgradnji, čime bi se doprinijelo ublažavanju poremećaja u odnosima ponude i potražnje.

Na kraju, želim naglasiti da naša ukupna društvena aktivnost mora biti srazmjerna težini problema koje mi danas u zemlji imamo.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Ко још жели реч? /*Нико*/

Да ли ко од чланова Савезног извршог већа жели да се укључи у дискусију?

Пошто више нико не жели реч, имамо предложене закључке, које је Одбор за тржиште и цене предложио. Имамо и допуне које је друг Аврамовић у име Одбора овде поднео и сматрамо их саставним делом предлога закључака, па молим да се изјаснимо гласањем око ових закључака.

Ко је за овако предложене допунске закључке, молим да дигне руку. /*Сви*/

Има ли ко против. /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило Предлог закључака које је припремио Одбор за тржиште и цене.*

Четврту тачку – предлог закључака о актуелним питањима екстерне ликвидности земље предлажемо да одложимо и сутра узмемо као прву тачку. Још нисмо успели да добијемо коначне закључке. Мислим да је добро да о овако озбиљном питању сутра рано дискутујемо.

Јесмо ли сагласни с тим? /*Сагласни су*/

Прелазимо на *пету* тачку дневног реда:

Извештај о раду, развоју и функционисању југословенског електроенергетског система у 1981. години

Поред овог Извештаја, члановима Већа достављено је и мишљење Савезног извршног већа и извештај Одбора за друштвени план и развојну политику. У складу с договором на седници Одбора за друштвени план и развојну политику, уводно излагање у вези с овим извештајем подноће друг Божидар Радуновић, генерални директор Заједнице југословенске електропривреде.

Реч има друг Радуновић.

БОЖИДАР РАДУНОВИЋ, *генерални директор Заједнице југословенске електропривреде:*

Друже предсједниче, другарице и другови делегати, у складу са Законом о удруживању у Заједницу југословенске електропривреде и закључцима Вијећа република и покрајина с ранијих сједница, Скупштина Заједнице југословенске електропривреде на сједници 30. марта 1982. године утврдила је Извјештај о раду, развоју и функционисању југословенског електроенергетског система као технолошки јединственог система у 1981. години с прилозима који чине његов саставни дио.

Овај Извјештај размотрили су Савезни комитит за енергетику, а затим и Савезно извршно вијеће, које вам је доставило одговарајуће закључке. Поред овог Извјештаја, у коме су дати исцрпни подаци о раду и функционисању у протеклој години, Заједница је у тогу године редовно информисала Савезно извршно вијеће о актуелној електроенергетској ситуацији, условима, мјерама и активностима за ублажавање отежане електро-енергетске ситуације током године.

Заједница југословенске електропривреде је такође у 1981. години обавијестила и Вијеће република и покрајина Скупштине СФРЈ о реализацији закључака Вијећа.

Друже предсједниче, имајући у виду да су делегати упознати с Извјештајем, дозволите ми да у свом излагању истакнем само нека од ових питања.

Самоуправно организовање електропривредних организација у електропривреде република и аутономних покрајина извршено је у оквиру сложених организација удруженог рада код шест електропривреда, док су у СР Хрватској

---

* Zaključci su objavljeni u „Službenom listu SFRJ" br. 43 od 23. jula 1982.

електропривредне организације организоване у Заједницу електропривредних организација, а у СР Црној Гори у једну радну организацију за производњу и пренос електричне енергије и једну радну организацију за дистрибуцију електричне енергије.

Електропривредне организације производње, преноса и дистрибуције електричне енергије удружене у Заједницу југословенске електропривреде регулисале су своје међусобне односе самоуправним споразумима о удруживању у Заједницу, о усклађивању планова развоја и о заједничком раду у југословенском електроенергетском систему који је од посебног значаја за успјешно функционисање електроенергетског система. У току је доношење и других самоуправних аката о јединственим основама тарифног система, нови Споразум о дуторочној сарадњи удружених електропривредних организација и организација удруженог рада, машиноградње, електро-градње и других.

У току протекле године завршено је и самоуправно интересно организовање електропривреде у свим републикама и покрајинама и омогућено да се почетком ове године формира и Савез самоуправних интересних заједница електропривреде Југославије.

Ради даљег самоуправног интересног организовања цијеле енергетике, уз подршку Привредне коморе Југославије и одговарајућих тијела Социјалистичког савеза радног народа Југославије, настављене су активности у републикама и аутономним покрајинама за оснивање заједница енергетике у републикама и покрајинама, прерастањем из заједница електропривреде и на основу тога, и савеза, на нивоу Федерације.То је у Македонији већ учињено.

У току 1981. године дошло је до даљих активности и унапређења доходовног повезивања електропривреда република и покрајина. Навешћу неке значајније примјере: између електропривреде Словеније и Босне и Херцеговине закључен је самоуправни споразум о изградњи термоелектране снаге 300 мегавата и рудника угљевика. Ради већег коришћења домаћих ресурса, електропривреде Словеније и Хрватске сагледале су потребе и могућности за даље улагање средстава за изградњу електроенергетских објеката у Босни и Херцеговини и даље изградње нуклеарне електране. Све електропривреде, изузев Црне Горе и Босне и Херцеговине, договориле су се о доходовном повезивању и удруживању рада и средстава за изградњу термоелектрана и одговарајућих капацитета рудника угља на Косову, што је у фази споразумевања.

Заједница југословенске електропривреде, као опште удружење у оквиру Привредне коморе Југославије, у 1981. години остварила је значајне друге активности по овом посебном закону, као што су изградња програма и мјера повећања производње, штедње и рационализације потрошње свих видова енергетских горива, сарадња на примјени новог закона о ревалоризацији и амортизацији, израда концепције дуторочног развоја енергетика до 2000 године, припрема за израду друштвеног плана Југославије заједно с општим удружењем рудника угља и другим удружењима и Савезним заводом за планирање и Савезним комитетом итд.

Заједница је, другарице и другови, активно учествовала у припремама, заједно са Комором Југославије, за закључивање самоуправног споразума о повезивању у заједницу удруженог рада за међусобну планску и пословну сарадњу енергетике, која треба да обухвати питање унапређења развоја производње и снабдијевања потрошње електричном енергијом, угљем, нафтом, енергетском опремом и бољим коришћењем водног потенцијала. Мисли се на организације електропривреде, машиноградње, пројектанске организације, грађевинске организације и на све заинтересоване за ову врсту објеката.

Електроенергетска ситуација у земљи током 1981. године била је стално пренапрегнута, а посебно отежана у јануару и фебруару, када су дотоци воде за хидроелектране били веома ниски, као и у читавом II полугоду, због закашњења уласка у погон нових електрана, ниске производње електричне енергије у термоелектранама на течно гориво услед његовог недостатка и ниских дотока воде у хидроелектрани.

У 1982. години остварена је укупна бруто произовдња електричне енергије у износу од 60,8 милијарди киловата, што је за свега 1,4%

веће од остварене производње у 1980. години од чега су хидроелектране произвеле 45%, а термоелектране на угаљ 46%. Отпочела је и прва нуклеарна електрана у Кршком с пробном произовдњом с око 246 милиона киловата произведених.

Остварена производња у протеклој години била је недовољна за подмирење потреба потрошње електричне енергије, тако да је реализован и веома висок увоз електричне енергије за наше досадашње прилике, у износу од око 2,5 милијарди киловат часова. Спроведене су уз то и мјере штедње ограничења потрошње и друге рестрикције.

Укупна потрошња у 1981. години достигла је ниво од 62,2 милијарде киловат часова, што је за 2,9 милијарди, или за 4,8 већа од остварене потрошње електричне енергије у 1980. години. Разлика је, значи подмирена увозом.

Потребе потрошње електричне енергије у 1981. години нису могле бити подмирене у износу од око 1,2 милијарде киловат часова, односно за 2,2% од укупне потребе електричне енергије.

У току 1981. године остварена је и значајна сарадња електропривреда република и аутономних покрајина у међусобним испорукама електричне енергије на бази дуторочних уговора о заједничкој изградњи електроенергетских капацитета, уговора и оперативних договора о ванпланским међусобним испорукама електричне енергије и укупан обим међусобних испорука електричне енергије у 1981. години остварен је у износу од 15,3 милијарде што износи 28,1% од укупно остварене производње електричне енергије у земљи на прагу преноса, а већи је од планираног обима по електро-енергетском билансу за 1,8 милијарди или за око 13,5%. За производњу ових количина морало се произвести 37,8 милиона тона угља што представља око 73% укупне производње угља у земљи и 587 хиљада тона течног горива, углавном мазута, што чини 4,2% од укупне потрошње течног горива у земљи.

Потрошено је и 311 милиона нормалних метара кубика гаса, односно 7,6% од остварене укупне потрошње гаса у земљи.

Овде желим посебно да истакнем да су рудници угља који снабдијевају термоелектране, због потреба високог коришћења ових термоелектрана, током читаве године, великим залагањем рудара доприносили високој производњи електричне енергије у термоелектранама.

У протеклој години није било већих поремећаја у функционисању енергетског система изазваних испадом из погона већих производних јединица и елемената преносне мреже. Погонско стање производних и преносних капацитета, захваљујући залагању радних људи било је углавном задовољавајуће.

Висока погонска спремност производних, преносних и дистрибутивних капацитета, као и рудника угља, допринијела је и рационалнијем коришћењу и штедњи енергетских горива и енергије у акумулацијама, ванбилансним испорукама електричне енергије између електропривреда република и покрајина и пружању међусобне хаваријске испомоћи код испада из погона производних или преносних капацитета.

Но, и поред тога што се југословенски електроенергетски систем у току послератног периода интензивно развијао, уз примјену савремених техничких достигнућа, коришћењем готово искључиво домаћих енергетских ресурса у 1981. години достигао је 15 хиљада мегавата инсталисане снаге, но још увијек заостаје за потребама потрошње електричне енергије у земљи. Ово заостајање посебно је карактеристично за два протекла петогодишња планска периода, у којима су инвестиције у електроенергетске капацитете износиле 16,7 – 24,2% умјесто око 30% од укупних улагања у индустрији.

Треба имати у виду да је Југославија у 1981. години остварила производњу, односно бруто потрошњу у износу од свега 2,770 KW часова по становнику и налази се још увијек међу земљама у Европи с најнижом потрошњом електричне енергије по становнику.

У 1981. години према електроенергетском билансу било је предвиђено да уђе у погон 9 нових електрана укупне снаге од око 2.000 MW. Ушло је у погон свега 942 KW, у којем је и прва нуклеарна термоелектрана „Кршко" снаге 664 MW, наравно са пробним погоном.

Имајући у виду да су инсталисане снаге производних капацитета у 1981. години повећане,

дакле, за свега 6,2%, а раст потрошње електричне енергије у тој години био је планиран са 12,8, то се раскорак између могућности производње и потреба потрошње електричне енергије у земљи и даље повећава. Посебно је забрињавајућа чињеница што се услед недостатка финанцијских средстава производни и преносни капацитети не завршавају у предвиђеним роковима, а то има за посљедице њихово значајно поскупљење, потребу повећања увоза електричне енергије и све веће редукције потрошње у скоро свим подручјима земље. При том треба имати у виду и другу неповољну чињеницу да су објекти који треба да уђу у погон 1981. године пренети у 1982. и 1983. годину и да није започета изградња скоро ни једног новог производног објекта за овај плански период или за континуитет. Тако се неће обезбиједити ни минимални пораст потрошње електричне енергије, а што све доводи у врло озбиљно питање укупан развој привреде земље у наредном планском периоду.

Према сагледавањима електропривреда република и покрајина за изградњу производних капацитета инсталисане снаге око 4,325 MW, с одговарајућим рудницима угља, електропреносном мрежом, системом техничког управљања и потребним електродистрибутивним капацитетима, у преостале три године овог планског периода, треба да уложи око 21 милијарду динара.

Тако огромна средства могу се обезбиједити само уз велике напоре и учешће цијеле привреде од свих потрошача електричне енергије а уз пуну подршку шире друштвене заједнице.

Друже предсједниче, другарице и другови делегати, завршавајући ово излагање, којим сам само подсетио на нека од питање из дијелова Извјештаја, желио бих да истакнем да смо у електропривредним организацијама свјесни чињенице да укупан развој електропривреде као гране од посебног друштвеног интереса у наредном периоду треба да се ослања на опредјељења која произлазе из ставова у конгресним резолуцијама, плановима друштвеног развоја до 1985. године, на опредјељењима и ставовима савезних друштвених савјета као и на ставовима и опредјељењима у Полазним основама дугорочног програма економске стабилизације који се односе на развој електропривреде и енергетике.

Из наведених опредјељења и ставова произилази обавеза за све радне људе у електропривреди да заједно са рудницима угља, организацијама машиноградње и електро-машиноградње, научноистраживачким, пројектантским и извођачким организацијама предузму непосредне конкретне мјере како би се уз подршку шире друштвене заједнице у наредном периоду остварио што усклађенији развој ове виталне привредне гране и омогућио стабилнији раст привреде, а тиме и друштва у цјелини.

У име Заједнице југословенске електропривреде подржавамо предложене закључке Одбора, у коме су активно сарађивали и посебно подржавамо закључак да у току октобра, како је предложено, поднесемо Вијећу извјештај о резултатима, мјерама и активностима електропривредних организација о текућој електроенергетској ситуацији и стању изградње електроенергетских капацитета заједно с другим материјалима у припреми Резолуције за наредну годину.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Отварам претрес.

Ко жели реч? /*Нико*/

Одбор за друштвени план и развојну политику припремио је предлог закључака које Веће треба да усвоји поводом разматрања овог Извештаја.

Да ли ко жели реч о предложеним закључцима? /*Нико*/

Стављам предлог ових закључака на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку? /*Сви*/

Има ли ко *против*? /*Нема*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило предлог ових закључака.

Прелазимо на *шесту* тачку дневног реда:

Утврђивање Предлога закона о ратификацији Међународног споразума о какаоу у 1980. години

Члановима Већа достављен је Предлог овог закона, закључци скупштина свих република и покрајина и извештаји Одбора за економске односе с иностранством, Законодавно-правне комисије Већа и Комисије Скупштине СФРЈ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије.

Отварам општи претрес о Предлогу закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Отварам претрес о тексту Предлога закона.

Да ли су све делегације сагласне да се Предлог овог закона утврди у предложеном тексту, с обзиром да нема никог за дискусију? /*Сагласне су*/

Пошто смо се сагласили с утврђивањем Предлога овог закона, а скупштине свих република и покрајина су дале коначну сагласност на овај Закон, то приступамо изјашњавању.

Прво, молим Делегацију Скупштине СР Босне и Херцеговине да се изјасни за овај Закон? /*Да*/

Делегација Собрања СР Македоније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Словеније? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Војводине?/Да/

Делегација Скупштине САП Косова? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Србије? /*Да*/

Делегација Сабора СР Хрватске? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Црне Горе? /*Да*/

Пошто су се све делегације изјасниле за, објављујем да је Веће усвојило Предлог закона о ратификацији Међународног споразума о какаоу у 1980. години у предложеном тексту.*

Прелазимо на *седму* тачку дневног реда:

Утврђивање Предлога закона о престанку важења Закона о ратификацији Уговора о заједничком финансирању северноатлантских океанских станица

Члановима Већа достављен је Предлог овог закона и закључци скупштина свих република и покрајина, извештаји Одбора за финансије, Законодавно-правне комисије Већа и Комисије Скупштине СФРЈ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије.

Отварам општи претрес о Предлогу закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Отварам претрес о тексту Предлога закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Да ли су све делегације сагласне да се Предлог овог закона утврди у предложеном тексту? /*Сагласне су*/

Пошто смо се сагласили с овим Предлогом, а скупштине свих република и покрајина су дале своје коначне сагласности на овај Закон, то приступамо изјашњавању:

Да ли је Делегација Скупштине СР Босне и Херцеговине *за?* /*Да*/

Делегација Собрања СР Македоније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Словеније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Србије? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Војводине? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Косова? /*Да*/

Делегација Сабора СР Хрватске? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Црне Горе?/*Да*/

Пошто су се све делегације изјасниле за, објављујем да је Веће усвојило Предлог закона о престанку важења Закона о ратификацији Уговора о заједничком финансирању северноатлантских океанских станица у предложеном тексту.*

Прелазимо на *осму* тачку дневног реда:

Утврђивање Предлога закона о допуни Закона о сталним средствима Фонда Федерације за кредитирање бржег развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина у периоду од 1981. до 1985. године

Члановима Већа достављен је текст Предлога овог закона, који је припремљен на основу усаглашених ставова скупштина република и покрајина. Такође су вам достављени закључци скупштина свих република и покрајина, извештаји Одбора за питање развоја привредно недовољно развијених република и САП Косова, Законодавно-правне комисије Већа и Комисије

---

*Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ", (Međunarodni ugovori) br. 7 od 23. VII 1982.

---

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ", (Međunarodni ugovori) br. 7 od 23. VII 1982.

Скупштине СФРЈ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије.

У извештају Одбора за питања развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина, с данашње седнице, који вам је достављен, садржане су оне одредбе из овог Закона у којима су накнадно усаглашени ставови скупштина република и покрајина.

Отварам општи претрес о Предлогу закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Отварам претрес о тексту Предлога закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Да ли су све делегације сагласне да се Предлог овог закона утврди у предложеном тексту и тексту садржаном у извештају Одбора за питања развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина? /*Сагласне су*/

Пошто смо се сагласили с утврђивањем Предлога овог закона, а делегације свих република и аутономних покрајина имају овлашћења да се у име својих скупштина могу изјаснити и о Предлогу овог Закона у целини, то приступамо коначном изјашњавању:

Да ли је Делегација Скупштине СР Босне и Херцеговине *за?* /*Да*/

Делегација Собрања СР Македоније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Словеније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Србије? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Војводине?/*Да*/

Делегација Скупштине САП Косова? /*Да*/

Делегација Сабора СР Хрватске? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Црне Горе? /*Да*/

Пошто су се све делегације изјасниле „за" објављујем да је Веће усвојило Предлог закона о допуни Закона о сталним средствима Фонда Федерације за кредитирање бржег развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина у периоду од 1981. до 1985. године у предложеном тексту и тексту садржаном у извештају Одбора за питања развоја привредно недовољно развијених република и Аутономне Покрајине Косово.*

---

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ", br. 42 od 16. VII 1982.

Девета тачка дневног реда:

Утврђивање Предлога закона о измени Закна о преузимању обавеза република и аутономних покрајина за враћање ануитета по кредитима датим Социјалистичкој Аутономној Покрајини Косову из средстава Фонда Федерације за кредитирање бржег развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина у периоду до 1980. године.

Члановима Већа достављен је текст Предлога овог закона који је припремљен на основу усаглашених ставова скупштина република и покрајина.

Такође су вам достављени закључци скупштина свих република и покрајина и извештаји Одбора за питања развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина, Законодавно-правне комисије Већа и Комисије Скупштине СФРЈ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије.

Отварам општи претрес о Предлогу закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Отварам претрес о тексту Предлога закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Да ли су све делегације сагласне да се Прелог овог закона утврди у предложеном тексту? /*Сагласне су*/

Пошто смо се сагласили с утврђивањем Предлога овог закона, а делегације скупштина свих република и покрајина имају овлашћења да се у име својих скупштина могу изјаснити и о Предлогу овог закона у целини, то приступамо коначном изјашњавању:

Да ли је Делегација Скупштине СР Босне и Херцеговине *за?* /*Да*/

Делегација Собрања СР Македоније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Словеније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Србије? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Војводине?/Да/

Делегација Скупштине САП Косова? /*Да*/

Делегација Сабора СР Хрватске? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Црне Горе? /*Да*/

Пошто су се све делегације изјасниле „за" објављујем да је Веће усвојило Предлог закона о измени Закона о преузимању обавеза република

и аутономних покрајина за враћање ануитета по кредитима датим Социјалистичкој Аутономној Покрајини Косову из средстава Фонда Федерације за кредитирање бржег развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина у периоду до 1980. године у предложеном тексту.*

Прелазимо на *десету* тачку дневног реда:

Утврђивање Предлога закона о одлагању враћања ануитета по кредитима датим организацијама удруженог рада с територије Социјалистичке Аутономне Покрајине Косово из средстава Фонда Федерације за кредитирање бржег развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина

Члановима Већа достављен је текст Предлога овог закона који је припремљен на основу усаглашених ставова скупштина република и покрајина.

Такође су вам достављени закључци скупштина свих република и покрајина, извештаји Међурепубличког комитета за област финансирања, Одбора за питања развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина, Законодавно-правне комисије Већа и Комисије Скупштине СФРЈ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије.

У Извештају Одбора за питања развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина, са данашње седнице, садржане су оне одредбе – којима су накнадно усаглашени ставови скупштина социјалистичких и аутономних покрајина.

Отварам општи претрес о Предлогу закона.

Ко жели реч?

Има реч делегат Миливоје Стијовић.

МИЛИВОЈЕ СТИЈОВИЋ, *известилац Одбора за питања развоја привредно недовољно развијених република и покрајина:*

Друже председниче, у име Одбора, предлажем да се Вијеће после усвајања и гласања о Закону, изјасни о предложеном закључку, а предлог закључка је дат, јер је Одбор инсистирао да се задужи Савезно извршно вијеће да до краја године предложи закон о начину враћања ових обавеза од 1. јануара 1983. године па на даље, а да овај закон важи само у 1982. години.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли још ко жели реч? /*Нико*/

Отварам претрес о тексту Предлога закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Да ли су све делегације сагласне да се Предлог овог закона утврди у предложеном тексту и тексту садржаном у извештају Одбора за питања развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина. /*Да*/

Пошто смо се сагласили с утврђивањем Предлога овог закона, а делегације скупштина свих република и покрајина имају овлашћење да се у име својих скупштина могу изјаснити и о предлозима овог Закона у целини, то приступамо коначном изјашњавању:

Да ли је Делегација Скупштине СР Босне и Херцеговине *за?* /*Да*/

Делегација Собрања СР Македоније? /*Да*/

Делегације Скупштине СР Словеније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Србије? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Војводине? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Косова? /*Да*/

Делегација Сабора СР Хрватске? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Црне Горе? /*Да*/

Пошто су се све делегације изјасниле за, објављујем да је Веће усвојило Предлог закона о одлагању враћања ануитета по кредитима датим организацијама удруженог рада с територије социјалистичке Аутономне Покрајине Косова из средстава Фонда Федерације за кредитирање

---

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ", br. 43 od 23. VII 1982.

бржег развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина у предложеном тексту и тексту садржаном у извештају Одбора за питања развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина.*

Одбор Већа република и покрајина за питања развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина у извештају поднетом Већу поводом усаглашених ставова скупштина република и аутономних покрајина о Предлогу овог закона, предложио је да Веће поводом доношења овог Закона усвоји и закључак који је садржан у извештају Одбора.

Да ли ко жели реч о том закључку? /*Нико*/

Стављам Предлог овог закључка на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће поводом доношења овог Закона усвојило и закључак у тексту који је предложио Одбор за питања развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина.

Прелазимо на *једанаесту* тачку дневног реда:

Утврђивање Предлога одлуке о измени Одлуке о припремању и доношењу измена и допуна Друштвеног плана Југославије за период од 1981. до 1985. године

Члановима Већа достављен је текст Предлога ове одлуке који је припремљен на основу усаглашених ставова скупштина република и аутономних покрајина. Такође су вам достављени закључци скупштина република и покрајина и извештаји Одбора за друштвени план и развојну политику, Законодавно-правне комисије Већа и Комисије Скупштине СФРЈ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије.

Отварам претрес о Предлогу одлуке.

Ко се јавља за реч? /*Нико*/

Да ли су све делегације сагласне да се Предлог ове одлуке утврди у предложеном тексту? /*Сагласне су*/

Пошто смо се сагласили с утврђивањем Предлога ове одлуке а делегације скупштина свих република и покрајина имају овлашћења да се у име својих скупштина могу изјаснити о Предлогу ове одлуке у целини, то приступамо коначном изјашњавању:

Да ли је Делегација Скупштине СР Босне и Херцеговине *за*? /*Да*/

Делегација Собрања СР Македоније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Словеније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Србије? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Војводине? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Косова? /*Да*/

Делегација Сабора СР Хрватске? /*Да*/

Делегација СР Црне Горе? /*Да*/

Пошто су се све делегације изјасниле за, објављујем да је Веће усвојило Предлог одлуке о измени Одлуке о припремању и доношењу измена и допуна Друштвеног плана Југославије за период од 1981. до 1985. године у предложеном тексту.*

Прелазимо на *дванаесту* тачку дневног реда:

Утврђивање Предлога закона о ратификацији Споразума о тумачењу и измени чланова 6, 16. и 23. општег споразума о царинама и трговини

Члановима Већа достављен је Предлог овог закона, закључци скупштина свих република и покрајина и извештаји Одбора за економске односе с иностранством, Законодавно-правне комисије Већа и Комисије Скупштине СФРЈ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије.

Отварам општи претрес о Предлогу закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Отварам претрес о тексту Предлога закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Да ли су све делегације сагласне да се Предлог овог закона утврди у предложеном тексту? /*Сагласне су*/

Пошто смо се сагласили с утврђивањем Предлога закона а скупштине свих република и

/ Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ", br. 43 od 23. VII 1982.

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ", br. 42 od 16. VII 1982.

покрајина су дале своју коначну сагласност на овај Закон. То приступамо изјашњавању.

Молим Делегацију Скупштине СР Босне и Херцеговине да се изјасни да ли је *за?* /*Да*/

Делегација Собрања СР Македоније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Словеније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Србије? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Војводине /*Да*/

Делегација Скупштине САП Косова? /*Да*/

Делегација Сабора СР Хрватске? /*Да*/

Делагација Скупштине СР Црне Горе? /*Да*/

Пошто су се све делегације изјасниле за, објављујем да је Веће усвојило Предлог закона о ратификацији Споразума о тумачењу и измени чланова 6, 16. и 23. општег Споразума о царинама и трговини у предложеном тексту.*

Прелазимо на *тринаесту* тачку дневног реда:

Предлог закона о ратификацији Уговора између СФРЈ и Монголске Народне Републике о пружању правне помоћи у грађанским, породичним и кривичним стварима

Члановима Већа достављен је Предлог овог закона, закључци скупштина свих република и покрајина и извештаји Одбора за економске односе с иностранством, Законодавно-правне комисије и Комисије Скупштине СФРЈ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије.

Отварам општи претрес о Предлогу закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Отварам претрес о тексту Предлога закона.

Ко жели реч? /*Нико*/

Приступамо изјашњавању.

Пошто доношење овог Закона спада у равноправни делокруг оба већа Скупштине СФРЈ, то у одлучивању о њему учествују сви делегати.

Стављам Предлог овог закона на гласање,

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Има ли ко *против?* /*Нема*/

Да ли се ко уздржава од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило Предлог закона о ратификацији Уговора између СФРЈ и Монголске Републике о пружању правне помоћи у грађанским, породичним и кривичним стварима у предложеном тексту.*

Четрнаеста тачка дневног реда:

Завршни рачун Народне банке Југославије за 1981. годину, ради потврђивања

Поред овог Завршног рачуна члановима Већа достављени су Извештаји о остваривању заједничке емисионе и новчане политике и заједничких основа кредитне политике у I тромесечју 1981. године и Извештај о остваривњу заједничке емисионе и новчане политике и заједничких основа кредитне политике у 1981. години.

Такође су вам достављени закључци скупштина свих република и покрајина као и извештаји Одбора за кредитно-монетарни систем, Законодавно-правне комисије Већа и Комисије Скупштине СФРЈ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије.

Отварам претрес о Завршном рачуну.

Ко жели реч? /*Нико*/

У Извештају поднетом Већу, Законодавно-правна комисија Већа је предложила текст Олуке о потврђивању овог Завршног рачуна коју Веће треба да донесе.

Да ли ко жели реч у вези с предложеном Одлуком? /*Нико*/

Да ли су све делегације сагласне да се Предлог одлуке о потврђивању овог Завршног рачуна утврди у предложеном тексту? /*Сагласне су*/

Пошто смо се сагласили око утврђивања Предлога одлуке, а делегације скупштина република и покрајина имају овлашћење својих скупштина да се у име њих могу изјаснити о предлогу акта о потврђивању Завршног рачуна, то приступамо коначном иизјашњавању.

Молим Делегацију Скупштине СР Босне и Херцеговине да се изјасни да ли је *за?* /*Да*/

---

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ" (Međunarodni ugovori), br. 7 od 23. VII 1982.

---

* Zakon je objavljen u „Službenom listu SFRJ", („Međunarodni ugovori") br. 7 od 23. VII 1982.

Делегација Собрања СР Македоније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Словеније? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Србије? /*Да*/

Делегација Скупштине САП Војводине?/*Да*/

Делегација Скупштине САП Косова? /*Да*/

Делегација Сабора СР Хрватске? /*Да*/

Делегација Скупштине СР Црне Горе? /*Да*/

Пошто су се све делегације изјасниле за, објављујем да је Веће усвојило Одлуку о потврђивању овог Завршног рачуна у предложеном тексту.*

Председник Одбора предлаже да 15. тачку – Предлог закона о измени и допуни Закона о привременом утврђивању јединствене Пројекције платног биланса Југославије за 1982. годину – одложимо за сутра.

Да ли сте сагласни са предлогом? /*Сагласни су*/

Прелазимо на *шеснаесту* тачку дневног реда:

Друштвени договор о организовању и финансирању XIV зимских олимпијских игара 1984. године у Сарајеву

Члановима Већа достављен је овај Друштвени договор који је сагласно члану 195. Пословника Већа припремило Савезно извршно веће.

Такође вам је достављен извештај са седнице Међурепубличког комитета за област финансија, као и извештаји Законодавно-правне комисије Већа и Одбора за финансије. Достављено вам је и писмо Савезне конференције Социјалистичког савеза радног народа Југославије и Организационог комитета XIV зимских олимпијских игара у Сарајеву 1984. године, упућено Скупштини СФРЈ у вези с организацијом ових игара.

Отварам претрес.

Ко жели реч? /*Нико*/

У извештајима поднетим Већу Одбор за финансије и Закондавно-правна комисија Већа предлажу да Веће република и покрајина буде учесник у закључивању овог договора.

Полазећи од овога, предлажем да Веће, у вези с овом тачком дневног реда, усвоји следеће закључке:

Прво, усваја се иницијатива да Скупштина СФРЈ буде учесник у закључивању Друштвеног договора о организовању и финансирању XIV зимских олимпијских игара 1984. године у Сарајеву, и

Друго, Одбор Већа република и покрајина за финансије учествоваће у поступку припреме овог друштвеног договора и после постигнуте сагласности с осталим учесницима, предложити Већу текст овог Договора о коме ће Веће република и покрајина одлучивати на основу сагласности скупштина република и покрајина.

Да ли ко жели реч у вези с предлогом ових закључака? /*Не жели*/

Стављам предлоге закључака на гласање.

Ко је *за* молим да дигне руку? /*Сви*/

Има ли ко *против?* /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило предлог ових закључака.*

Прелазимо на *седамнаесту* тачку дневног реда:

Предлог за именовање заменика председника савезних комитета

Члановима Већа достављен је Овај Предлог који је Скупштини СФРЈ поднео председник Савезног извршног већа. Такође вам је достављено и мишљење Комисије Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

Отварам претрес о Предлогу за именовање.

Ко жели реч? /*Нико*/

Стављам овај Предлог на гласање.

Ко је *за* молим да дигне руку? /*Сви*/

Да ли је ко *против?* /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

---

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ", br. 43 od 23. VII 1982.

---

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ", br. 43 od 23. jula 1982.

Објављујем да је Веће усвојило овај предлог и да је за заменика председника Савезног комитета за законодавство именован мг Милован Бузанцић, досадашњи секретар Информативног центра Скупштине Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, а за заменика председника Савезног комитета за питања бораца и војних инвалида Абдурахим Жури, досадашњи генерални секретар Савеза заједница пензијског и инвалидског осигурања Југославије и Савеза заједница здравственог осигурања Југославије.*

Прелазимо на *осамнаесту* тачку дневног реда:

Предлог за именовање савезног друштвеног правобраниоца самоуправљања

Члановима Већа достављен је овај Предлог који је поднело Председништво Савезне конференције Социјалистичког савеза радног народа Југославије.

Отварам претрес о Предлогу за именовање.

Ко жели реч? /*Нико*/

Стављам овај Предлог на гласање.

Ко је *за* молим да дигне руку? /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило овај предлог и на тај начин за савезног друштвеног правобраниоца самоуправљања именовало Ивицу Чачића, досадашњег генералног секретара Савезног извршног већа.**

Прелазимо на *деветнаесту* тачку дневног реда:

Предлог за избор судија-поротника Савезног суда

Члановима Већа достављен је овај Предлог, који је поднела Комисија Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

Отварам претрес о Предлогу за избор.

Ко жели реч?

Има реч друг Јакић.

ДРАГОЉУБ ЈАКИЋ, *извјестилац комисије Скупштине СФРЈ за избор и именовања:*

Другарице и другови делегати, друже предсједниче, у вези с предлогом за избор судија-поротника Савезног суда, који вам је достављен од стране Комисије Скупштине СФРЈ за избор и именовања, желим да вас обавијестим да је кандидат за судију-поротника из СР Србије др Милан Дукић преминуо.

Према томе, на упражњено мјесто судије-поротника из СР Србије биће предложен нови кандидат за наредну сједницу Вијећа.

У име Комисије за избор и именовања Скупштине СФРЈ, молим Вијеће да прихвати овај Предлог.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли још ко жели реч?

Стављам на гласање предлог о избору судија-поротника, с тим да се подразумева да Предлог под тачком 8. не постоји и да ће се накнадно изабрати тај поротник.

Ко је *за* овај Предлог, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава*? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило у целини Предлог за избор судија поротника Савезног већа, изузев предлога под редним бројем 8.*

Прелазимо на *двадесету* тачку дневног реда:

Предлог за разрешење и именовање заменика савезног јавног правобраниоца

Члановима Већа достављен је овај Предлог који је поднела Комисија Скупштине СФРЈ за избор и именовање.

Отварам претрес о Предлогу.

Ко жели реч? /*Нико*/

Стављам овај Предлог на гласање.

---

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ", br. 43 od 23. jula 1982.

** Isto

---

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ", br. 43 od 23. jula 1982.

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило овај Предлог и на тај начин др Мирка Бесаровића разрешило дужности заменика савезног јавног правобраниоца а др Милана Пака, редовног професора Правног факултета у Београду именовало за заменика савезног јавног правобраниоца.*

Прелазимо на *девети трећу* тачку дневног реда:

Предлог за разрешење дужности члана Савета Федерације

Члановима Већа достављен је Предлог Председништва СФРЈ да се друг Данило Кекић, због одласка на другу дужност, разреши члана Савета Федерације.

Отварам претрес о Предлогу.

Да ли ко жели реч? /*Нико*/

Стављам овај Предлог на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило Предлог Председништва СФРЈ и на тај начин друга Данила Кекића разрешило дужности члана Савета Федерације.**

Прелазимо на *девети другу* тачку дневног реда:

Предлог за избор делегата Скупштине СФРЈ у Савет друштвеног система информисања СФРЈ и именовање чланова тог Савета из реда научних, стручних и јавних радника

Члановима Већа достављен је овај Предлог који је поднела Комисија Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

Отварам претрес о Предлогу.

Ко жели реч? /*Нико*/

Стављам овај Предлог на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће у целини усвојило Предлог за избор делегата Скупштине СФРЈ У Савет друштвеног система информисања СФРЈ и именовању чланова тог Савета из редова научних, стручних и јавних радника.*

Прелазимо на *девети трећу* тачку дневног реда:

Предлог за избор представника и заменика представника Скупштине СФРЈ у Савет енциклопедије Југославије

Члановима Већа достављен је овај Предлог, који је поднела Комисија Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

Отварам претрес о Предлогу.

Ко жели реч? /*Нико*/

Стављам овај Предлог на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило овај Предлог и да је на тај начин за представника Скупштине СФРЈ у Савет енциклопедије Југославије изабран др Тихомир Влашкалић, делегат у Већу република и покрајина, а за његовог заменика др Борис Петковски, делегат у Савезном већу Скупштине СФРЈ.**

Прелазимо на *девети четврту* тачку дневног реда:

Предлог за избор представника Скупштине СФРЈ у Савет Службе друштвеног књиговодства Југославије

Члановима Већа достављен је овај Предлог, који је поднела Комисија Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

Отварам претрес о Предлогу.

---

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ", br. 43 od 23. jula 1982.

** Isto

---

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ", br. 43 od 23. jula 1982.

** Isto

Ко жели реч? /*Нико*/

Стављам овај Предлог на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило овај Предлог и на тај начин изабрало Жарка Драговића, делегата у Већу република и покрајина за представника Скупштине СФРЈ у Савет Службе друштвеног књиговодства Југославије.*

Двадесет пета тачка дневног реда:

Предлог за избор председника и чланова Уређивачког одбора за издавање Информативног билтена и Политичке библиотеке Скупштине СФРЈ из реда делегата у Скупштини СФРЈ

Члановима Већа достављен је овај Предлог, који је поднела Комисија Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

Отварам претрес о Предлогу.

Ко жели реч? /*Нико*/

Стављам овај Предлог на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављуејм да је Веће усвојило предлог за избор председника и чланова Уређивачког одбора за издавање Информативног билтена и Политичке библиотеке Скупштине СФРЈ из реда делегата у Скупштини СФРЈ у предложеном саставу.**

Двадесет шеста тачка дневног реда:

Предлог о именовању председника и чланова Уређивачког одбора Гласила Скупштине СФРЈ из реда делегата у Скупштини СФРЈ

Члановима Већа је достављен овај Предлог, који је поднела Комисија Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

Отварам претрес о Предлогу.

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ", br. 43. od 23. jula 1982.

** Isto

Ко жели реч? /*Нико*/

Стављам Предлог на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило Предлог о именовању председника и чланова Уређивачког одбора Гласила Скупштине СФРЈ из реда делегата у Скупштини СФРЈ у предложеном саставу.*

Двадесет седма тачка дневног реда:

Предлог за избор председника и чланова Уређивачког одбора за издавање Билтена „Југословенска Скупштина" и других публикација Скупштине СФРЈ намењених иностранству из реда делегата у Скупштини СФРЈ

Члановима Већа достављен је овај Предлог, кооји је поднела Комисија Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

Отварам претрес о Предлогу.

Ко жели реч? /*Нико*/

Стављам овај Предлог на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Има ли ко *против*? /*Нема*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило Предлог о избору председника и чланова Уређивачког одбора за издавање Билтена „Југословенска Скупштина" и других публикација Скупштине СФРЈ намењених иностранству из реда делегата у Скупштини СФРЈ у предложеном саставу.**

Двадесет осма тачка дневног реда:

Предлог за избор председника и чланова Уређивачког одбора стенографских бележака са седница Већа Скупштине СФРЈ из реда делегата у Скупштини СФРЈ

Члановима Већа достављен је овај Предлог, који је поднела Комисија Скупштине СФРЈ за избор и именовање.

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ", br. 43. od 23. jula 1982.

** Isto

Отварам претрес о Предлогу.

Ко жели реч? */Нико/*

Стављам овај Предлог на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. */Сви/*

Има ли ко *против? /Нема/*

Да ли се ко *уздржава* од гласања? */Нико/*

Објављујем да је Веће усвојило Предлог за избор председника и чланова Уређивачког одбора стенографских бележака са седница већа Скупштине СФРЈ из реда делегата у Скупштини СФРЈ. *

Можда би могли двадесет девету тачку дневног реда да оставимо за сутра, с обзиром да смо доста дуго радили и завршили све, остао би нам Предлог плана, Извештај и закључци о екстерној ликвидности и 15. тачка дневног реда, везана за привремене мере и девизни биланс. Остале би те три тачке у току сутрашњег дана као и Извештај поводом расправе.

Да ли смо сагласни да данас завршимо рад? */Сагласни су/*

Да ли одбори имају потребе да сутра раде, па да им оставимо више времена ујутру?

Сутра настављамо рад у 10 часова.

(Sednica je prekinuta u 18 časova i 45 minuta)

---

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ" br. 43 od 23. jula 1982.

NASTAVAK SEDNICE VEĆA REPUBLIKA I POKRAJINA

(16. jula 1982. godine u 10 časova i 20 minuta)

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Другарице и другови, настављамо рад.

Прелазимо на *gbagecet gebety* тачку дневног реда:

Предлог плана рада Већа република и покрајина за период септембар-децембар 1982. године

Предлажем да ту тачку сада окончамо и да се потом вратимо на тачке које смо резервисали – Извештај, Екстерну ликвидност и тачку 15. око девизних и платних позиција.

Да ли се слажете да тако наставимо рад? /*Слажу се.*/

Члановима Већа достављан је овај Предлог, који је припремљен сагласно договору председника Већа с председавајућим делегација и председницима радних тела Већа.

Отварам претрес о Предлогу плана.

Ко жели реч? /*Нико*/

Стављам овај Предлог на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против?* /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да је Веће усвојило Предлог плана рада за период септембар-децембар 1982. године у предложеном тексту.

Враћамо се на другу тачку дневног реда.

Ми смо расправљали о Извештају Савезног извршног већа о остваривању Друштвеног плана Југославије за период од 1981. до 1985. године у 1981. и 1982. години и проценама могућности остваривања плана у 1983. години. Преостало нам је да данас утврдимо закључке које је предложио Одбор за друштвени план и развојну политику. Овај Одбор је, у сарадњи с осталим одборима Већа и представницима Савезног извршног већа, након обављене целокупне расправе, припремио Предлог закључака, који је достављен свим члановима Већа.

Отварам претрес о Предлогу ових закључака.

Ко се јавља за реч?

Реч има делегат Кемал Халиловић, известилац Одбора за друштвени план и развојну политику.

KEMAL HALILOVIĆ, *izvestilac Odbora za društveni plan i razvojnu politiku:*

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, Odbor za društveni plan i razvojnu politiku je, na osnovu dogovora predsjednika Vijeća s predsedavajućim delegacija i predsjednicima radnih tijela Vijeća, pripremio prijedlog zaključaka Vijeća republika i pokrajina povodom razmatranja Izvještaja Saveznog izvršnog vijeća o ostvarivanju Društvenog plana Jugoslavije za period od 1981. do 1985. godine u 1981. i 1982. godini s prvom procjenom mogućnosti razvoja u 1983. godini.

Odbor je, u pripremanju prijedloga zaključaka, pošao od ocjena i stavova koji su dati u veoma plodnoj i svjestranoj raspravi na radnim tijelima Vijeća i na Vijeću. Kroz raspravu je ukazano da Izvještaj Saveznog izvršnog vijeća daje realnu ocjenu stanja i osnovnih problema u privredi zemlje, ali je istovremeno istaknuto da nisu dovoljno sagledani svi konkretni uzroci neostvarivanja dogovorene politike na vitalnim segmentima društvene reprodukcije.

Odbor je, predlažući ovakvu koncepciju zaključaka, pošao od činjenice da su mnoge ocjene o dosadašnjem ostvarivanju politike ekonomskog i socijalnog razvoja zemlje i daljim pravcima aktivnosti na razrješavanju postojećih teškoća u privređivanju bile date i na XII kongresu Saveza komunista Jugoslavije. Pošlo se i od toga da će pravci daljeg društveno-ekonomskog razvoja u ovom pe-

riodu biti utvrđeni predstojećim izmjenama i dopunama Društvenog plana, kao i da će mnoga pitanja, koja se odnose na ostvarivanje uslova za suštinsko razriješavanje problema našeg razvoja, biti tretirana u dugoročnom programu ekonomske stabilizacije, koje će ovo Vijeće razmatrati do kraja ove godine.

Prilikom razmatranja Izvještaja u radnim tijelima Vijeća i na Vijeću, delegati su iznijeli izutetno veliki broj korisnih i veoma konkretnih prijedloga, mišljenja i sugestija koje nije bilo moguće u cjelini obuhvatiti ovim našim zaključcima.

Stoga Odbor predlaže Vijeću usvajanje posebnog radnog zaključka kojim bi se obavezalo Savezno izvršno vijeće da data mišljenja i sugestije ima u vidu kod preduzimanja mjera i aktivnosti za što dosljednije ostvarivanje ekonomske politike u ovoj godini, kao i prilikom koncipiranja osnovnih pravaca i modaliteta razvoja u narednoj 1983. godini. Takođe je ocijenjeno da je za otklanjanje suštinskih uzroka privrednih teškoća i stvaranjem uslova za stabilniji durštveno-ekonomski razvoj zemlje potrebna neodložna i efikasna akcija svih društvenih subjekata, usmjerena na odlučno razriješavanje postojećih teškoća, uz istovremeno jačanje odgovornosti svih nosilaca planiranja, od organizacija udruženog rada i njihovih asocijacija, do organa i organizacija na nivou Federacije, za dosljedno ostvarivanje dogovorom utvrđene politike.

Drugarice i drugovi delegati, ispred Odbora za društveni plan i razvojnu politiku, predlažem Vijeću da usvoji predložene zaključke, kako ste ih u pristojnoj formi dobili.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Ко даље тражи реч?

Има реч делегат Родољуб Станић.

РОДОЉУБ СТАНИЋ /СР Србија/:

Другарице и другови делегати, друже председниче, подржао бих предлог закључака, мада сам очекивао да ће у вези с актуелном ситуацијом предлози Одбора за доношење закључака бити нешто конкретнији. Али, то је вероватно израз брзине и наших могућности да данас нешто више о томе кажемо.

Међутим, имам и одређене резерве:

Прво, у тачки 1. каже се „Веће оцењује да нису довољно сагледани сви конкретни узроци таквих кретања, као ни разлози за недоношење, односно неспровођење појединих мера економске политике у овој години". Таква констатација, слажем се с њом, ипак не може да остане потпуно без коментара у закључцима. И, ако за први део те констатације имамо ово што је речено у тачки 2. како је речено, „прихвата", онда не могу да прихватим оно што се односи на разлоге за недоношење, односно неспровођење појединих мера економске политике.

У вези с неспровођењем појединих мера речено је нешто више у тачки 4. где се говори о одговорности, па и то условно могу да прихватим. Јуче сам врло прецизно предложио да се од Савезног извршног већа затражи мишљење о оправданости разлога и евентуалне одговорности носилаца послова за кашњење у доношењу предвиђених мера, да би се на основу тога оценила потреба отварања скупштинске дебате, или расправе у радним телима Већа, како би се отклониле сметње, посебно код закључивања договора и убрзало њихово доношење. Не мислим да то, пошто сам дао сасвим прецизан предлог Већу за одлучивање, може да се укључи у тачку 2. предлога закључака „да Савезно извршно веће узме у обзир...", и све оно што је у дискусији речено.

Молим председника Већа да овај предлог стави на одлучивање.

Даље, у тачки 3. предлога закључака у последњем ставу се каже „истовремено Савезно извршно веће треба заједно са Нацртом резолуције", то је таутологија, па предлажем да се реч „истовремено" брише и да се каже: „Савезно извршно веће треба заједно с Нацртом резолуције", што би било сасвим довољно и јасно. Даље, „достави Скупштини програм мера и активности", што мислим да није могуће. Јер, Савезно

извршно веће с Нацртом резолуције не може да достави Програм, може само да достави Нацрт програма.

Молим представника Одбора да ову интервенцију, нешто језичку, а нешто и суштинску прихвати.

Поред тога, јуче сам врло прецизно предложио, а неки другови делегати, који су учествовали у расправи, то су такође потенцирали, да је крајње време да удружени рад једном на почетку године зна што је могуће прецизније услове у којима ће обављати делатност. То се овим не постиже, па предлажем наставак: „ове мере треба да буду донете заједно с Резолуцијом, а изузетно током првог квартала наредне године". Не инсистирам баш на таквој формулацији, али то је суштина оног што сам предложио. Мислим, с обзиром на оно како сам схватио другови који су о томе говорили, а мислим да је о томе говорио друг Миран Потрч и још неки други другови, да би оваква једна одредница била неопходна.

У вези с тачком 4, где се говори: „Ножно је јачати" а то је последња реченица на трећој страници: „Нужно је јачати одговорност свих друштвених субјеката, самоуправних, државних и друштвених органа и свих радних људи и грађана у циљу стриктног спровођења политике", итд, па се даље говори о друштвеној контроли и правосудним органима итд. Мислим да апсолутно није прихватљиво да радне људе и грађане изједначимо са свим субјектима итд, јер не можемо радне људе и грађане да позивамо на одговорност зато што не спроводимо мере економске политике, а ништа се тиме и не добија, нарочито не због тога што у тачки 5. стоји да ће се залагати за пуну мобилизацију свих друштвених снага у правцу изналажења реалних циљева. Због тога мислим и предлажем да се сви радни људи и грађани, ако је могуће, искључе из стриктног спровововођења, а посебно у неком другом контексту да се то каже, због тога што иза овог следе некакве санкције правосудних органа итд.

У вези са тачком 5. друга реченица каже: „Поред тога потребно је остварити пуну и сталну информисаност радних људи и грађана" итд. Усуђујем се да кажем да мислим да то није могуће. Мало касније ћемо говорити о екстерној ликвидности и вероватно ћемо имати затворену седницу. Не можемо ми обезбедити пуну информисаност радних људи и грађана. Уосталом, да кажем, чак је за делегате у наредном ставу речено „да савезни органи благовремено и потпуно информишу делегате о свим питањима", а „потпуно и пуно" не значи исто. Због тога мисли да нам то није потребно и залажем се да се то на неки други начин исто каже. Могло би се рећи „потпуније и стално". Довољно би било „стално" по мом мишљењу.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Ко жели даље реч?

Реч има Илија Ђукић.

ИЛИЈА ЂУКИЋ, *председник Одбора за питања развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина:*

Другарице и другови делегати, хтио бих да укажем на неке ситније примједбе, на којима не бих инсистирао да се изјасни Вијеће, већ да их Одбор узме у обзир код дефинитивне редакције закључака после наших дискусија овде. Један закључак бих на крају изнио и тражио да се Вијеће опредијели за њега.

Прво, очекивао сам заиста конкретније закључке, после расправе у Одбору за план и развој, гдје смо и ми као предсједници Одбора учествовали и дали низ приједлога. Након тога, јуче се појавио приједлог закључака доста конкретан. Не знам да ли су га погледали сви делегати, имам га ту. Лично сам био, углавном, задовољан с њим. Међутим, кад се састао Одбор који је аутор тих закључака, направио је далеко уопштеније закључке. Избегао је и од конкретне дискусије коју смо имали, и од друге варијанте закључака који су дати. Зашто. Немам објашњења за себе. Зашто, када инсистирамо да будемо ефикасни, да будемо конкретни, да помогнемо разрјешавању проблема да јавност, када се обаве ти закључци, каже – добро је, бар су закључци добри. За ове које усвојимо данас,

неће то рећи, ја то тврдим, а може се о томе и анкета спровести. Може се спровести анкета, када се закључци објаве, о томе шта мисле радни људи о њима. У највећем броју они их неће одобрити јер се понављају познати политички ставови, понавља се оно што су Полазне основе већ рекле, што је Конгрес СКЈ-у рекао, чак боље од тога

Но ја их, с обзиром на вријеме и теснац за прављење нових закључака, из тог обзира не доводим у питање. У преамбули закључака се каже да су закључци прављени на основу расправе вођене на радним тијелима. Та расправа је била далеко конкретнија.

Друго, има неких сатавова које би било добро да се у дефинитивној редакцији мало разјасне, мало се логичније повежу. На примјер, у тачки 1. закључака се каже да Извјештај даје реалну оцјену стања, а у ставу 2. се каже „Вијеће оцјењује да нијесу довољно сагледани сви конкретни узроци таквих кретања, као ни разлози за недоношење, односно неспровођење појединих мјера економске политике". Да ли је могуће утврдити за нешто, без обзира да ли се радило о економици, политици, социологији, култури итд, да једна анализа, или извјештај даје реалну оцјену стања и истовремено тврдити да нијесу сагледани сви узроци и разлози за недоношење мјера итд. То треба измјерити, рећи да даје у неким елементима оцјену стања, а да не даје потпуну оцјену стања. На сличан начин укомпоновати, повезати логиком једну и другу оцјену тако да чине цјеловитост.

Треће, у тачки 4. се каже „Вијеће сматра да се садашње економске тешкоће и проблеми могу превазићи битним јачањем одговорности свих друштвених фактора у отклањању суштинских узрока", а у почетку тврдимо да се не даје оцјена о узроцима. Ми не указујемо на узроке. Ко ће сад те „суштинске узроке" да да и да их отклања? Не даје их потпуно извјештај СИВ-а, ми их не дајемо, а инсистирамо на отклањању. Људи ће се питати – ко ће те суштинске узроке да опише, да истакне, да се постави према њима итд.

Тачка 5. је политички исправна, али тога имамо доста и у конгресним документима и у материјалима ЦК република, ЦК СК Југославије, Социјалитичког савеза и Синдиката; мислим на „мобилизацију радних људи". Нисам против тога, али не видим да морамо ми код конкретних закључака то да ставимо.

Бојим се да ће се радни закључак претворити у формалност. Пратио сам и раније када сам био у оном другом Вијећу, закључке радних тијела. Нормално је, деси се да су закључци опречни, бар по неким питањима. Питао сам другове из СИВ-а – како ви спроводите закључке када ми донесемо став да се усвајају закључци свих радних тијела, а они су опречни? Рекли су ми „како нађемо за сходно, неке и не спроводимо, бацимо их у фиоку". Има и код наших радних тијела опречних закључака, не комплетно, не политички конфронтирано, али, о неким конкретним питањима има опречних закључака. Ми сада кажемо СИВ-у: „ево вам сада то, па ви видите шта сматрате да треба да радите". СИВ онда с правом може да каже себи: „а зашто су ваши /ВРП/ закључци тако неконкретни, кад су радних тијела конкретнији?" СИВ добија сада од нашег Већа једну општу политику коју иначе зна и без ових закључака.

Оно на чему бих инсистирао јесте приједлог у закључцима, који су јуче фигурирали, у односу на проблеме неразвијених. Ја ћу то само прочитати јер је врло кратко, да би се Вијеће опредијелило, јер сматрам да је битно да уђе у закључке – ријеч је о стању у једном великом дијелу наше земље, а не инсистира се ни на чему новом ван наше политике.

Прочитаћу: „да се досљедно спроведу све предвиђене мјере за бржи развој привредно недовољно развијених република и САП Косова, а нарочито да се уредно извршавају обавезе република и аутономних покрајина према Фонду Федерације за кредитирање бржег развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина, као и обавезе по основу неоствареног обима удруживања рада и средстава организација удруженог рада из цијеле земље, с организацијама удруженог рада из привредно недовољно развијених република и САП Косова".

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Ко даље жели реч?

Да ли има још примедби, да их саслушамо, па онда да дамо реч известиоцу Одбора?

Пошто нема више примедби, има реч делегат Кемал Халиловић.

KEMAL HALILOVIĆ, *izvestilac Odbora za društveni plan i razvojnu politiku:*

Drugarice i drugovi delegati, kako smo se na Odboru dogovorili, pokušao sam u uvodnim napomenama da kažem od čega smo pošli i zašto smo baš ovakav koncept zaključaka predložili Vijeću. Ne znam da li ima potrebe da to ponavljam.

Što se tiče datih primjedaba mislim da, a imam i ovlašćenje od Odbora, možemo da prihvatimo redakcijske primjedbe, radi jasnoće izlaganja, kao i primjedbe ako je neka riječ suvišna i slično.

Ako Vijeće i delegati insistiraju da se neke suštinske stvari u zaključcima promjene, molim da se te primjedbe otkucaju i da održimo ponovnu sjednicu Odbora, da bismo takve primjedbe razmotrili i podnijeli izvještaj Vijeću. Ovo predlažem jer ima i drugih različitih prijedloga koji su vrlo konkretni. Mi smo željeli da sve te primjedbe, na neki način, usaglasimo ovim radnim zaključkom.

Dobro su drugovi ovdje iznijeli da ima i takvih primjedaba i prejedloga koji su među sobom na neki način, nesaglasni a naišli smo i na takve kada smo juče na Odboru raspravljali, za čije bi usvajanje trebalo sprovesti čitavu proceduru usaglašavanja. Prema tome, nismo bili u mogućnosti da idemo sada taksativno i da nabrajamo jedno po jedno. Primjera radi, oko nerazvijenih je postojao dobar zaključak, no nije to jedini. Složili smo se da unesemo jednu tačku koja bi govorila o odgovornosti i dosljednom sprovođenju i politike, i mjera, i zakona po svim pitanjima. Mislili smo da je to moguće, a, ako bismo izdvojili samo nerazvijene, onda treba govoriti i o devizama itd. To bi bilo mnogo više teksta.

Iz svih tih razloga sam i dao ovo dopunsko objašnjenje.

Moj bi bio prijedlog, ako se insistira na suštinskim izmjenama, da nam se da mogućnosti da sazovemo sjednicu Odbora i da ih razmotrimo.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Чули смо мишљење известиоца Одбора.

Како мишљење имају остали делегати?

Две су могућности дате:

прва је да идемо на даље проширивање и конкретизацију закључака,

а друга је, опредељење које је Одбор изнео да у неким општим тачкама то на неки начин апсолвирамо. Има једно питање које, мислим, заслужује пажњу. Известилац Одбора Халиловић о њему није ништа рекао.

Делегат Станић је и јуче у дискусији, као и данас, поновио то да треба да се утврди један посебан закључак о томе зашто Савезно извршно веће касни с овим предлозима, где су, и какве су мере предузете као и одговорност оних који не извршавају своје обавезе тако да о томе СИВ поднесе извештај Већу. Ја сам тако схватио и јучерашњу дискусију и његову данашњу интервенцију.

Ми смо јуче све то имали у виду те смо покушали да Одбору кажемо да се о томе говори у тачки 1. овог закључка. Друг Станић је сада то овде интерпретирао и мисли да то није то. Треба прво да видимо око тог питања. То може да буде и посебна тачка ако се на томе сложимо или посебан закључак, мимо ових закључака. Није важно да ли је посебна тачка у овим закључцима или посебан закључак. Битна је суштина. Хоћемо ли такав закључак формулисати? Да ли можемо, и да ли треба? Мислим да овде треба да чујемо и мишљење Савезног извршног већа, те да покушамо и око тога да се договоримо. Вероватно, ако се сложимо да идемо на такав закључак, Одбор то треба да формулише.

KEMAL HALILOVIĆ, *izvestilac Odbora za društveni plan i razvojnu politiku:*

Upravo smo o tom prijedlogu druga Stanića raspravljali, pa smo, pored ostalog, tražili konkret-

niji prijedlog. Mi smo dobili sve informacije i izvještaje Saveznog izvršnog vijeća o sprovođenju III dela Plana. Tamo je stajalo sve – kako je išla metodologija, izvršavanje i neizvršavanje itd.

Ako se misli još na nešto drugo, moramo biti određeniji.

Kao delegati mi smo dobili, na osnovu zaključaka delegacija i pojedinih odbora i dopunski izvještaj Narodne banke. I to je neki dokument koji govori da li nešto ide ili ne ide, i zašto ne ide, nismo se oglušili o prijedlog druga Stanića. Ne vidim razlog zbog čega se to postavlja. Normalno da nismo kao Odbor to predvideli.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Поновићу шта је Станић предложио:

„да се затражи мишљење од СИВ-а о оправданости разлога и евентуалној одговорности носилаца послова за кашњење у доношењу предвиђених мера да би се" ... итд. То је сасвим конкретно.

Да ли може тако директно да уђе у тај закључак и да се онда тражи тај извештај? Може да буде и онако као што сте ви у Одбору предложили. Само, то је ипак нешто друго и није у основи то. Али, да видимо шта хоћемо сада. Мислим да би добро било да се неко од другова из Савезног извршног већа изјасни око овога, ако може и ако жели.

ZVONE DRAGAN, *potpredsednik SIV-a:*

Drugarice i drugovi delegati, mislim da je zahtev druga Stanića veoma značajan, jer šire i detaljnije traži odgovor na pitanje zašto i ko je odgovoran da pojedine mere i akti koji su predviđeni Programom za ostvarivanje Rezolucije za ovu godinu nisu blagovremeno doneti.

Danas smo na sednici SIV takođe razmatrali Nacrt ovog izveštaja i smatrali da nema nekih bitnih primedbi i sugestija. Ali, kad se već u Veću ponovo pokreće to pitanje, onda moramo doći do kraja.

Prvo, Savezno izvršno veće je tekuće informisalo Skupštinu i ranijeg sastava, a i ovaj sastav, o tome kako se ne donose mere i akti za sprovođenje Rezolucije i zadaci iz III dela Društvenog plana Jugoslavije. O obavezama iz III dela Društvenog plana Jugoslavije smo čak u tri navrata u poslednjih šest meseci detaljno informisali – dokle se došlo, gde su razlike, zašto se kasni, kod kojih subjekata i nivoa se kasni i sl. a u vezi sa programom mera i aktivnosti, dali smo pregled uz Majsku analizu, mada se slažem da je nedovoljno konkretno, rečeno kod svih mera i akata, zašto neki akt nije bio donet, a još manje ko je odgovoran.

Ovaj zahtev je u osnovi opravdan, i mislim da ga treba prihvatiti, ali treba da preciziramo šta je domet odgovornosti, odnosno šta je zadatak Saveznog izvršnog veća, u okviru njegovih prava i ovlašćenja. U ekspozeu 17. juna naveo sam da smo od 90 mera i akata, što je bilo predviđeno programom za ostvarivanje Rezolucije i pratećih dokumenata za ovu godinu, do 15. juna doneli, usaglasili 55, da je ostalo 35, među njima i veoma značajnih. Tom prilikom sam upozorio šta je ostalo otvoreno, nedoneseno itd. To je sigurno jedan od bitnih uzroka – jer se sada traže uzroci – za stanje u kome smo sada. To je nesporno tačno, to je i mišljenje Saveznog izvršnog veća, ali to je van ovih dopunskih mera, donetih u maju, junu, julu itd. To je još iz programa iz prošlog decembra, odnosno januara, koje smo utvrdili za ostvarivanje Rezolucije, kada smo doneli Rezoluciju za ovu godinu. Reč je o dve kategorije mera i akata:

Prva kategorija su mere i akti koji su doneti, da li blagovremeno, ili sa zakašnjenjem, ali su doneti, i ne sprovode se, ili se veoma loše sprovode (od Zakona o nafti do nekih najnovijih zakona iz oblasti spoljne likvidnosti). Mislim da smo za te mere i akte delimično dali informaciju, ali tu informaciju možemo još upotpuniti. Dakle, SIV treba da da mišljenje, u okviru svojih prava i dužnosti, koje se od donetih mera i akata, koji su na snazi, ne izvršavaju, ili se delimično izvršavaju i zašto se ne izvršavaju. To je jedno.

Drugo, u vezi s ovom na čemu drug Stanić izričito insistira, u odnosu na one mere i akte koji nisu doneti ni do današnjeg dana, to samo pogoršava situaciju. Tu moramo precizirati šta se izričito, direktno traži od SIV-a, za koje kategorije

akata se traži mišljenje i zašto.

Od ovih 35 akata i mera – govorim mera i akata, zbog toga što su jedno državne, interventne mere, a drugo su dogovori, sporazumi itd. i ima najmanje osam nivoa nadležnosti. Prvo su akti Skupštine SFRJ, koji se usvajaju uz saglasnost skupština republika i pokrajina, ili u Saveznom veću. Tu ima nekih koji su još uvek u proceduri usaglašavanja, stvari se odlažu itd. Drugo su akti i mere koje SIV donosi uz saglasnost nadležnih organa republika i pokrajina. Treće su akti koje SIV donosi u vlastitoj nadležnosti, četvrto su akti koje donose savezni organi direktno i za koje oni odgovaraju. Peta kategorija su akti koje treba da donesu republike i pokrajiine kako je bilo dogovoreno uz Rezoluciju, a neki od njih, pogotovu u nekim republikama i pokrajinama, još do današnjeg dana nisu doneti.

Šesto su dogovori koji treba da se usaglase, ili sporazumi u okviru Komore, u okviru opštih udruženja, u okviru udruženja banaka Jugoslavije, u okviru samoupravnih interesnih zajednica itd.

Zbog toga predlažem da, s aspekta odgovornosti, ne bacimo sve u isto bure. Mislim da se s pravom traži odgovornost, da SIV da mišljenje veoma konkretno, konkretnije nego do sada u ovim informacijama, u odnosu na mere i akte – šta je direktna odgovornost SIV-a, pored drugih partnera, naravno ne samo SIV-a, ali je sigurno neposrednija odgovornost SIV-a, koji ili predlaže kao osnov za usaglašavanje, ili sam usmerava čitavu aktivnost saveznih organa itd.

Možemo dati i mišljenje zašto neka republika nije ni do današnjeg dana donela neki propis. Ali, ipak mislimo da za ovu kategoriju akata ne bi bilo loše da Privredna komora Jugoslavije, u saradnji s Udruženjem banaka, sizovima itd. da informaciju šta je s dogovorima i sporazumima koji bi već odavno morali da budu raščišćeni, usaglašeni. Ako nije moguće učiniti, da se da informacija o tome. Iluzija je misliti da će biti neki sporazum donet ako smo dvanaest puta pokušali da se on usaglasi, a od toga nije bilo ništa. Treba da znamo gde smo kod pojedinih sporazuma i dogovora.

Zatim, republike i pokrajine, odnosno njihove delegacije, treba direktno da kažu zašto pojedine mere i akti nisu bili doneti u okviru republika i pokrajina, a o njima smo se zajednički u Federaciji dogovorili i uvrstili ih u Program mera i aktivnosti za sprovođenje Rezolucije za ovu godinu.

Zbog toga, mi ne odbacujemo ovaj zahtev, samo bismo molili, ako se budu dopunjavali zaključci, da se da formulacija jasno i diferencirano, s aspekta prava i odgovornosti SIV-a, a i u odnosu na prava i odgovornosti drugih subjekata koji su nosioci odgovornosti za donošenje pojedinih mera, odnosno akata.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Има реч делегат Станић.

РОДОЉУБ СТАНИЋ /*СР Србија*/:

Другарице и другови делегати, друже председниче, мислим да је ово што је сада изнео друг потпредседник СИВ-а сасвим коректно дато.

Ја сам се служио прегледом који смо добили као прилог уз Извештај доношења мера и активности за спровођење мера економске политике. Када смо тај програм мера утврђивали, адресати су били различити: Заједница за цене, на пример, требало је да утврди критеријуме за већи утицај светских цена итд. То је све тачно, али ми смо донели Програм мера.

Ако СИВ сматра, како сам разумео, да не би било коректно да он даје мишљење о томе зашто у Савезној заједници за цене није урађено то што је требало да буде урађено, спреман сам да се, предлог који сам дао утолико поправи, али, онда бих га проширио. Молио бих да се сложимо да адресати који су у Програму мера дати дају мишљење о томе. То би било прво.

Уколико, мада ја то нисам нашао и ако нисам добро видео, у овом прегледу има мера где су се републике и покрајине обавезале /мислим да је сасвим нормално/ да ми као делегације преузмемо на себе да то у републикама видимо. То нисам видео, али, молим, то треба да учинимо.

Нисам мисло само то. Врло прецизно из

текста произлази да ово питање постоји не само са становишта одговорности већ да се евентуално отвори расправа у Већу или у радним телима Већа и да се помогне да се на пример, договори заврше. Ту је тежиште ствари, друже председниче.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Реч има делегат Миран Потрч.

MIRAN POTRČ *(SR Slovenija):*

Podržao bih predlog druga Stanića da se, vezano za obrazloženje koje je dao potpredsednik drug Zvone Dragan, utvrdi jedan precizan zaključak u kome se traži ne samo od Saveznog izvršnog veća već i od drugih nosilaca konkretnih obaveza u Programu mera u roku za koji ćemo se dogovoriti, a mislim da ne bi trebalo da bude kasnije od septembra, dobijemo konkretne informacije o tome koji su razlozi zbog čega pojedine mere nisu donete zajedno s procenom gde su bila razmimoilaženja, što znači po sadržaju i po nosiocima usklađivanja, i kakva je ocena, da li postoji mogućnost, jer neke mere su bile predviđene da važe samo u ovoj, a neke i kasnije, da se dobije ocena da li postoji mogućnost i u kom pravcu daljeg rada da bi se ipak te mere što pre donele. To je jedno.

Drugo, s obzirom, po mom mišljenju, na opravdano upozorenje druga Zvone Dragana da nije stvar samo u tome da mnogi akti nisu doneti, već i u tome da su neki akti doneti zajedno s Rezolucijom, a da i sama Rezolucija predstavlja akt koji daje konkretne obaveze nosiocima odlučivanja da je sprovode, pa bi bilo dobro da naš zaključak proširimo i s obavezom da se u istom roku konkretnije informiše koji su razlozi sa nesprovođenje pojedinih dogovorenih mera.

Da bi bio precizan, razmišljam, na brzinu, o pet elemenata koje bi takav izveštaj trebalo da sadrži.

Prvo, ocenu opravdanosti mera, odnosno opredeljenja. Da li je ono što je i kada doneseno i danas još uvek realno i da li se može očekivati da daje efekte koji su u toj meri bili predviđeni.

Drugo, sasvim konkretno stanje u nesprovođenju, što za mene znači – ko po subjektima, a ne znači svaka osnovna organizacija, ili bliže locirano po granama, delatnostima, republikama, grupacijama, pokrajinama, interesnim zajednicama i ne znam šta, ko sve ne sprovodi mere i gde su razlozi da je onda stanje u proseku zemlje ovakvo. Znači, ne samo prosek, već konkretnije gde.

Treće, da se da ocena zašto se što se donese ne sprovodi. Mislim, a to sam juče i u diskusiji rekao, može to biti stvar materijalne nemogućnosti, može biti mera koja nije bila prilagođena situaciji, a može biti sasvim subjektivna neodgovornost, zato treba o tome dati pravu ocenu, jer su dalje akcije onda različite.

Četvrto, da se istovremeno kaže koje. će aktivnosti ili mere biti potrebne da bi se ono, što će, po oceni SIV-a u izveštaju biti rečeno kao dobro da se treba nastaviti, koje će aktivnosti i mere biti preduzete da se to stvarno i ostvari.

Peto, ako se oceni da nešto nije realno iz bilo kog razloga, da se daju dodatni predlozi u kom pravcu će se raditi da bi se opredelio drugi cilj ili drugi metod da bi se ipak ostvarili ciljevi koje smo sebi postavili.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли, друже Халиловићу, желиш да коментаришеш ово?

Ово што је друг Потрч изнео знатно мења ситуацију и конституисање самих закључака. Може ли то ићи и овако, или као посебан закључак? Радни закључак у том смислу може да се допуни.

Мислим да смо ми око овог става који је Станић покренуо, после расправе и изјаве потпредседника СИВ-а могли конституисати један посебан закључак /не у оквиру тачке 1./, где би се проширило то, не само на одговорност коју има СИВ, већ и на оне који су актери у спровођењу, или неспровођењу економске политике. Треба видети како тај закључак дати, како га формулисати.

KEMAL HALILOVIĆ *(SR Bosna i Hercegovina):*

Predlažem da se Odboru da mogućnost da razmotri sve ove prijedloge i sugestije.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Ако смо се разумели, најбоље је да ми дамо Одбору могућност да размотри све сугестије, нарочито овај први проблем који смо заједнички продискутовали и да поднесе допуну ових закључака, па да онда то усвојимо. Док они раде, ми можемо да пређемо на следећу тачку.

Треба и поводом прве тачке да се договоримо. Постоји и други радни закључак. Поводом Извештаја сви имамо закључке, као радне закључке Одбора за економске односе с иностранством. О њима нико није ништа говорио.

Да ли има примедби на те радне закључке?

Да ли сматрамо да су ови радни закључци, које предлаже Одбор за економске односе с иностранством, добри? Ако нема примедби на ове закључке, онда ћемо, када дођемо до изјашњавања о укупним закључцима, гласати посебно и о овом закључку.

KEMAL HALILOVIĆ *(SR Bosna i Hercegovina):*

Suština je u tome da se od SIV-a kao i od drugih saveznih organa i organizacija traži razlog što se predviđene mere do sada nisu donijele.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Прелазимо на следећу, *четврту* тачку дневног реда:

Предлог закључака о актуелним питањима екстерне ликвидности земље

Након обављене расправе на прошлој седници Већа о актуелним питањима екстерне ликвидности земље, Одбор за економске односе с иностранством, припремио је предлог закључака који су достављени свим члановима Већа.

Поред ових закључака и раније достављених материјала о овим питањима, члановима Већа су достављени одговори на питања делегата која су постављена на седници Одбора за кредитно-монетарни систем 8. јуна о.г. и Одбора за економске односе с иностранством 16. јуна ове године, као и допуна Информације Народне банке Југославије о проблемима екстерне ликвидности у 1982. години с писмом Савезног извршног већа у коме су садржане оцене овог Већа усвојене поводом тог разматрања.*

Прелазимо на *петнаесту* тачку дневног реда:

Предлог закона о измени Закона о привременом утврђивању јединствене пројекције платног биланса Југославије за 1982. годину и јединствене пројекције девизног биланса Југославије за 1982. годину

Члановима Већа достављен је Предлог овог закона који је на основу Одлуке Председништва СФРЈ поднело Савезно извршно веће. Такође вам је достављена и Одлука Председништва СФРЈ, као и Извештај Одбора за економске односе с иностранством.

Отварам претрес о Предлогу закона.

Ко жели реч?

Има реч делегат Мирко Жлендер.

MIRKO ŽLENDER *(SR Slovenija):*

Druže predsedniče, drugarice i drugovi, Predlog zakona o izmeni Zakona o privremenom utvrđivanju jedinstvene projekcije platnog bilansa Jugoslavije za 1982. godinu i jedinstvene projekcije deviznog bilansa Jugoslavije za 1982. godinu,

---

* Materijali i izlaganja u vezi s ovom tačkom dnevnog reda mogu se koristiti u Službi za informativno-dokumentalističke poslove u skladu s Poslovnikom o zajedničkom radu veća i Poslovnikom Veća republika i pokrajina

koji vam je dostavljen, otklanja potvrđenu grešku u vezi s udelom SR Bosne i Hercegovine u procenjenom deviznom prilivu, po osnovu izvođenja investicionih radova u inostranstvu u 1981. godini, u iznosu od 123 miliona dolara, s tim da se pozicije drugih republika i autonomnih pokrajina za odgovarajući iznos povećavaju.

U vezi s tom korekcijom, Delegacija SR Slovenije nema primedbi. Međutim, druga promena u ovom Predlogu zakona koja proizlazi iz tačke 11 – Privremene mere, nije prihvatljiva i to iz sledećih razloga:

Prvo, iako je postignuta politička saglasnost i saglasnost u radnim telima ovog Veća, pa i u drugim organima Federacije da je potrebno eliminisati deficit u Platnom bilansu za 1982. godinu, zbog nemogućnosti finansiranja tog deficita, SIV u svom predlogu ovo nije učinio.

Drugo, korekcije koje sadrži ovaj Predlog u vezi uvoza nisu prihvatljive jer se, ustvari, distribuira još više pravo na uvoz nego što je to bilo u Privremenoj meri.

Treće, kriterijumi za određivanje uvoznih prava su ostali nepromenjeni. Još u toku usaglašavanja Projekcije platnog bilansa Jugoslavije za 1982. godinu zalagali smo se za to da se kroz instrumentarij omogući veći uvoz onima koji maksimalno povećavaju izvoz na konvertibilno područje. To se tada nije prihvatilo, a ne prihvata se ni sada. Još uvek se dozvoljava nesrazmerno povećanje uvoza s konvertibilnog područja i onima koji izlaze na klirinško područje, iako je na tom području pozitivni saldo premašio čak 10 miliona dolara.

Četvrto, Delegacija ponovo ukazuje na nerealnost deviznog bilansa koji ne vodi računa o deviznim tokovima, već automatski preuzima tokove platnog bilansa. Zbog toga je tretman suficita i deficita, odnosno njihovog usklađivanja nerealan, a što ustvari pogoršava deviznu likvidnost pojedinih republika i pokrajina.

Pošto u ovom Predlogu zakona SIV nije uzeo u obzir sadašnje realno stanje i realna moguća kretanja u sektoru ekonomskih odnosa s inostranstvom to čini ovaj Predlog, koji je pred nama, neprihvatljivim.

Imajući u vidu da je predlog akta dostavio dan uoči sednice Veća, Delegacija nije imala nikakve mogućnosti konsultacije, niti je Skupština SR Slovenje mogla zauzeti svoj stav. Zbog toga, Delegacija Skupštine SR Slovenije ne može glasati za ovaj predlog, već predlaže da SIV Skupštini SFRJ dostavi na usaglašavanje novi tekst Projekcija koje će uzeti u obzir realne tokove na sektoru ekonomskih odnosa s inostranstvom.

Da bismo ovu situaciju prevazišli, Delegacija Skupštine SR Slovenije predlaže Veću republika i pokrajina, s obzirom da su se u toku rasprave na Odboru za ekonomske odnose s inostranstvom sve delegacije složile da se otkloni tehnička greška u poziciji SR Bosne i Hercegovine, da se glasanje o ovom predlogu odloži i da se da mogućnost Saveznom izvršnom veću da u toku ove sednice predloži novi tekst Predloga zakona o izmeni Zakona o privremenom utvrđivanju jedinstvene projekcije platnog bilansa Jugoslavije za 1982. godinu i jedinstvene projekcije deviznog bilansa Jugoslavije za 1982. godinu, koji bi otklonio samo tehničku grešku u platnobilansnoj poziciji SR Bosne i Hercegovine u iznosu od 123 miliona dolara kao i da se u odgovarajućim iznosima izvrše korekcije u platnobilansnim pozicijama drugih socijalističkih republika i autonomnih pokrajina.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли даље да дискутујемо или да се Савезно извршно веће изјасни по предлогу који је Делегација СР Словеније сада изнела? Можемо и другачије, да се дискутује и чују мишљења других делегација, па да се опет Савезно извршно веће изјасни о овом предлогу.

STIPE TOJČIĆ *(SR Hrvatska):*

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi, Delegacija Sabora SR Hrvatske smatra opravdanim da se u platnobilansnoj poziciji SR Bosne i Hercegovine ispravi greška do koje je došlo prilikom izrade Platnog bilansa za 1982. godinu.

Međutim, predloženi dokument sadrži izmene u platbobilansnim pozicijama socijalističkih re-

publika i socijalističkih autonomnih pokrajina koje nisu samo rezultat ispravke greške u platnobilansnoj poziciji SR Bosne i Hercegovine.

Delegacija želi izraziti nezadovoljstvo s načinom rada SIV-a u vezi s predlaganjem ovog dokumenta koji je prema zaključku tačke 11. Zakona o privremenom utvrđivanju platne bilance za 1982. godinu, na koju se SIV poziva, trebalo izraditi u toku siječnja ove godine. U međuvremenu stvarni tokovi kretanja izvoza i uvoza robe i usluga su nedvojbeno pokazali da je Odluka o platnoj bilanci za ovu godinu nerealna što je i SIV prihvatio, radi čega je u postupku izrade nova platna bilanca, pa nije jasno zašto se sada ulazi u izmjenu platnobilancnih pozicija republika i pokrajina izvan onih izmjena koje zahtjeva ispravka greške platnobilancne pozicije SR Bosne i Hercegovine.

Pored toga, SIV treba da ima u vidu da je ovo novi delegatski sastav, pa je nedozvoljivo da se dan prije sjednice Vijeća dostavi u proceduru i donošenje dokumenta o kojem Delegacija (bez obzira što se donosi po posebnom postupku) ne može izvršiti ni minimalne konsultacije, a u njega su inijete veće izmjene od onih koje su zahtjevale ispravke greški platnobilancnih pozicija SR Bosne i Hercegovine.

Mogu na kraju reći da podržavamo prijedlog koji je iznijela Delegacija SR Slovenije.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Ко даље жели реч?

Ми из извештаја који смо добили знамо ставове делегација. Вероватно нема потребе да сада, сем ако нема нових ставова и оцена, то понављамо.

Можда би најбоље било да се Савезно извршно веће изјасни о датом предлогу.

Реч има друг Змијаревић.

ANTE ZMIJAREVIĆ, *zamenik generalnog direktora Saveznog zavoda za društveno planiranje:*

Drugovi, s obzirom na diskusiju, posebno delegata Stipeta Tojčića, kao i na neke napomene delegata Mirka Žlendera, moram da kažem nekoliko stvari. Izvinjavam se što ću oduzeti vrijeme da bih dao neka objašnjenja. Mislim da to moram reći radi kvalifikacije i rada SIV-a i organa koji su ovdje pomenuti.

Prvo, moram da vas podsjetim na sve teškoće i probleme koji su bili prilikom usaglašavanja ovog dokumenta, pa u vezi s tim i kako je došlo do ovoga, da tako kažem, neprijatnog posla. Smatram da to mora da se kaže, jer je riječ o nesporazumu. Sada se govori o tome da ispravimo, da tako kažem, tehničku grešku kod Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, da se drugo ništa ne mijenja. Nije takav zaključak bio Vijeća republika i pokrajina iz decembra. Toga se drugovi u Odboru sjećaju. Zbog toga se izvinjavam što moram da dam objašnjenje u vezi sa tom greškom za Socijalističku Republiku Bosnu i Hercegovinu. Konkretnije o toj stavki prihoda u 1981. godini koja se odnosi na izvođenje investicionih radova u inozemstvu, bilo je nekoliko različitih podataka. Jednom je Narodna banka izišla s tvrdnjom da su podaci tačni. Drugom prilikom je tvrdila da je greška za nekih 150 i nekoliko miliona dolara, pa su na osnovu toga druge delegacije imale primjedbe i na pouzdanost ovih podataka, a imale su primjedbe i na ocjene te osnovice za 1981. godinu kod drugih republika i pokrajina.

Napominjem da smo to radili 29. decembra 1981. godine, da smo tada raspolagali podacima o nerobnom deviznom prilivu zaključno s oktobrom 1981. godine, a o deviznom prilivu od izvoza robe s 20. decembrom 1981. godine.

Pošto je cijela konstrukcija napravljena na način na koji se inače rade ove pozicije, hoću da kažem svoje lično mišljenje: ona predstavlja „kulu od karata", pošto je cijela konstrukcija zasnovana na nekim pretpostavkama. Onda je u Odboru rečeno da se provjere svi podaci za 1981. godinu. Zbog toga je i došlo do toga da podatke treba provjeriti i precizno je napisano: „Savezno izvršno vijeće, na osnovu provjerenih podataka nadležnih saveznih organa za 1981. godinu i na osnovu kriterija primijenjenih u izradi ove Odluke, u toku januara 1982. godine predložiće izmjene i dopune u projekciji platne bilance i devizne bilance i platnobilancnih i deviznobilancnih pozi-

cija republika."

Prema tome, ovaj zaključak je dosta precizan, tako da se na osnovu provjerenih podataka o izvršenju platnobilancnih pozicija za 1981. godinu primjene kriteriji koje je utvrdila ili se o njima, na neki način, saglasila Komisija za probleme ekonomske stabilizacije pri saveznim savjetima, jer ni u Skupštini, ni u Odboru, o tim kriterijima nije mogla biti postignuta prethodna suglasnost.

Na osnovu toga je urađen ovaj materijal koji je doslovno pošao od tačke 11. Odluke utvrđene zakonom kao privremena mjera. U okviru toga je ispravljena i greška kod Bosne i Hercegovine, koja se kasnije pokazala da je iznosila 123 miliona dolara i koja je u ovome prijedlogu akceptirana.

U januaru mjesecu Odluka nije podnesena (ovo što kaže delegat Stipe Tojčić, s obzirom na njegovu formulaciju, na nezadovoljstvo radom SIV-a), već je podnesena u mjesecu martu. Mislim da može da stoji kritika zašto nije Odluka data u januaru. Ali, moram da kažem da ni Odbor za ekonomske odnose s inozemstvom nije usvojio stručnu argumentaciju da se to u januaru ne može podnijeti. U januaru se nije raspolagalo tim podacima.

Prema tome, ovo napominjem i zbog toga jer su često naši zaključci nerealni. Znamo kakav nam je statistički sistem. Zahtijevati da se Prijedlog odluke podnese u toku januara, a podaci na osnovu kojih se treba taj prijedlog uraditi mogu se dobiti tek krajem februara – nije realno. Zbog toga mora doći do ovakvih nesporazuma.

Zbog ove situacije mogu da izjavim, s obzirom da ovdje imamo precizan stav Predsjedništva SFRJ, da se o ovome donese odluka, da Savezno izvršno veće ostaje pri Prijedlogu zakona koji je pred vama.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли још ко жели реч?

Пошто нико из других делегација не жели да узме реч, то значи да се остаје код ставова који су у Извештају. Нама преостају само сада да се по посебном поступку изјаснимо гласањем.

Савезно извршно веће остаје при свом предлогу. Друге делегације остају при подршци Предлога закона који даје Савезно извршно веће. А нама остаје да се изјаснимо гласањем.

ANTUN BUBIĆ *(SR Hrvatska)*:

Druže predsjedniče, drugarice i drugovi delegati, imamo ovdje pred sobom dva konkretna prijedloga, prijedloga dve delegacije kako da se prevaziđe stari problem priznat od strane svih, gdje smo od početka bili jedinstveni i vrlo odlučni da se ispravi greška u platnobilancnoj poziciji SR Bosne i Hercegovine. Kamo sreće da smo za ispravljanje ovih grešaka imali toliko spremnosti i jedinstva. Prema tome, to nije sporno.

I jučer ste iz Izvještaja Odbora za ekonomske odnose s inozemstvom vidjeli da su, isto tako, sve ostale delegacije bile za to da se greška ispravi u platnobilancnim pozicijama SR Bosne i Hercegovine, da se ide na redovnu proceduru, na postupak usaglašavanja Zakona o izmjenama i dopunama platnog i deviznog bilanca. Ovo što smo sada slušali od predstavnika Saveznog izvršnog vijeća druga Anta Zmijarevića, to je sve tako, ali ipak proceduralno nije tako, jer kada smo 29. decembra prošle godine izglasali ovaj Zakon o privremenim mjerama platnog i deviznog bilanca, donijeli smo i odgovarajuće zaključke, realne ili nerealne, koji nisu ostvareni kako je bilo predviđeno.

Drugo, mislim da nije dato neograničeno ovlaštenje i pravo, ni predlagaču, ni drugima time što je rečeno da treba uzeti točne, odnosno realne podatke za cijelu 1981. godinu. Kada bismo samo to gledali, ne bismo imali nikakvih potreba za usaglašavanjem, a mi smo ostavili mnogo otvorenih pitanja. Kažem, mi, zbog toga što sam bio u prošlom sazivu član Odbora za ekonomske odnose s inozemstvom i vrlo dobro poznajem cijelu hronologiju kako su te stvari tekle. Nikada nismo očekivali po tom zaključku da će se bitno mijenjati stavke u platnobilansnim pozicijama republika i pokrajina, a to se sada događa. Na primjer, za udruženi rad SR Hrvatske u projekciji je predviđen suficit od 834 miliona dolara. Ovaj novi prijedlog nudi suficit od 668 miliona dolara. Prema tome, bitna je razlika. U drugim republikama i autonomnim pokrajinama, ili je povećan

suficit, ili je smanjen deficit, tako da su nastale bitne promjene o kojima je trebalo povesti postupak usaglašavanja.

Radi toga mi smatramo, dok je, s druge strane, dat prijedlog da se ide na usaglašavanje već početkom septembra, nisam čuo ni jedan valjani razlog zbog čega bi to trebalo sada donijeti, odnosno potvrditi ovu izmjenu i dopunu Zakona o platnom i deviznom bilancu i platnobilancnim pozicijama. Ako to treba za nekog drugog, onda nam to treba reći. Nama, odnosno udruženom radu, ovako to ne treba, niti ovoj delegatskoj Skupštini, da se preskače jedna vrlo ozbiljna faza usaglašavanja, gde se nismo nikada mogli, ne zato što nismo hteli, već zato što objektivna situacija nije dopuštala da se može postići potpuna suglasnost svih republika i pokrajina.

Prema tome, ni sada nemam iluziju da ćemo mi to lako usaglasiti, sve zavisi od tekućih privrednih kretanja i od ostvarivanja i popravljanja naše vanjske likvidnosti, ostvarivanja većeg izvoza i otuda deviznog priliva, itd.

Predlažem da se stavi najpre na glasanje Prijedlog Delegacije SR Slovenije, koga podržava Delegacija SR Hrvatske, da se na današnjoj sjednici mijenja privremeni Zakon o platnom i deviznom bilancu, čime će se ispraviti greška u platnobilancnoj poziciji Bosne i Hercegovine, a drugi deo zakona da se stavi u redovnu proceduru, jer nisu vršene nikakve konsultacije. Otuda mi negodujemo i izražavamo nezadovoljstvo što smo prekjučer dobili tako važan materijal, tako važno pitanje o kome bi danas trebalo da odlučujemo. To, mislim nije u redu, a ne treba da bude ni praksa za ubuduće.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Другови, по Пословнику, не можемо да прихватимо овај предлог. То смо могли да уважимо код утврђивања дневног реда, па евентуално да имамо две тачке.

Имамо конкретан Предлог закона. Уврстили смо га у дневни ред, по Пословнику можемо се изјашњавати само о њему. По Пословнику СИВ јесте у праву, он може да изађе с предлогом, изашао је, но, ми га не морамо прихватити. Овде је посебан поступак и зна се шта је посебан поступак. Било је уаглашавања, али не оно по Уставу када се изјашњавају скупштине република и покрајина. Ту је разлика у посебном поступку. Према томе, по Пословнику све је у реду.

Међутим, пошто Законодавно-правна комисија није оцењивала овај Предлог закона, молио бих да се сагласимо да дамо паузу и да Законодавно-правна комисија да мишљење после свих ових наших расправа и остајања СИВ-а код свог предлога. Иза тога, после паузе, предлажем да се уз присуство свих делегата изјаснимо онако како морамо.

MIRKO ŽLENDER *(SR Slovenija):*

Drugarice i drugovi, javljam se za reč kao delegat, ne u ime Delegacije SR Slovenije, pa bih nešto rekao u vezi izjašnjavanja predstavnika SIV-a oko ove problematike.

Tačno je da je u Zakon ugrađena tačka 11. koja daje obavezu da SIV preispita realnost svih podataka koji su ušli u ovaj Zakon. Mislim da tada treba pročitati ceo Zakon i tačku 12. koja kaže da će se u toku januara 1982. godine u Veću republika i pokrajina nastaviti intenzivan rad na usaglašavanju projekcije platnog bilansa, tako da bismo došli do dogovorene projekcije i tu dogovorenu projekciju bismo zamenili s Privremenom merom.

Hteo bih da konstatujem da je u mesecu martu 1982. godine SIV predložio ovoj Skupštini novi platni bilans i da je po ovom platnom bilansu vođeno usaglašavanje u Odboru za ekonomske odnose s inostranstvom i da nismo postigli saglasnost. No, ova nesaglasnost nije bila utvrđena kao jedan čin s kojim smo završili raspravu, već, pročitaću vam Izveštaj sa sednice Odbora za ekonomske odnose s inostranstvom, gde je Odbor konstatovao: „Na predloženim nacrtima nije moguće postići saglasnost, te predlaže Veću da bude primenjen član 110. podtačka a) Poslovnika da predlagač ponovo uzme u razmatranje sporna pitanja i eventualno predloži odgovarajuće izmene i dopune u nacrtu akata".

Na poslednoj sednici, kada smo usaglašava-

li ovaj platni bilans predstavnik Bosne i Hercegovine je izašao s predlogom da se izvrši ispravka koja je potrebna i tada je predstavnik SIV izjavio: „Na zahtev delegata Skupštine Bosne i Hercegovine Savezno izvršno veće je podnelo Predsedništvu SFRJ Predlog za izmenu i dopunu Zakona o privremenom utvrđivanju jedinstvene projekcije platnog bilansa radi ispravljanja greške do koje je došlo u poziciji SR Bosne i Hercegovine prilikom donošenja ovog Zakona." Tom prilikom bih hteo da utvrdim da je za mene lično sporno da li uopšte postoji uslov da je Savezno izvršno veće predložilo Predsedništvu SFRJ da se donese privremena mera u takvom obimu kako se sada donosi, jer ova privremena mera bi se mogla donositi samo na korekciju ispravke Bosne i Hercegovine, a ne na jedan platni bilans, za koji još nismo izvršili usaglašavanja u nadležnom Odboru Veća.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Још један допунски разлог више да Законодавно-правна комисија ради. Грешка је унутра и ја нисам рекао да је Законодавно-правна комисија о овоме расправљала. Када сам говорио о тачки, рекао сам само ко је расправљао и изоставио сам Законодавно-правну комисију, не случајно, већ намерно, јер није расправљала. Ништа не смета да се Законодавно-правна комисија састане сада у међувремену. Целу проблематику знамо. То су другови који су овде присутни и нека седну и донесу свој став.

Другови, да ипак закључимо и дамо паузу да се Законодавно-правна комисија одмах састане и изађе са својим извештајем. Чим га припреми, звоном ћемо објавити наставак седнице. Вероватно кроз пола сата или отприлике три четвртине сата.

(Sednica je prekinuta u 11 časova i 30 minuta)

Posle pauze

(Nastavak sednice u 12 časova i 50 minuta)

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Настављамо рад.

Потребно је да утврдимо закључке поводом Извештаја Савезног извршног већа.

Друг Халиловић ће објаснити допуне које су прихваћене.

KEMAL HALILOVIĆ, *izvestilac Odbora za društveni plan i razvojnu politiku:*

Drugarice i drugovi delegati, Odbor je prihvatio sve redakcijske primjedbe i prijedloge na tekst.

Drugo, Odbor je takođe prihvatio da se na kraju tačke 3. zaključaka doda nova rečenica koja glasi:

„Ove mjere treba da budu donijete zajedno s Rezolucijom, a izuzetno u prvom kvartalu 1983. godine".

Treće, Odbor predlaže da se, pored predloženog radnog zaključka, usvoji i sljedeći radni zaključak:

Savezno izvršno vijeće će najkasnije do kraja septembra 1982. godine podnijeti izvještaj o razlozima i eventualnoj odgovornosti za nedonošenje predviđenih mjera iz svoje nadležnosti i nadležnosti saveznih organa o programu za ostvarivanje Rezolucije o ostvarivanju Društvenog plana Jugoslavije za period od 1981. do 1985. u 1982. godini. U istom roku podneće izvještaje sve organizacije, zajednice u Federaciji i drugi nosioci zadataka koji su bili obavezni po navedenom programu da donesu odgovarajuće mjere. U ovim izvještajima treba da se unesu i razlozi i eventualna odgovornost za nesprovođenje već donijetih mjera ekonomske politike.

Što se tiče prijedloga delegata Ilije Đukića, Odbor smatra da je taj prijedlog opravdan, ali da će se njegova realizacija obezbijediti sprovođenjem ovog novog teksta dopunskog zaključka po dva osnova, kao i ostalih stavova koje smo već dali u pisanoj formi zaključaka.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Отварам дискусију по допунским предлозима које је поднео друг Халиловић.

Реч има друг Анте Змијаревић.

ANTE ZMIJAREVIĆ, *zamenik generalnog direktora Saveznog zavoda za društveno planiranje:*

Kao predstavnik, slažem se da se ove dopune unesu, ali bih predložio da ne unosimo ovo što je

predloženo na kraju tačke 3. ovaj zadnji deo rečenice „ove mjere treba da budu donijete zajedno s Rezolucijom", posle toga treba staviti tačku, jer ako ćemo mi otvoriti sebi prostor do prvog kvartala iduće godine, poznavajući naš mentalitet i običaj da čekamo zadnji rok, većina mjera će ući u drugu godinu.

Treba sada da težimo da donesemo to s Rezolucijom.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Да ли има још примедби овакве врсте? /*Нема*/

Стављам на гласање Извештај у целини, односно закључке које имате с овим допунама које смо сада утврдили, с тим да се ово „изузетно у првом кварталу 1983. године" брише, а да сви други предлози, које је друг Халиловић прочитао, прихвате као саставни део Извештаја.

Ко је за овакве закључке, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања /*Нико*/

Објављујем да смо закључке поводом Извештаја Савезног извршног већа прихватили.*

Предлажем да се изјаснимо о радном закључку, прво, овог Одбора; реч је о закључцима на страни 5, под бројем 2, као и о закључку који смо сада формулисали и који је исто радни закључак.

Ко је *за* овај радни закључак, молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Утврђујем да смо прихватили и ове радне закључке.

Имамо сада радне закључке Одбора за економске односе с иностранством.

У расправи је речено да примедби нема.

Има ли сада неких примедби? /*Нема*/

Стављам на гласање радне закључке Одбора за економске односе са иностранством.

Ко је *за* молим да дигне руку. /*Сви*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Објављујем да смо и ове радне закључке усвојили поводом Извештаја Савезног извршног већа.

Прелазимо на последњу *петнаесту* тачку дневног реда:

Предлог закона о измени Закона о привременом утврђивању јединствене пројекције платног биланса Југославије за 1982. годину и јединствене пројекције девизног биланса Југославије за 1982. годину

Предлажем да саслушамо извештај Законодавно-правне комисије.

Има реч друг Марјан Маркович.

MARJAN MARKOVIČ, *izvestilac Zakonodavno-pravne komisije:*

Druže predsedniče, drugarice i drugovi delegati, Zakonodavno-pravna komisija našeg Veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Komisija je konstatovala da je ustavni osnov za donošenje ovog Zakona dat u članu 281. stav 1. tačka 5. Ustava SFRJ i da prema članu 286. stav 3 tačka 1. Ustava SFRJ ovaj Zakon donosi Veće republika i pokrajina samostalno.

Prema članu 295. stav 3. Ustava SFRJ, Veće republika i pokrajina ovaj Zakon donosi dvotrećinskom većinom glasova svih delegata u Veću.

Komisija je takođe konstatovala da u smislu člana 301. stav 2. Ustava SFRJ postoje uslovi da se ovaj zakon donese kao zakon o privremenim merama.

Na Predlog zakona Komisija nije imala primedbi, međutim, članovi Komisije, delegat Sabora SR Hrvatske i delegat Skupštine SR Slovenije izdvojili su mišljenje i smatraju da nisu ispunjeni uslovi u smislu člana 301. Ustava SFRJ, jer proces usaglašavanja stavova skupština republika i skupština socijalisitčkih autonomnih pokrajina o ovom zakonu još nije završen.

---

* Zaključci VRP povodom Izveštaja SIV-a objavljeni su u „Službenom listu SFRJ", br. 43 od 23. jula 1982.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Има ли још ко примедби поводом Извештаја Законодавно-правне комисије? */Нема/*

Према томе, уставни основ за одлучивање постоји, и, према члану 174. Пословника Већа република и покрајина, Предлог закона о привременим мерама усвојен је у Већу ако је за њега гласало две трећине свих делегата у Већу.

С обзиром на ово, морамо претходно да утврдимо број присутних делегата.

Из САП Косова фали један делегат, СР Црне Горе 2, СР Босне и Херцеговине 2, СР Србије 3 и СР Словеније 2. Значи, 14 делегата није присутно. Односно, из СР Босне и Херцеговине је само један одсутан, значи није присутно 13 делегата. Постоји кворум.

Пошто постоји довољан број присутних делегата, стављам Предлог закона на гласање.

Ко је *за*, молим да дигне руку. */57 делегата/*

Ко је *против?* */20 делегата/*

Ко се *уздржава* од гласања? */Нико/*

Рекли смо да недостаје 13, то онда није у реду. Сада је испало да има 90 делегата, а има само 88. Није било у реду изјашњавање колико недостаје делегата.

Ради сигурности да проверимо да ли смо добро гласали.

Сада можемо да погледамо резултате гласања.

Другови, ево резултата коначног гласања: за Закон је гласало 53 делегата, против 21. Према томе, двотрећинске већине за Закон нема и друг Мишковић ће прочитати каква је ситуација по Уставу.

ZORAN MIŠKOVIĆ, *sekretar Veća:*

U ovakvoj situaciji Ustav predviđa da Predsedništvo može da proglasi Zakon ako je za njega glasala većina prisutnih delegata u Veću. Prema tome pošto je većina delegata u Veću glasala za Zakon, onda će predsednik Veća obavestiti Predsedništvo SFRJ da Zakon nije dobio dvotrećinsku većinu, ali da je glasalo više od polovine delegata i onda je stvar ocene Predsedništva Jugoslavije da li će taj Zakon proglasiti ili ne. Prema tome, automatski Zakon ne ide u „Službeni list SFRJ" i ne stupa na snagu, već je sada stvar političke ocene Predsedništva Jugoslavije da li će ga proglasiti jer je dobio običnu većinu.

ПРЕДСЕДНИК НИКОЛА КМЕЗИЋ:

Исцрпли смо и ову и све тачке дневног реда. Захваљујем на сарадњи.

(Sednica je završena u 13 časova i 20 minuta)

Sekretarijat Skupštine SRS dokumentacija

---

* Pojedinačnom prozivkom delegata izvršeno je glasanje na sednici Veća.

S A D R Ž A J

I. Pre dnevnog reda:

1. Overavanje zapisnika 2. sednice Veća republika i pokrajina (17.6.1982. godine)
2. Utvrđivanje dnevnog reda
3. Ekspoze Lazara Mojsova, člana SIV-a i saveznog sekretara za inostrane poslove o aktuelnoj međunarodnoj situaciji i aktivnosti SFRJ
4. Pitanja delegata i odgovori:

Govorili:

Mr. Nazmi Mustafa, član SIV-a i predsednik Saveznog komiteta za saobraćaj i veze
Stipe Tojčić (SR Hrvatska)

II. Dnevni red:

1. Predlozi zakona iz nadležnosti Saveznog veća 13

Govorio:

Antun Bubić, izvestilac Odbora za finansije

2. Izveštaj Saveznog izvršnog veća o ostvarivanju Društvenog plana Jugoslavije za period od 1981. do 1985. godine u 1981. i 1982. godini s procenom mogućnosti ostvarivanja plana u 1983. godini 14

Govorili:

Rodoljub Stanić (SR Srbija)
Miloje Popadić (SAP Vojvodina)
Đorđe Peklić (SR Bosna i Hercegovina)
Miran Potrč (SR Slovenija)
Zdravko Ćirić (SR Hrvatska)
Abaz Kazazi (SAP Kosovo)
Dušan Vlatković (SAP Vojvodina)
dr Abdul Kurpejović (SR Crna Gora)
Kemal Halilović, izvestilac Odbora za društveni plan i razvojnu politiku
Ilija Đukić, predsednik Odbora za pitanja razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i autonomnih pokrajina
Zvone Dragan, potpredsednik SIV-a

3. Informacija o aktuelnim pitanjima snabdevenosti domaćeg tržišta nekim proizvodima široke potrošnje i reprodukcionim materijalom u I polugođu 1982. godine 35

Govorili:

Luka Reljić, član SIV-a i savezni sekretar za tržište i opšte privredne poslove
Krsta Avramović, izvestilac Odbora za tržište i cene
Olga Miličić-Arslanagić (SR Hrvatska)

4. Predlog zaključaka o aktuelnim pitanjima eksterne likvidnosti zemlje. 66

5. Izveštaj o radu, razvoju i funkcionisanju jugoslovenskog elektroenergetskog sistema u 1981. godini. 44

Govorio:

Božidar Radunović, generalni direktor Zajednice jugoslovenske elektroprivrede

6. Utvrđivanje Predloga zakona o ratifikaciji Međunarodnog sporazuma o kakaou u 1980. godini 47

7. Utvrđivanje Predloga zakona o prestanku važenja Zakona o ratifikaciji Ugovora o zajedničkom finansiranju severnoatlantskih okeanskih stanica. 48

8. Utvrđivanje Predloga zakona o dopuni Zakona o stalnim sredstvima Fonda Federacije za kreditiranje bržeg razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i autonomnih pokrajina u periodu od 1981. do 1985. godine 48

9. Utvrđivanje Predloga zakona o izmeni Zakona o preuzimanju obaveza republika i autonomnih pokrajina za vraćanje anuiteta po kreditima datim Socijalističkoj Autonomnoj Pokrajini Kosovu iz sredstava Fonda Federacije za kreditiranje bržeg razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i autonomnih pokrajina u periodu do 1980. godine . . .49

10. Utvrđivanje Predloga zakona o odlaganju vraćanja anuiteta po kreditima datim organizacijama udruženog rada s teritorije Socijalističke Autonomne Pokrajine Kosovo iz sredstava Fonda Federacije za kreditiranje bržeg razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i autonomnih pokrajina 50

Govorio:

Milivoje Stijović, izvestilac Odbora za pitanja razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i pokrajina

11. Utvrđivanje Predloga odluke o izmeni Odluke o pripremanju i donošenju izmena i dopuna Društvenog plana Jugoslavije za period od 1981. do 1985. godine 51

12. Utvrđivanje Predloga zakona o ratifikaciji Sporazuma o tumačenju i izmeni članova 6, 16. i 23. opšteg sporazuma o carinama i trgovini 51

13. Predlog zakona o ratifikaciji Ugovora između SFRJ i Mongolske Narodne Republike o pružanju pravne pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima 52

14. Završni račun Narodne banke Jugoslavije za 1981. godinu 52

15. Predlog zkona o izmeni Zakona o privremenom utvrđivanju jedinstvene projekcije platnog bilansa Jugoslavije za 1982. godinu i jedinstvene projekcije deviznog bilansa Jugoslavije za 1982. godinu 66, 72

Govorili:

Mirko Žlender (SR Slovenija)
Stipe Tojčić (SR Hrvatska)
Ante Zmijarević, zamenik generalnog direktora Saveznog zavoda za društveno planiranje
Marjan Markovič, izvestilac Zakonodavno-pravne komisije
Zoran Mišković, sekretar Veća
Antun Bubić (SR Hrvatska)
Kemal Halilović, izvestilac Odbora za društveni plan i razvojnu politiku

16. Društveni dogovor o organizovanju i finansiranju XIV zimskih olimpijskih igara 1984. godine u Sarajevu 53

17. Predlog za imenovanje zamenika predsednika saveznih komiteta 53

18. Predlog za imenovanje saveznog društvenog pravobranioca samoupravljanja 54

19. Predlog za izbor sudija-porotnika Saveznog suda 54

20. Predlog za razrešenje i imenovanje zamenika saveznog javnog pravobranioca 54

21. Predlog za razrešenje dužnosti člana Saveta Federacije 55

22. Predlog za izbor delegata Skupštine SFRJ u Savet društvenog sistema informisanja SFRJ i imenovanje članova tog Saveta iz reda naučnih, stručnih i javnih radnika 55

23. Predlog za izbor predstavnika i zamenika predstavnika Skupštine SFRJ u Savet enciklopedije Jugoslavije 55

24. Predlog za izbor predstavnika Skupštine SFRJ u Savet Službe društvenog knjigovodstva Jugoslavije 56

25. Predlog za izbor predsednika i članova Uređivačkog odbora za izdavanje iformativnog biltena i Političke biblioteke Skupštine SFRJ iz reda delegata u Skupštini SFRJ . . 56

26. Predlog o imenovanju predsednika i članova Uređivačkog odbora Glasila Skupštine SFRJ iz reda delegata u Skupštini SFRJ 56

27. Predlog za izbor predsednika i članova Uređivačkog odbora za izdavanje Biltena „Jugoslovenska Skupština" i drugih publikacija Skupštine SFRJ namenjenih inostranstvu iz reda delegata u Skupštini SFRJ 56

28. Predlog za izbor predsednika i članova Uređivačkog odbora stenografskih beležaka sa sednica Veća Skupštine SFRJ iz reda delegata Skupštine SFRJ 56

29. Predlog plana rada Veća republika i pokrajina za period septembar-decembar 1982. godine 58